

Петро ПОРОШЕНКО: «БОЇ НА ДОНБАСІ - ЦЕ БОЇ ЗА УКРАЇНСЬКУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, І В НИХ ЗАГАРТОВУЄТЬСЯ НАЦІЯ...»

Президент України Петро Порошенко відвідав з робочою поїздкою Слов'янськ, де ознайомився з тим, як місто, звільнене від бойовиків, повертається до мирного життя.

Глава держави зустрівся та поспілкувався з місцевим населенням. Він запевнив у тому, що влада зробить усе можливе для якнайшвидшого відновлення нормального життя в місті.

Також Президент вручив нагороди військовим, які відзначилися у ході антитерористичної операції.

Президент повідомив, що місцевій владі поставлено завдання якнайшвидше відновити житловий фонд, щоб населення мало можливість повернутися у свої домівки.

«Ми чітко встановили терміни, коли мають бути відновлені школи, для того, щоб 1 вересня діти змогли піти в школу, тому що похід до школи — це також символ миру», — наголосив Глава держави.

Президент висловив сподівання найближчим часом відвідати Донецьк і Луганськ.

При цьому Петро Порошенко зазначив, що звільнення міст на Донбасі — це не тільки військова операція. «Це стало можливим, коли самі люди зрозуміли, що не хочуть далі жити під тиском, під дулом автоматів бандитів», — сказав він.

* * *

Президент Петро Порошенко заявив у Слов'янську, що нинішня військова операція на Донбасі — це народження української армії. За словами президента, бої на Донбасі — це бої за українську незалежність, і в них загартовується нація.

П. Порошенко висловив сподівання на швидке визволення також Донецька й Луганська — найбільших міст, які наразі ще контролюють збройні проросійські сепаратисти. Крім того, він висловився за відновлення мирних переговорів про врегулювання кризи зі «справжніми господарями Донбасу: металургами, шахтарями, з людьми, які сьогодні представляють найбільшу силу, але були затиснуті силою зброї».

Як сказав П. Порошенко, він го-

товий до діалогу з усіма, хто поділяє його бачення мирного плану для Донбасу, «хто готовий сьогодні скласти зброю, скористатися майбутньою амністією, хто готовий до політичного діалогу, щоб обрати нову владу, хто готовий до децентралізації влади, готовий, щоб сьо-

годні, нарешті, на Донбас прийшов мир».

Українські військові, які беруть участь в антитерористичній операції, протягом останніх днів визволили від проросійських бойовиків Слов'янськ, Краматорськ, Костянтинівку, Артемівськ, Друж-

ківку і кілька інших міст і сіл Донецької й Луганської областей.

Сепаратисти тим часом ще контролюють Донецьк, Луганськ, Горлівку і кілька менших міст. Українські силові органи продовжують антитерористичну операцію.

(Продовження на 2-й стор.)

Вадим КРИЩЕНКО

СЛОВО УБИТОГО СОЛДАТА

Я — солдат. Я загинув,
поліг на війні,
Бо покликala нас Україна —
вперед!
Двадцяти чотирьох
не було ще мені,
Коли куля пробила
мій бронжилет.
Вкоротив мені віку
російський свинець,
Ворог цілив у друга,
а в мене попав.
Скільки доль молодих
і гарячих сердець
Відійшло в небеса —
в канонаді заграв.
У бою смерть жорстока
не всіх обміне.
Я собою закрит
шлях до злих лихоліть.
Голос мій здалини
просить тільки одне:
Ви матусі коханій
сльозу обітріть.
Все, що міг, я віддав,
не сховавшись для втіх.
Не кляню я нікого,
що доля така.
Я жалкую лише,
що у світі не зміг
Залишити на спомин
вам доньку чи синка.
Щоб дитячко зростало,
як той ясенюк,
На землі, котру встиг я
колись захистити.
Може, інша донька,
може, інший синюк
Пригадає отих,
хто в землі вже лежить.
Хай Україна живе —
це мені головне.
Хай не знає вона
більше кривди і зрад.
А висока зоря
хай тепло осяйне
Прикладає туди,
де спить вічно солдат...

ВІН ХОТІВ БУТИ ХОРОШОЮ ЛЮДИНОЮ...

Все розпочалося з Павлика Морозова, який на початку 90-х «очолив» агітаційну кампанію під гаслом: держава і її інтереси — це другорядне і не може конкурувати із приватним. Тож зрада колективних пріоритетів не йде в жодне порівняння зі зрадою рідного дідуся-куркуля. І народ, який виховувався на ідеях піонерії і прикладі Павлика Морозова, одразу ж зойкнув: яким же мерзенним був цей піонер!

Втім, що негативна оцінка дій юного лєнінця — не випадковість, і що новообраний курс залишається незмінним, переконує вже той факт, що учасником судового процесу тепер дозволяється не свідчити проти родичів. Але чи стало в нашому суспільстві більше поваги до людини, її прав і свобод, чи можуть її життя, честь і гідність прирівнюватись до інших цінностей сучасності — на це запитання важко відповісти схвально. Не зменшилась і кількість судових протистоянь, фігурантами яких є рідні люди,

як і різноманітних аморальних вчинків.

Єдине, що таки вдалося напевно, — це інтереси суспільства і держави відсунути кудись на узбіччя. Все це супроводжувалося небаченим стрибком корупції, бо якщо раніше державне вважалося таки спільним, то тепер остаточно стало нічим, що перебуває в тимчасовому очікуванні агресії з боку якогось спритника.

А як же живуть-поживають дідуся одіозних Павликів Морозових? Чи вдячні вони тим, хто відкрив перед ними стільки можливостей? І чи прийняли правила гри, згідно з якими ні внукам дідуся, ні дідусям внучків «здавати» стало, образно кажучи, «не конституційно»?

Працюючи нічним сторожем і охороняючи хазяйський продуктово-питейний ларьок, громадянин О. змушений був пожертвувати власною ногою, перерегородивши нею двері, що не витримували натиску грабіжників. Не витримала і нога.

За мить пан О. вже лежав і

корчився від болю через роздроблену кістку. Коли приїхала «Швидка допомога», господарі пояснили, що неухажливий сторож із власної необережності провалився в погріб. Після цього «падіння» О. кілька місяців провів у лікарні і ще кілька пересувався на милицях. На лікування «щедрі» хазяї виділили чоловікові аж... 100 гривень. І насправді, хто його просив пхати ногу, куди не треба? А ось якби цей інцидент був оформлений належним чином, службова травма найманця обійшлася б їм значно дорожче! Але «здали» підприємці свого помічника, «здали» по повній програмі!

Цей випадок пригадався мені після розмови із Тетяною Миколаївною Гурєвою, яка ще кілька місяців тому мала сина, а тепер має лише погано приховані сльози та судову тяганину. І хоч хлопця все одно не повернути, але ж поки вона бореться за відновлення справедливості, то почувається потрібною своїй дитині, пов'язаною із сином спільними інтересами, отже, і бачить перед собою мету, яка змушує прокидатися вранці, йти на робо-

ту, надає життю хоча б якоїсь доцільності.

Сергію, єдиній дитині, якого з 10-літнього віку виховувала без чоловіка, незадовго до трагедії виповнилося 28 років. Він ще й не встиг і одружитися та залишити після себе нащадків. Щоправда, плани такі були — мав наречену. Та ні Марійка, ні друзі (а їх завжди не бракувало) й досі не можуть усвідомити, що назавжди втратили дорогу їм людину.

— Мого сина любили всі і завжди — рідні бабусі, яких він не набагато пережив, друзі, вчителі, сусіди. І він теж любив людей, до всіх був уважним, — розповідає Тетяна Миколаївна. — А чи мав у житті якусь велику мету?

— Передовсім, він просто хотів бути хорошою людиною.

(Продовження на 12-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудова колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Реєстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвання з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnytvo@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

Петро ПОРОШЕНКО: «БОЇ НА ДОНБАСІ - ЦЕ БОЇ ЗА УКРАЇНСЬКУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, І В НИХ ЗАГАРТОВУЄТЬСЯ НАЦІЯ...»

(Продовження. Поч. на 1-й стор.)
Під час робочої поїздки на Донеччину та Харківщину Президент України - Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко відвідав один із базових таборів антитерористичної операції.

У ході візиту його супроводжували міністр оборони України генерал-полковник Валерій Гелетей, начальник Генерального штабу - Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-лейтенант Віктор Муженко та представники інших силових структур, які беруть участь в антитерористичній операції на сході країни.

Як наголосив на початку свого виступу перед військовослужбовцями Президент України Петро Порошенко, в Україні з'явилася армія, яка вміє перемогати, яка вміє філігранно воювати, яка вміє захищати цивільне населення і яка вміє реально ставати миротворцем.

«Я шойно повернувся зі Слов'янська. Я можу сказати, що Україна і Донбас зачепилися за мир. Люди дякують сьогодні вам за мир, дякують за те, що прогнали і знищили бойовиків і терористів. Ви продемонстрували країні, що вона має сильну високопрофесійну, високопатріотичну армію. І я сьогодні приїхав подякувати Вам за це! Подякувати за бойовий дух, за перемогу, за все найкраще, що ви продемонстрували протягом останнього тижня!» - наголосив Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України.

За словами Президента України, ці успіхи змінили настрої по всій країні. «Я вас запевняю, по всій країні зараз абсолютно інші настрої. Вся Україна пишається своїми Збройними Силами, Національною гвардією, українським солдатом. Ви дали всі підстави пишатися країною, шанувати і поважати її», - додав Петро Порошенко у своєму зверненні до особового складу.

Він також окремо подякував тим офіцерам, які добре організували і спланували операцію, яка дозволила взяти в кільце місто Слов'янськ, і, зокрема, начальнику Генерального штабу - Головнокомандувачу Збройних Сил України генерал-лейтенанту Віктору Муженку.

Указом Президента України за особисту мужність і героїзм, виявлені при захисті державного суверенітету та цілісності країни, вірність військовій присязі чимало військовослужбовців було заохочено державними нагородами (орденами Богдана

Хмельницького, орденами за мужність) та цінними подарунками. Також у польовому таборі АТО Президенту України Петру Порошенку і супроводжувачам його особам були продемонстровані зразки озброєння і військової техніки, яку військово-службовцям української армії вдалося захопити у противника. Серед яких 4 броньовані бойові машини, 3 танки, 31 одиниця переносних зенітно-ракетних комплексів (ПЗРК), 26 протитанкових керованих ракет (ПТКР), безпілотний літальний апарат (БПЛА), більше 100 одиниць стрілецької зброї, близько 300 тисяч боєприпасів та 27 одиниць інженерних боєприпасів. «Сьогодні нам потрібна рішучість, сьогодні ми не повинні дати бандитам і бойовикам зупинитися і зачепитися за жодний останній клаптик української землі. Ми все зробимо, щоб швидше звільнити Україну від окупації. Найближчим часом ми маємо посилити охорону державного кордону. Ми маємо надійно перекрити українську землю від постачання бойовикам зброї, танків, систем залпового вогню, артилерії, яку везуть сюди, щоб вбивати українців. Наша з вами почесна місія - захистити жінок, дітей, мирний труд українців. Інколи це буває нелегко, але десь від дня України народжує нові Збройні Сили. Я сьогодні маю всі підстави пишатися вами. Дякую вам за це!» - сказав у заключному слові Президент України.

АБИ ВТРИМАТИ КРИМ, ПУТІН МОЖЕ ПОЖЕРТВУВАТИ ТЕРОРИСТАМИ ДОНБАСУ?

ЯКЩО КРЕМЛЬ НЕ ЗАСТУПІТЬСЯ ЗА ТЕРОРИСТІВ, ВІН УНИКНЕ САНКЦІЙ, А КРИМ СТАНЕ ОБ'ЄКТОМ БАГАТОРІЧНИХ ПОЛІТИЧНИХ СУПЕРЕЧОК.

Росія може пожертвувати терористами з так званих ДНР і ЛНР для того, щоб завершити конфлікт біля своїх кордонів, уникнути санкцій і залишити собі Крим, пише американська газета The Wall Street Journal, статтю якої цитує ТСН. Оглядач зауважує, що попри успіхи армії України на Донбасі, Кремль залишається напруженим та утримується від заяв про підтримку бойовиків. «Американські чиновники кажуть, що не зрозуміло, чому Путін не відреагував більш енергійно на наступ України на терористів. За їхніми словами, введення військ, можливо, досі лишається одним з варіантів, які розглядає Москва», - йдеться в статті. Наразі біля кордонів України розташовано близько 7 тисяч російських військових.

Водночас, можливо, Путін не підтримує терористів на Донбасі тому, що вони потрібні йому для того, щоб закріпити за собою Крим. Газета пише, що першочерговим завданням для Путіна було не приєднати Донбас до Росії, а гарантувати перебування Чорноморського флоту в Криму. «Деякі американські чиновники говорять, що подальші зусилля з дестабілізації Східної України були частиною спроб закріпити свою владу в Криму», - пише газета.

Офіційні особи в США і ЄС заявляють про те, що будуть і надалі виступати проти

Путіна через окупацію Криму. Однак ця суперечка, можливо, затягнеться на довгі роки. Якщо ж армія України досягне успіху на сході, ця перемога українських сил вигідна як Росії, так і Заходу. «Для Заходу це буде послаблення російського впливу на Східній Україні і зміцнення прозахідної влади в Києві. Росія, зі свого боку, уникне нових санкцій, водночас зберігши за собою Крим», - йдеться в статті.

Оглядач зауважує, що російська пропаганда останніми днями намагається створити враження, що під час наступу армії України загинули мирні люди. Однак це, схоже, спроба натиснути на Київ і змусити його сісти за стіл переговорів. Водночас російські ЗМІ майже нічого не говорять про заклики терористів з так званих ДНР і ЛНР вестися армію Росії на Схід України. «Враження таке, що Кремль стоїть осторонь, доки українські сили придушують бойовиків, поставивши Москву в незручне становище після спалаху націоналізму, який уряд Росії підігрів на ранньому етапі кризи», - йдеться в статті. Водночас Москві вигідно, щоб з бойовиками на сході України розправилися, оскільки це стане початком зменшення напруги у відносинах із Заходом і наблизить Кремль до відновлення нормальних ділових відносин з ЄС і США.

«ВІДБУДОВУВАТИ БУДЕМО РАЗОМ...»

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк закликає жителів визволених від терористів міст повертатися додому. Про це він заявив у середині засідання Кабінету Міністрів.

«Повертайтеся в свої рідні домівки, вставайте разом і разом будемо відбудувати після терористів Луганську і Донецьку області», - сказав Яценюк.

Він підкреслив, що уряд вживає всіх можливих заходів для відновлення нормального життя на сході, незважаючи на наявні складнощі.

На відновлення інфраструктури у Донецьку й Луганську, за попередніми під-

рахунками, необхідно 8,1 млрд. грн. Про це під час засідання Кабміну заявив Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк, передає кореспондент «Укрінформ».

«Що стосується загалом відновлення інфраструктури, мені сьогодні міністерства подали приблизний обсяг коштів - я холодним потім вкрився... Загальна необхідна сума, яку потрібно буде витратити на інфраструктуру в Донецьку і в Луганську, становить 8,1 млрд. грн.», - зазначив він.

За його словами, Кабмін працюватиме над тим, щоб знайти ці кошти. При цьому, як зауважив Прем'єр-міністр, Україна звертатиметься до донорів за допомогою для відновлення інфраструктури у Донецьку і Луганську.

Міжнародне донорське співтовариство підтримало ініціативи Президента Петра Порошенка щодо модернізації країни та відновлення й розвитку Донбасу.

8 липня в Брюсселі за сприяння Європейської комісії відбулася координаційна зустріч високого рівня донорів щодо допомоги Україні. Учасники підтримали ініціативи Президента України Петра Порошенка щодо ефективної імплементації Угоди про асоціацію України та ЄС, модернізації країни, реалізації інфраструктурних і соціальних проектів у Донбасі, а також облаштування східного кордону України.

Донорське співтовариство було представлено керівництвом Єврокомісії, представ-

КРИМЧАН ПІДТРИМУЮТЬ

За останні два робочі тижні Кабінет Міністрів України прийняв низку важливих рішень для жителів тимчасово окупованої території.

Зокрема, урядовці ухвалили Постанову № 213 від 25.06.2014 р. «Про забезпечення тимчасового проживання осіб, які переселилися із Автономної Республіки Крим та м. Севастополя», якою витрати на переселення, а це понад 25 мільйонів гривень, будуть виділені з Резервного фонду Державного бюджету. Така сума сформована за заявами 12 обласних держадміністрацій, що готові до прийому переселенців. На кожну людину передбачена цільова допомога до 200 гривень щодобово. Кошти надходять у санаторії або будинки відпочинку за місцем тимчасового проживання громадян.

У затверженому Постанові № 202 від 25.06.2014 р. бюджеті Пенсійного фонду на 2014 рік передбачено повні виплати тим, хто залишився на тимчасово окупованій території. Також Кабмін ухвалив Постанову № 208 від 25.06.2014 р. «Про внесення змін до Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми». Цим рішенням буде внесено зміни до порядку виплат по народженню та утриманню сім'ям з дітьми. Зокрема, відповідно до цієї Постанови, громадяни, які були зареєстровані за місцем проживання в Криму, відтепер отримають лібералізацію документів для отримання виплат. Це підтверджує державну політику України, що гарантує соціальний захист і виплати всім громадянам, особливо тим, які потрапили у скрутне становище», - сказав Остап Семерак.

Не забуто і про пенсійні та соціальні послуги. Постановою № 234 від 02.07.2014 р. «Про затвердження Порядку виплати пенсії та надання соціальних послуг громадянам України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя» уряд затвердив Порядок таких виплат тим, хто залишився і проживає на тимчасово окупованому півострові. Затверджено, що процедура розрахунку з громадянами буде здійснюватися поштовими переказами через українську пошту, у тому числі - міжнародними.

До того ж Кабмін упорядкував процедуру реєстрації майнових прав на нерухоме майно, що розташоване на тимчасово окупованій території АР Крим та м. Севастополь. Задля цього прийнято відповідну Постанову № 226 від 02.07.2014 р. щодо «Питання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, яке розташоване на тимчасово окупованій території». Виконання реєстрації прав та вчинення усіх інших дій щодо нерухомого майна покладено на органи державної реєстрації прав Херсонської та Запорізької областей.

Реєстраційна служба Головного управління юстиції у Херсонській області: 73000, м. Херсон, вул. Рози Люксембург, 7, тел. (0552) 45-63-17, 45-63-18.

Реєстраційна служба Головного управління юстиції у Запорізькій області: 69063, м. Запоріжжя, вул. Дзержинського, 5, тел. (061) 764-67-25, 764-17-27.

БЕЗ УКРАЇНИ — НІЯК...

Щоб заповнити полиці магазинів найнеобхіднішими товарами і зняти соціальну напругу, у Криму тимчасово скасували заборони на українські товари, які діють на території Російської Федерації.

«Прийнято рішення не гальмувати продукти соціального призначення», - повідомила в Сімферополі заступник керівника Федеральної митної служби (ФМС), передає «Кримінформ». На даний час в Крим пропускатимуть всі вантажі, сертифіковані за українськими стандартами. «На цю категорію товарів жодних обмежень для споживання на території Криму немає. Якщо є намір вивезти їх на решту території Росії, там буде потрібний формат дозвілних документів, прийнятих в рамках Митного союзу, технічні регламенти», - зазначила чиновниця, а також додала, що під час перехідного періоду - до 1 січня 2015 року - в Криму застосовуються не всі норми законодавства РФ.

УКРАЇНА СУДИТИМЕТЬСЯ ЗА ВКРАДЕНЕ МАЙНО В КРИМУ

Міністерство юстиції України судитиметься з Росією щодо повернення майна Україні в анексованому Криму. Про це журналістам на брифінгу розповів керівник Державним управлінням справами Сергій Березенко, - повідомляє Gazeta.ua.

«Всі заклади відпочинку і наші об'єкти в Криму були відверто вкрадені. Вкрадені окупаційною владою, яка сьогодні керує в нашому Криму. Як показує практика, майно на окупованих територіях дуже швидко приходять в занепад. Якразим свідченням тому є санаторії Абхазії. Зараз це руїна. Балансова вартість наших кримських підприємств становить понад 1,5 мільярда гривень. Загальна площа земельних ділянок, які займають об'єкти Державного управління справами, понад 800 гектарів. Я вже дав усі відповідні доручення провести загальну інвентаризацію нашого майна в Криму. Результати будуть передані до Міністерства юстиції. Мін'юст вимагатиме через міжнародні суди повернення вкраденого майна Україні», - розповів керівник ДУС.

ніками країн ЄС, США, Канади, Японії, Норвегії, Швейцарії, міжнародних організацій, зокрема ОБСЄ, ОЕСР, Ради Європи, ПРООН, фінансових організацій, зокрема МБРР, ЄБРР, МВФ, ЄІБ.

Українська делегація на чолі з Віце-прем'єр-міністром Володимиром Гройсманом представила бачення Україною пріоритетних короткострокових і середньострокових проектів і потреб та системи координації взаємодії з донорами.

Заступник Глави Адміністрації Президента України Валерій Чалий наголосив, що учасники зустрічі висловились не тільки за посилення міжнародної фінансової підтримки України, але й за

координацію зусиль України та партнерів для підтримки мирного плану Президента Петра Порошенка, зокрема, для відновлення і розвитку інфраструктури та реалізації соціальних проектів на Донбасі.

Крім цього, партнери готові сприяти залученню міжнародної допомоги та фінансування приватних донорів у сфері АПК, забезпечення енергобезпеки, включаючи впровадження технологій збереження енергії.

«Те, що у підсумковий документ була включена позиція щодо підтримки територіальної цілісності, суверенітету та незалежності України, свідчить про солідарну позицію міжнародних партнерів на підтримку нашої країни», - підкреслив В. Чалий.

«КРИМСЬКИХ ТАТАР МАНІАКАЛЬНО ПЕРЕСЛІДУЮТЬ...»

Самопроголошена кримська влада не пустила на територію півострова голову Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова, який повертався з візного засідання в Генічеську Херсонської області.

Як повідомляє кореспондент «Крим.Реалі» з місця події, самопроголошений «прокурор» Криму Наталія Поклонська зачитала Чубарову постанову про заборону на в'їзд. У свою чергу, глава Меджлісу традиційно зажадав почути постанову державною кримськотатарською мовою (згідно з новою Конституцією самопроголошеної Республіки Крим — прим. ред.). Поклонська відмовилася.

Кореспондент видання нарахував у місці пункту пропуску «Чонгар» через так званій «кордон», де затримали Чубарова, 6 автобусів і 5 автозаків. Також спостерігалось скучення ОМОНу і військових. Зазначимо, що всіх інших членів Меджлісу пропустили через «кордон». За інформацією рупора кримської «влади» «Криминформу», Росія заборонила Чубарову в'їзд на свою територію терміном на 5 років.

Міністерство закордонних справ України закликала міжнародне співтовариство і всі світові правозахисні організації засудити дії Російської Федерації з приводу заборони на в'їзд на територію Криму главі Меджлісу кримськотатарського народу Рефату Чубарову. Про це йдеться в заяві відомства.

«Заборона російської влади і самопроголошеної бандитської влади в Криму на перебування глави Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова на рідній землі є виразом кремлівської окупації», — заявили в МЗС України. На переконання українських дипломатів, з будь-якої точки зору — міжнародно-правової, політичної та просто людської — ці дії є «наслідком безпорадної спроби зупинити громадський протест мешканців Криму проти свавілля, яке знищує добробут, безпеку і самобутність цієї землі».

За прогнозами МЗС України, російській окупації скоро настане кінець. «Абсурдне рішення Кремля — це результат ненависті і шовінізму, які Російська Федерація, продовжуючи традиції Сталіна, проявляє щодо кримськотатарського народу від початку збройної окупації і анексії Криму. У Росії немає іншо-

го ставлення до демократії та міжнародного миру», — підкреслили у відомстві.

У МЗС також заявили, що Автономна Республіка Крим була, є і залишається частиною суверенної території України.

Меджліс кримськотатарського народу має намір звернутися в міжнародні організації з приводу ситуації з Рефатом Чубаровим та Мустафою Джемільєвим. Про це йдеться в заяві Меджлісу, повідомляє «Сьогодні».

«Грубі порушення елементарних прав людини, міжнародних норм, попрання національної гідності цілого народу, що виразилося в маніакальному переслідуванні його лідера — Мустафи Джемільєва, а тепер і Рефата Чубарова, «обгрунтовані» надуманими твердженнями і є нічим іншим, як свідченням політичної розправи з інакомислячими, чия позиція і оцінки того, що відбувається в Криму, відрізняються від оцінок влади», — йдеться в заяві. У ній також підкреслюється, що особливого цинізму подія додає та обставина, що вчинки самопризначеної влади півострова спрямовані проти людей, для яких Крим є історичною батьківщиною. «Меджліс кримськотатарського народу заявляє свій рішучий протест у зв'язку з подальшою ескалацією порушень прав кримських татар, що виражається в діях, які грубо зневажають людську гідність і фундаментальні права людини», — йдеться в документі.

Заборона Росією в'їзду на територію Криму голові Меджлісу кримськотатарського народу Рефату Чубарову порушує норми ООН. Про це заявила уповноважена Верховної Ради з прав людини Валерія Лутковська під час зустрічі з Рефатом Чубаровим.

«Такі дії російської сторони грубо порушують не лише норми законодавства Російської Федерації, але й низку фундаментальних прав і свобод корінного народу, закріплених в Декларації Організації Об'єднаних Націй про права корінних народів. Рефат Чубаров був обраний депутатом Верховної Ради АРК та після «переформатування» парламенту Криму внаслідок окупації Криму Російською Федерацією вважається депутатом Державної Ради Республіки Крим. Згідно з законодавством Росії депутатам не

М. Джемільєв і Р. Чубаров

може бути заборонено в'їзд на територію, інтереси виборців якої вони представляють», — цитує слова Лутковської прес-служба омбудсмена. «Очевидно, що репресивні дії окупаційної влади Автономної Республіки Крим є черговим проявом етнічної дискримінації, зокрема, у зв'язку із незалежною проукраїнською політикою кримських татар. Це ще один факт грубих порушень прав людини з боку Російської Федерації стосовно громадян України на окупованій території Криму», — зазначає омбудсмен.

Туреччина вимагає змінити ставлення до кримських татар та скасувати заборону на в'їзд в Крим лідерам кримськотатарського народу Мустафі Джемільєву і Рефату Чубарову.

Про це йдеться в повідомленні прес-служби Міністерства закордонних справ Туреччини. За підсумками зустрічі, що відбулася 7 липня в Анкарі, турецького міністра закордонних справ Ахмета Давутоглу з лідером кримськотатарського народу Мустафою Джемільєвим і главою Меджлісу Рефатом Чубаровим, глава МЗС закликав тих, хто намагається залякати кримськотатарський народ, змінити свою політику щодо нього, передає кримське агентство QNA.

Особливу увагу Ахмет Давутоглу приділив тому, що ця заборона на в'їзд Рефату Чубарову була введена після проведення засідання Меджлісу в Херсоні за участі Мустафи Джемільєва. «Ми не сумніваємося в тому, що кримськотатарський народ на чолі з Меджлісом переживе цей складний період, зберігаючи єдність і злагоду», — заявили в МЗС Туреччини, висловивши підтримку кримськотатарському народу.

Меджліс ухвалив рішення відкликати своїх представників з органів влади Криму.

У Меджлісі побоюються, що інци-

дент з Рефатом Чубаровим може повторитися стосовно кожного кримського татарина. Про це заявив перший заступник голови Меджлісу Ахтем Чийгоз журналістам «Сьогодні». «Подібні дії викликають побоювання, що з кожним кримським татариним, який у себе на батьківщині говорить про свої права і свободи, будуть вчиняти аналогічними методами. Це неприпустимо!». Ахтем Чийгоз також додав, що Рефат Чубаров продовжує залишатися главою Меджлісу. «Ситуація з Чубаровим — це спроба обезголовити Меджліс і внести розкол серед кримських татар. Але результату це не дало і лише більше консолідувало народ. Всі наші рішення, як і раніше, будуть визначатися з точки зору позиції Чубарова. Меджліс продовжує працювати і всі організаційні питання будуть вирішуватися і далі у звичайному режимі», — пояснив Ахтем Чийгоз. За його словами, Меджліс прийняв рішення відкликати своїх представників з органів виконавчої влади Криму.

Національно-територіальна автономія кримськотатарського народу можлива лише у складі України.

Так лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемільєв прокоментував питання, що стояли на порядку денному засідання Меджлісу в Генічеську, передає «Крим.Реалі». «На мою думку, на Курултай 29 березня була зроблена одна невелика помилка. Говорячи про те, що народ, як і в минулі роки, прагне до відновлення своєї національно-територіальної автономії, не було чітко вказано, де саме, в якій конкретно державі, і це дало підґрунтя для різного роду спекуляцій. Треба було вказати, як і в минулі роки, як ми і заявляли спочатку, що ми домагаємося відновлення своєї національно-територіальної автономії у складі саме Української держави», — підкреслив М. Джемільєв.

ЧИ ВИСТАЧИТЬ У РОСІЇ КАМЕР, ЩОБ ПОСАДИТИ ВЕСЬ СВІТ?

Держдума РФ у другому і третьому читаннях ухвалила закон, що посилює кримінальну відповідальність за публічні заклики до сепаратизму. Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, за цей законопроект проголосувала переважна більшість російських депутатів.

До Кримінального кодексу Росії вносяться зміни і встановлюється відповідальність за публічні заклики до сепаратизму у вигляді штрафу від 100 тис. рублів (близько 3 тис. доларів) до 300 тис. рублів (близько 9 тис. доларів) або у розмірі заробітної плати або іншого доходу засудженого за період від одного року до двох років, або у вигляді примусових робіт на термін до трьох років, або у вигляді арешту на термін від 4 до 6 місяців, або позбавлення волі на термін до 4 років (замість 3 років). За заклики до сепаратизму, здійснені з використанням ЗМІ, зокрема Інтернету, передбачено покарання у вигляді обов'язкових робіт на термін до 480 годин з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на термін до трьох років, або позбавлення волі на термін до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на термін до трьох років.

У Криму, зокрема, закликами до сепаратизму може вважатися невизнання окупованого півострова російською територією — про що заявляє практично весь цивільований світ...

ПОНАД 70% УКРАЇНЦІВ ВВАЖАЮТЬ ОКУПАЦІЮ КРИМУ АГРЕСИЄЮ

Майже половина українців — 48,3% — вважають, що окупація Криму є вживання поборюваннями Росії, що Україна швидко вступить до НАТО та Європейського Союзу.

Як передає кореспондент УНІАН, про це свідчать результати презентованого на прес-конференції соціологічного дослідження, проведеного благодійним фондом «Майдан закордонних справ» спільно із соціологічною службою Центру Разумкова з 31 травня до 5 червня. 36,2% респондентів вважають, що причиною окупації Криму було бажання влади РФ продемонструвати світу свою силу, 36% — бажання керівництва Росії розширити територію за рахунок сусідів, 28,2% — бажання «покарати» Україну за намагання проводити незалежну політику, 25,6% — побоювання Кремля щодо виникнення свого Майдану в Москві, 18,7% — бажання керівництва РФ відвернути увагу росіян від проблем у самій Росії, 15,7% — порушення Україною домовленостей при відстороненні Віктора Януковича від влади, 15,1% — скасування «мовного закону», 8,1% — утиски етнічних росіян та російськомовних в Україні, 5,3% опитаних було важко відповісти, 2,5% відповіли інше.

Крім того, 79,2% респондентів не погоджуються із твердженням, що дії Росії у Криму були необхідні для захисту російськомовного населення, 12,9% погодились з такою думкою, а 7,9% було важко відповісти. Більшість опитаних — 82,8% — не погодились із твердженням, що дії Росії сприяють нормалізації ситуації в Україні, 7,6% погодились, 9,6% важко відповісти. Також більшість українців — 74,3% — згодні, що дії Росії є агресією стосовно України, 16,85% — не згодні, 8,9% важко відповісти. Всього було опитано 2001 респондента віком від 18 років в усіх регіонах України за винятком Криму.

ЧЕХИ ЗАСУДЖУЮТЬ АГРЕСІЮ РОСІЇ

78% опитаних чехів негативно ставляться до дій Росії щодо України. Про це свідчать дані, які оприлюднив Чеський центр вивчення громадської думки Інституту соціології Академії наук Чехії.

За даними Центру, 57% чеських громадян розглядають українську кризу як можливу загрозу мирові у світі.

МЕДЖЛІС У ВИГНАННІ

Влітку 1990 року президент Сербії Слободан Мілошевич ухвалив рішення про розпуск парламенту автономного краю Косово і значне урізання повноважень самої автономії. У відповідь депутати косовської Скупщини прийняли декларацію про незалежність — і, фактично витіснені з території рідного краю, провели сесію парламенту в столиці Словенії Любляні. Югославія все ще була єдиною країною, але в Любляні депутати парламенту Косова сприймали як героїв, які обстоюють честь свого народу, а в Белграді — як сепаратистів і зрадників, що піднімають руку на «сербський світ» Косовонаше.

Про ці події чвертьвікової давнини я згадав, коли дізнався про засідання Меджлісу кримськотатарського народу в Генічеську та ухвалення одразу за цією подією рішення російської влади заборонити голові Меджлісу Рефату Чубарову в'їзд до Криму. Вже доводилося писати, що у Володимира Путіна начебто переселився дух Слободана Мілошевича — російський президент старанно копіює всі помилки померлого в Гаазі сербського диктатора, ніби не помічаючи трагічного для Сербії фіналу правління Мілошевича та особистої катастрофи самого «шаленого Слободана».

Що зробив Мілошевич на початку своєї боротьби з косовськими албанцями, яких — на відміну від ласого на шовіністичну пропаганду сербського суспільства — він не міг зрозуміти покірними підданими? Диктатор став виганяти з великої політики авторитетних керівників комуністичних часів — колишнього голову Президії Косово Махмута Бакалі, колишнього голову Пре-

зидії Югославії Фаділя Ходжу. А останнього голову Спільки комуністів Косово Азема Власі, улюбленця маршала Тіто, Мілошевич і взагалі посадив у в'язницю. Скупщина Косово, вимушена засідати в Любляні, — це був комуністичний парламент. Але Мілошевич і його вигнав — і був упевнений, що проблема вирішена. Він так і не помітив, що розширена автономія Косово в Югославії була єдиною можливістю компромісом, який утримує край від дестабілізації.

Албанці у відповідь обрали новий, нелегальний парламент: у політику прийшли люди, далекі від комунізму, албанське суспільство Косово стало стрімко розвиватися — на відміну від застряглих у комунізмі та авторитаризмі місцевих сербів. Албанці фактично створили «паралельну державу», проти якої важко було боротися, тому що їхній новий лідер Ібрагім Ругова заперечував озброєний спротив. І тоді Белград став робити все можливе, щоб цей спротив спровокувати. І домігся свого: на світ з'явилася Армія звільнення Косово, почалася партизанська війна. Диктатор повірив, що це непогана можливість вирішити албанську проблему раз і назавжди — і вигнав з Косово майже все населення краю.

Далі були бомбардування НАТО, крах режиму, остаточне відділення Косово, Гаага...

Путін — на самому початку цього шляху. Він не здатний побачити, що перебування Криму в складі України — єдиною можливістю компромісу, здатний утримати півострів від краху міжнародного миру. Путін вірить, що, вигнавши з Криму харизматичних лідерів кримських татар, він «вирішить проблему» непокірного Меджлі-

су — тому що в Росії Путіна, як і в Сербії Мілошевича, покіримим має бути все. Але це помилка. Кримськотатарському народові доведеться виживати в нових умовах, що приведе до переформатування національного існування. І оскільки влада буде з цим переформатуванням боротися, вона рано чи пізно спровокує радикалізацію кримськотатарської молоді — і Крим може стати «раннім» Косово або нинішнім Північним Кавказом...

Мені можуть сказати, що паралелі з Косово некоректні, тому що албанці в майбутній республіці були більшістю, а кримські татари в Криму — меншістю. Але той, хто був у 90-ті роки в Приштині, скаже вам, що відрізняло косовських албанців від косовських сербів. Косовські албанці були патріотами Косово, а косовські серби були патріотами Сербії. І приблизно те саме ми спостерігаємо зараз у Криму. Кримські татари довели, що можна відновити національне життя і справжній характер півострова після десятиліть вигнання. Вони — патріоти Криму, вони, власне, і є Крим.

А багато їхніх сусідів дуже часто навіть не патріоти Росії, а патріоти пенсії, бюджетних зарплат і брехливої пропаганди, яка позбавляє відповідальності за майбутнє цього прекрасного краю. У кримських татар немає ніякого іншого вибору, окрім Криму. А багато з тих, хто підтримує російську анексію, завтра пойдуть в Сочі або Москву і навіть не згадають про загублену батьківщину. Це не питання більшості чи меншості. Це питання історичної відповідальності. Це те, чого не розумів Мілошевич, і те, чого не зможе зрозуміти Путін.

Віталій ПОРТНИКОВ,
київський журналіст, оглядач «Крим.Реалі»

КРИМ. ПСЕВДОЕКОНОМІКА І ПСЕВДОПОЛІТИКА «СІРОЇ» ЗОНИ

У Криму на власні очі видно всі ознаки повної дезорганізації економіки. Відповідно до перерахованого бюджету на нинішній рік економіка півострова зможе отримати лише 36 мільярдів рублів доходів. Тоді як видаткова частина складе понад 125 мільярдів. Тому федеральному бюджету Росії доведеться додати до бюджету Криму, який мріяв про «самодостатність», не менше ніж 85-90 мільярдів рублів, не рахуючи прямих витрат Москви на військове, економічне і політичне забезпечення анексії та окупації. До того ж 27 червня саміт Євросоюзу підтримав введення заборони на імпорту до Європи товарів із Криму, крім тих, які мають українську сертифікацію. Це остаточно поховало надії самопроголошеної влади Криму заробити хоча б на імпорті, за умови, що сподівання на прибутковість курорту, аграрного сектора, і навіть промисловості, що активно перелаштовується тепер на військовий лад, дуже примарні.

Схоже, саме тому в російських економічних інститутах терміново почали розробляти різні програми порятунку економіки Криму. Однак, на думку українських аналітиків, вони виявляються безуспішними, тому що в Криму зараз будь-які економічні рішення підпорядковані, насамперед, політичній кон'юнктурі, про економіку як таку в Криму говорити не доводиться, вона повністю витіснена некомпетентною політикою маріонеток. Та й у самій Росії політика витіснила економіку. В результаті кримської афери, за прогнозами Віденського інституту економічних і політичних досліджень, приплив інвестицій у саму російську економіку зменшиться наполовину, а Банк Росії минулого тижня в черговий раз понизив прогноз зростання ВВП до 0,4%.

Нагадаємо, як повідомило агентство ІТАР-ТАРС європейське дипломатичне джерело, «аналогічні кримським заходи діють також стосовно незв'язаних країнами Європейського Союзу територій, таких, як Південна Осетія, Абхазія, Придністров'я або Турецька республіка Північного Кіпру. За торговельними заходами слідуватимуть заходи в галузі візової політики, транспорту, наприклад, заборони на заходження суден у порти і посадки літаків в аеропортах, в логістиці та в інших сферах». Тепер і Крим став у низку територій-ізгоїв. За його словами, стратегія невизнання Криму розробляється Єврокомісією і затверджується Радою Євросоюзу. Цей процес розрахований на кілька місяців. Правда, російські чиновники говорять, що вони готові «обдурити Європу» і просуватимуть кримські товари під виглядом російських, але поки невідомо, чи вдасться такий трюк і чи не викличе це ще більш жорстких санкцій.

Виробництво починається

з... пошуку ринків збуту?

«Мінекономрозвитку» Криму докладає зусиль до того, щоб переорієнтувати збут продукції на внутрішній ринок. Найбільш ймовірними ринками збуту для кримських виробників вважаються також країни Близького Сходу, Китай, Індія, Туреччина та Азербайджан. «Для підприємств машинобудування, виноробної промисловості та сільгоспвиробників основним ринком залишається Росія, а продукція хімічних підприємств затребувана не тільки в ЄС, але й в Азії», — йдеться у повідомленні міністерства. За інформацією «Мінекономрозвитку» Криму, в першому кварталі 2014 року питома вага експорту до країн Євросоюзу складала 10,2 відсотка від загального обсягу експорту республіки — 5,9 мільйона доларів США. Серед країн Євросоюзу основними споживачами кримських товарів були Німеччина, Угорщина, експорт товарів до Австрії, Франції, Польщі, Нідерландів, Литви склав 3,6 відсотка від загального експорту. Зокрема, до країн Євросоюзу з Криму експортувалися машини, механізми та електрообладнання (4,9 відсотка), недорогоцінні метали та вироби з них, продукція хімічної промисловості, а також деревина і полімерні матеріали. Частина алкогольної продукції, що експортується з Криму до країн Європи, складала 0,9 відсотка.

Через міжнародні санкції, застосовані міжнародним правом до незв'язаних зон, світові компанії в Криму або взагалі відмовляються вести економічну діяльність, або камуфлюють її під діяльність підставних дочірніх структур. Так поводяться не тільки авіакомпанії, круїзні компанії, але й банки. Напри-

клад, «Банк «Москва» для роботи в Криму створив спеціальну «дочку» РНКБ, яка не афішує зв'язку з материнською структурою. «Роспошта» відмовилася офіційно включити «Кримпосту» до свого складу, хоча негласно активно працює з нею. Згідно з повідомленням «Укрзалізниці», тільки в травні вантажні перевезення в Крим скоротилися більш ніж на дві третини. Порти Криму також простоюють, перевезення автотранспортом скоротилися більш ніж удвічі. 27 червня, в той же день, коли Євросоюз відмовився від імпорту з Криму, навіть «Газпром» устами заступника голови правління компанії Віталія Маркелова оголосив, що компанія нібито «ніякої діяльності в Республіці Крим не проводить. Діяльність у галузі видобутку і транспорту газу, ще раз наголошують, здійснює регіональна газова компанія «Чорноморнафтогаз».

Тоді як «в. о. голови Криму» Сергій Аксьонов говорить, що «європейські інвестори стоятимуть у черзі, щоб інвестувати в Крим», навіть «Газпром» не наважеться цього робити. У квітні перший заступник начальника фінансово-економічного департаменту ВАР «Газпром» Олександр Іванников говорив, що «компанія ще не ухвалила рішення щодо обсягів інвестицій у Крим. На сьогодні жодного рішення немає — ні в проєктах, ні в грошах з приводу інвестування в Крим». Таким чином, у Криму, як видно, ще не розуміють, що вся кримська економіка сьогодні зумовлена змістом її політики, вірніше, псевдополітики.

Псевдополітика... мовна!

Адже не можна ж вважати нормальною політикою боротьбу за англійською, українською та кримськотатарською мовами, яку розгорнув на півострові «голова держради» Володимир Константинов.

Наприклад, як повідомляє провладний інформаційний рупор «Кримформ», Володимир Константинов повідомив на засіданні «Радміну»: «Неправильно те, що українською та англійською мовами у нас дуже велика кількість знаків у республіці. Я не думаю, що десь в Англії ми знайдемо напис англійською і російською, або у Львові, наприклад, російською та англійською. Нам потрібно виявляти якусь самоповагу і впорядкувати всі написи. Ми не проти української, але англійцям тут точно робити нічого. Ми знаємо, як вони нас люблять. Їхній останній візит до Криму під час Кримської війни закінчився різного роду кладовищами, тому вони не заслужили того, щоб написи були на трасі. Потрібно впорядкувати це упродовж місяців». І після цього ці «політики» запрошують до Криму інвесторів і туристів?

Водночас «голова Держради» говорить: «Ми запрошуємо до нас європейців. Нехай приїжджають, але тільки з миром. Нехай вони нас до себе не пускають (!? — авт.), ми клечемо їх на відпочинок до Криму. Нехай відпочивають незалежно від політичних уподобань і орієнтацій», — сказав Константинов.

Розуміючи, що з цього року кримський курорт і галузь туризму більше не є джерелом надходжень до бюджету, оскільки відбудування півострова влада нічуж порогарентабельності, галузь зазнає тільки збитків, а власники готелів і здравниць віддали перевагу їхньому продажу замість експлуатації, що свідчить про тривалий негативний прогноз їхньої прибутковості. «Голова Держради» Криму Володимир Константинов «знай-

шов вихід» і закликав російських чиновників цього року провести свої відпустки на кримських курортах, і тим самим «не тільки підтримати республіку в перехідний період, а й показати приклад усюмо населенню Росії», наприклад, молоді. «Треба, щоб усі представники відомств, чиновники не витрачали гроші за кордоном, а їхали до Криму. Ми з подивом виявили, що багато хто в Росії не знає про Крим, так склалося історично, що за 23 роки, особливо молодь, відучили відпочивати в Криму. Зараз нам потрібно повернути туриста», — наголошує Константинов.

Про реальні причини ігнорування Криму не тільки світовим, а й російським турбізнесом «політик», звичайно, не здогадується. За його словами, «якщо в березні Криму вдалося змінити хід історії», то зараз потрібно переорієнтувати перебіг формування туристичних потоків. Проте виходить, що «хід історії» змінили так круто, що навіть економіка перестала підкорятися і занепадає.

Економічний колапс Криму став уже головним боєм для Москви. Як повідомила заступник міністра праці та соціального захисту Росії Тетяна Білінова на засіданні Російської тристоронньої комісії з регулювання соціально-трудових відносин у Москві, частка безробітних у Криму перевищила російський рівень і потрібно терміново щось робити. «Ми пропонуємо реалізувати низку заходів, спрямованих на збереження зайнятості», — сказала вона. — У Криму близько 20,5 тисяч безробітних і близько 20 тисяч тих, хто перебуває під ризиком звільнення».

З іншого боку, нинішні заяви і навіть законопроекти народних депутатів України про те, що вони хочуть створити в анексованому Криму якусь «вільну економічну зону» (ВЕЗ) також є популізмом чистої води, не тільки тому, що ВЕЗ і «невизнана територія» — поняття несумісні, але й тому, що реально зараз не Україна розпоряджається в Криму. У теорії анексії можна не визнавати, але на практиці в умовах військової окупації проводити економічні заходи складно, у боротьбі товарів і танків переможцями виявляються танки.

Торговля: або взаємовигідна, або «українофобська»?

Але в бізнесі руйнівні наслідки старань «Радміну» Криму виявляються іноді ефективніші за танки. Видно це на прикладі дезорганізації торгівлі в Криму. Поставки товарів і продуктів до Криму ускладнені або зовсім перекриті як адміністративними заходами, так і економічними. Через передчасне припинення роботи банківської системи і відмову від української валюти на півострові створений дефіцит продуктів. І хоча він певною мірою знімається «дозволом» «Россільгоспнагляду» ввозити українські продукти до 1 жовтня, але торгові організації вже зневірилися знайти вихід у самій Росії і шукають його в інших країнах.

Російські торгові організації спробували працювати в Криму, але виявилися неконкурентоспроможними — якість російського товару нижча, а ціна набагато вища. Тому кримчани масово йдуть на шопінг до ще українського «Фоззі», при тому, що торго-

вельні зали вже російських «Ашану» і «Метро» залишаються напівпорожніми.

Перегородивши шлях українському м'ясу до Севастополя, наприклад, місцева влада домоглася того, що міська торгівля відмовилася від м'яса російського і, як повідомив «виконавач обов'язків губернатора Севастополя» Сергій Мєняйло, хочуть налагодити поставки в місто продуктів харчування з Болгарії. При цьому, як і в питанні з м'ясом, органи влади ставлять перед собою завдання не економічне, і навіть не політичне, а чисто «українофобське». «В. о. губернатора» сподівається, що болгарські продукти будуть дешевші за російські, і торговельні контакти з чорноморським сусідом дозвлять зменшити залежність Севастополя від поставок з України.

«Поки все зав'язане на Україні. Зараз ми переорієтуємо ринок на інші джерела. Закупівельні ціни в Росії сьогодні вищі від роздрібних у Криму. Тому ми не виключаємо інші країни. Наприклад, Болгарію, — говорить Мєняйло. — Переговори ми провели, попросили надіслати нам зразки і назвати ціни. Зараз чекаємо пробні поставки. Там близько ста найменувань». Але чим закінчиться «болгарський похід» адмірала-губернатора поки невідомо, оскільки і Болгарія до питання міжнародних санкцій також не байдужа.

Хто не вміє посіяти і полити, той не зможе і продати

Самопроголошена кримська влада навіть у сприятливих умовах виявляється не здатною знайти правильні економічні рішення. Псевдополітика спричинила кризу аграрної галузі, що вважалася раніше в Криму однією з найприбутковіших. Так, через припинення поливу за рахунок Північнокримського каналу в аграрному секторі Криму повністю зникла галузь рисівництва, а овочівництво, виноградарство, зернове господарство було врятоване тільки за рахунок природи — весь червень над Кримом йшли проливні дощі, що частково і врятувало «псевдовладу» від повного аграрного фіаско.

Так, якщо раніше в Криму щороку збирали приблизно 1,8-2 мільйони тонн зерна, 400 тисяч тонн овочів, то нинішнього року, за даними прес-служби «міністерства аграрної політики і продовольства Криму», очікується, що буде зібрана тільки половина звичайного врожаю — лише 1 мільйон тонн зерна і приблизно 200 тисяч тонн овочів. Та й тим розпорядитися влада поки не може. Через низку причин виникли складності з реалізацією врожаю зерна. Українські зернотрейдери компанії, що працюють на зерновому ринку, через політичні ризики діяти в Криму не можуть, російські тільки придивляються. Вивіз зерна з Криму морем проблематичний, місцеві порти за міжнародною сертифікацією вважаються українськими, зайти в них іноземні судна не ризикують, а російські судна якщо й зайдуть, то в інших портах їх уже не приймуть. Крім того, низька завантаженість великих терміналів, що розташовані в Криму, може збільшити собівартість перевалки і позначитися на закупівельній ціні. А через прив'язку розрахунків за зерно до долара США, у зв'язку з санкціями, існує ризик виникнення проблем при переведенні грошей за міжнародною системою SWIFT. Аграрному «міністерству» Криму залишається сподіватися на закупівлю зерна російськими компаніями, місцевими виробниками хліба, а також на вивезення частини врожаю в Україну як оплату за використання збиральної техніки.

«І складається враження, що вся історія з Кримом — або була не прорахована у всіх наслідках — і політичних, і економічних, — зазначає російський професор, доктор політичних наук Юлій Нісевич. — Тим більше, що економічна ситуація в Росії, м'яко кажучи, не найбільш вдала і насправді погіршується. Що далі робити, дійсно, не дуже зрозуміло. З одного боку, визнати зараз, що все було неправильно, — страшно. А як вийти з цієї каші?» — риторично запитує вчений. На його думку, тільки після того, як Росія анексувала Крим, стало зрозуміло, що Крим — це така валізка без ручки. З ним нічого зробити не можна.

Олесь ЧЕРЕМШИНА («Крим.Реалі»)

ПОЛЬОТИ — НЕЗАКОННІ

Україна вимагає від Москви припинити незаконні польоти літаків російських авіакомпаній над АР Крим та чітко дотримуватися закріпленого на міжнародному рівні виключного права України здійснювати аеронавігацію на своїй суверенній території, у тому числі в АРК.

Про це йдеться у коментарі департаменту інформаційної політики МЗС, поширеному минулої п'ятниці. Українське зовнішньополітичне відомство закликло міжнарод-

не співтовариство засудити дії російської сторони, «яка в рамках своєї окупаційної політики ігнорує норми міжнародного права в галузі аеронавігаційного контролю».

БОРГІВ НЕ ВИЗНАЮТЬ

Міністерство фінансів і Міністерство праці та соціального захисту окупованого Криму виступили з пропозицією пробачити збанкрутілим підприємствам півострова їхні податкові зобов'язання і борги по страхових внесках у Пенсійний фонд України.

Про це на нараді з представ-

никами Федерації незалежних профспілок анексованого Криму повідомила нелегітимний міністр праці та соціального захисту РК Олена Романовська, передають «Новости Крима». За даними міністра, зараз заборгованість із заробітної плати зберігається на 122 кримських підприємствах, 37 з яких — підприємства-банкрути. «На жаль, протягом останнього місяця сума заборгованості по них продовжує збільшуватись і становить 110 млн. рублів», — поінформувала міністр.

З цього питання проведено нараду, на якій було запропоновано низку заходів, що дозволять погасити заборгованість підприємств з заробітної плати. «По тих підприємствах, які мають заборгованість за страховими внесками до Пенсійного фонду України, податкові зобов'язання перед Україною, пропонується залишити ці зобов'язання перед Україною. Так ми зможемо дати можливість підприємствам розпочати нове життя без цих зобов'язань. Для них це буде новий виток. Вони зможуть

вийти зі стану банкрутства і відновити свою господарську діяльність», — підкреслила О. Романовська.

КУРС — НА ЗОНУ

Держдума ухвалила закон, що включає Республіку Крим до переліку регіонів, на територіях яких дозволяється створення гральних зон. Межі нової гральної зони визначать органами виконавчої влади Республіки Крим. «Створення гральної зони в Республіці Крим сприятиме залученню додаткових інвестицій в регіон, створенню

нових робочих місць, поповненню дохідної бази регіонального бюджету», — зазначав раніше перший заступник голови комітету з економічної політики, інноваційного розвитку і підприємництва Анатолій Карпов.

За експертними оцінками, бюджет Криму може отримати від створення гральної зони на рік до 25 млрд. рублів. Крім того, на думку депутата, «можна очікувати збільшення потоку туристів у регіон, розвитку готельного бізнесу та сфери громадського харчування».

ФРОНТ БЕЗ ФЛАНГІВ, або БОЇ... В СОЦМЕРЕЖАХ

Колись був радянський фільм з такою назвою. Це про діяльність партизанського загону, що діяв у Білорусі. Головним героєм там був полковник Млинський (його душевно зіграв В'ячеслав Тихонов). А тепер і у нас така ж ситуація. Тільки добре, що поки не наяву, а в Інтернеті. Хтось із «диванної гвардії» за Україну, а хтось і проти. Вчитайтесь уважно в ці рядки. І усвідомте, що в соцмережах відображені реалії нашого часу.

Р. С. Прибрано зайві символи для полегшення сприйняття. Публікується з «етичними» скороченнями й виправленнями. Імена та прізвища людей з Південного Сходу змінені.

С «РУССКАЙ ВЯСНОЙ» В КРЫМУ НЕ ВЫШЛО...

«Итак, господа россияне! Вы действительно полагаете, что всё началось с Майдана? Что Майдан состоялся по сценарию америкосов (госдепа США)? Так? Как считаете, можно ли на такой протест поднять народ, когда в стране всё хорошо? Нет. Нельзя. Значит, страну нужно было довести до точки кипения — экономику... загнать, коррумпировать всю верхушку власти, сделать карманными суды, милицию, прокуратуру, лишити народ всех прав и свобод... Чьё правительство довело? Правильно — Януковича. Значит, Янукович исполнил волю госдепа. Исполнил. По ходу, должен был сбежать к американцам, этот сценарий подсунувшим, — в США. Куда сбежал? В Расею. К Путину. Значит, либо Путина это план был, либо американцы и Путина вписали в свой сценарий, и он вовсе не ваш президент, а госдеповская шестёрка. Что выбираете?»

В декабре Путин протолкнул в думу закон о запрете референдумов в Расее на предмет изменения территориального устройства эрэфии. Ввели в действие 9 мая. После отжата Крыма. Медальку «За возвращение Крыма» ВВП отчеканил в феврале. До «референдума». Откусил Крым. Госдеп «позволил». Хотя, по-вашему, раз там должна была бы состояться база НАТО, то корабли США должны были бдить в непосредственной от него близости с самостоючим Майданом. Но в акваторию Чёрного моря через Атлантику много недель шел Балтийский флот Московии. Чей сценарий последовательно разыгрывался? Американский? Сухопутного пути на Крым у него нет. Для экономики эрэфии это не полуостров, а остров. Со всеми вытекающими. Расее нужен сухой путь на Крым. Труба газовая тоже по территории Украины идет на Крым. Нет газа Украине, нет и Крыму. Шельф, отжатый с Крымом, не обеспечит все потребности. Нужна труба. А она через восток Украины проходит подлая. А тут еще в Славянске — газ. Кстати, Янык в январе прошлого года заклю-

чил договор с компанией Шелл (Нидерланды) на 50 лет. Выяснилось, что тут третьи по величине запасы сланцевого газа во всей Европе. А это — газовая независимость Украины от Расеи. Оно ему нужно? Не нужно. Что делать? Отжать восток. Сразу с Крымом по «рускай вясне» не вышло. А чуть позже Украина уже научилась обороняться и собрала армию. Кстати, армию Украины тоже Янык уничтожил. По чьему заказу? Вот не думаю, что америкосам нужно было это. Они б её лучше укрепили, чтоб «спорный» восток Украины не отошел к Расе. Они же хотели тут ракеты ядерные поставить. Да? Значит, должны были позаботиться о сохранности территории под ракеты. И тут нестыковочка с вашими обвинениями про штатовский сценарий! А теперь Украина подписала соглашение с ЕС. Вопреки всему. Что нужно, чтоб не было безвизового движения отсюда туда? Правильно. Бардак и война. Что нужно, чтоб соглашение не было ратифицировано Украиной? Правильно. Бардак и война. А для чего это нужно? Чтоб всем расеенам показать, до чего доводят Майданы, и чтоб, не дай Бог, Украина не зажила лучше, чем Московия. Иначе правлению вашего хана — конец!

С. ИВАНОВ

* * * ОДЕССА — ТАКИ ДА, УКРАИНА!

«Что со мной, или откровение бандеревца». Меня зовут Сергей, мне 28 лет, и я из Одессы. Кажется, это мой последний пост на тему России. 23 года жизни я прожил в Одессе. 5 лет в Германии. Большую часть своей жизни я говорю и думаю на русском языке. Всю жизнь я считал себя русским человеком. По отцу я — одесит в пятом поколении. Материнская линия — из Винницы. Я — не бандеровец, я знаю, как это пишется, через «а». Я знаю, что Бандера — это имя нарицательное. У меня два высших образования, из которых одно в Германии, где обвинение в нацизме — самое страшное из всех возможных. Я не верил ни в один Майдан и всегда понимал, что с Украиной что-то не так.

Меня никогда не притесняли за русский язык ни в Одессе, нигде в Украине. Я знаю Гимн Украины и Заповіт Тараса Шевченко. Что еще? На вопрос о национальности я всегда говорил, что я — одесит. Далее. Я не был против политики Путина в России. Я считал Путина сильным политиком и борцом против мировой диктатуры госдепа. Почему я не сепаратист? Я не знаю. Это как будто мы сделаны из разного теста. Я незаангажирован и мне абсолютно наплевать на мнение босса или директора. У меня его нет. Я могу жить в любом городе и в любой стране мира. Есть семейный бизнес и своя финансовая независимость, позволяющая мне как минимум писать и говорить то, что я думаю. Почему же я не сепаратист? Я не знаю. Триколор вызывает у меня теперь рвотный рефлекс. В банкомате я выбираю украинский язык, и с оператором общаюсь украинским языком, хоть не все понимаю... Я не включаю русские каналы, я болел сегодня, блин, за Алжир!!!

Что со мной? Я — бандеровец? Правосектант?.. Может, я просто знаю, что границы государства защищены Конституцией. Может, просто у меня есть воспитание и образование понять — что махать русским флагом здесь и сейчас — это низость и подлость! Может, я понимаю разницу между войной, которую начал Майдан, и предателем, который вместо того, чтоб воевать (да как угодно), сбежал, продал свою страну и просил о введении в нее иностранных войск. Гарант Конституции. Может, я видел как Путин врал. Не просто врал. Врут все. Врал и пропускал своих мракобесов, готовых убивать, пропускал на нашу территорию и поощрял. Врал и подстрекал войну и смерти людей. Не у себя. В другом государстве. Соседнем. «Братском». Что ж ты против Украины в 2004-м не воевал? Мало нациков было? Или мало русский язык притесняли? Что изменилось? Может, потому, что теперь армия у врага нет? Маленькая победоносная война тебе нужна? Президент страны, где 7 умирает, 2 рождается! США у тебя враг? Так и войой с США, а не со страной, где 4 года разрушалось государство мародерами и горит пламя революции!

Ваш правосек, бандерлог и русофоб Сергей Севцов

Одесит Костя:
— Ребята, стихи есть хорошие:
МЕНЯ НЕ НАДО «ЗАЩИЩАТЬ». Я с детства говорю на русском. Хоть и рождён возле Днепра. Но выросал

не в круге узком, А в круге ласки и добра. Мои друзья, мои родные Мне не давали даже знать, Что мысли у меня иные, Что меня трудно понимать. Никто не сделал мне упрёка За помыслы мои, за речь. Но вы приперлись издалёка, Чтобы меня, — вот здесь! — беречь!

Но от чего?! Рожна какою, Врываться в дом мой, не спрося? Зачем России дуболомы У нас в Донбассе колят? Таких стихов много появилось, и пишут их русские...

«КАК Я НЕ ХОЧУ ВОЗВРАЩАТЬСЯ В ЭТОТ КОШМАР...»

Может бути й таке цікаве бачення проблеми «нацизму» (молдавського, грузинського, українського):

Оля Покровская:
— Я ИСПЫТАЛА НА СЕБЕ, ЧТО ТАКОЕ НАЦИЗМ. У НАС В МОЛДОВЕ ЭТО УЖЕ ПРОИСХОДИЛО ДВАЖДЫ. ВПЕРВЫЕ БЫЛО С ПРИДНЕСТРОВЬЕМ. АНАЛОГИЧНО СЕЙЧАС ПРОИСХОДИТ И У НАС НА ЮГО-ВОСТОКЕ. ЛЮДЕЙ В ПРИДНЕСТРОВЬЕ ПРОСТО УБИВАЛИ. ЗА ТО, ЧТО ОНИ НЕ ХОТЕЛИ ПРИСОЕДИНИТЬСЯ К РУМЫНИИ. МНОГИЕ УЕХАЛИ ПЕЗДАМИ КАК БЕЖЕНЦЫ В УКРАИНУ (УКРАИНЦЫ, РУССКИЕ И ДР.). ПЕЗДА БЫЛИ НАСТОЛЬКО ПЕРЕПОЛНЕННЫ, ЧТО ЕХАЛИ ДАЖЕ НА КРЫШАХ... ВЫ МОЛОДЫЕ И НИЧЕГО ЭТОГО НЕ ЗНАЕТЕ. А НУЖНО БЫЛО ЭТО АМЕРИКАНЦАМ, ЧТОБЫ РАЗВАЛИТЬ СССР. А ЗАТЕМ — ПОСТЕПЕННО РОССИЮ И УКРАИНУ. РОССИЯ ВЫСТУПАЛА КАК МИРОТВОРЕЦ ВО ВСЕХ ЭТИХ КОНФЛИКТАХ: НАГОРНЫЙ КАРАБАХ, АБХАЗИЯ, ПРИДНЕСТРОВЬЕ, ОСЕТИЯ. РОССИЯ СПАСЛА НАС: В ПРИДНЕСТРОВЬЕ УЖЕ 20 ЛЕТ, КАК НЕТ ВЫСТРЕЛОВ, МИР У НАС!!!

вперше до рук узяла Біблію, то мене охопив жах. Мені здалося, що Ізраїль дуже жорстоко поведився з навколишніми народами, які поклонилися поганським богам. Я в жодному разі не фанатичка! Але тепер на своєму житті розумію мудрість Божої книги. Пустиш у свій дім чужинця, то хай або гостем буде (і знає міру), або приймає звичай народу, серце якого опинився. Ми пустили росіян на своїй землі, а вони й повелися, немов лисичка у заячій хатинці... Я — УКРАИНКА, РОДИЛАСЬ В КРЫМУ... И КРЫМ — МОЙ!

Тема «русскости Крыма» обговорюється на всіх конференціях. Але й скептиків «воссоединения» чимало. Зверніть увагу... «Крымнаш! Крымнаш! Крымнаш уже давно!» — радістно кричала Света своей сестре в скайп, в Челябинск. — «Донбасс тоже будет скоро нашим!» Света жила за десятками тисяч кілометрів від Челябинска, да і от того же Крыма. Света жила на Брайтоне. Но чувство гордости переполняло её душу. Она

УСІ МОЇ ДІДИ-ПРАДІДИ РОЗМОВЛЯЛИ УКРАЇНСЬКОЮ...

Ольга Нестеренко:
— Как у вас на Донбассе? — Спокойно?

Елена Акунина:
— Спасибо! Вроде бы тихо, но всю ночь прислушиваемся к любому шуму. Мимо моего дома проходит дорога на Часов Яр, а это кратчайший путь от Славянска до Горловки. Схоже, що АТО відновили! З одного боку, радію, а з іншого, — страшно! Страшно, бо може й нас зачепити. Сподіваюсь, терористам дадуть прочухана, і їм не до нас буде.

Русские...

Ольга Нестеренко:
— О, то ви й українською можете? У вас російське прізвище, а так добре пишете! А новинам я рада. Тільки б... поменше руйнувань... А за що загинуло 27 наших хлопців під час так званого «перемір'я»?

Елена Акунина:
— І не кажіть... Хлопців жалко. Що то за план був у Порошенка? Хоча б дав плоди.

В мене прізвище хоч і російське, та всі мої діди-прадіди розмовляли українською, й були корінними бахмутчанами. Оселилися, ще коли Донеччина мала назву Дике Поле. Хоча моя бабуся, мати мого батька, мала татарське коріння. Але у нас в селах не ділили по націях. Розмовляють українською, відвідують православну церкву, мають українську душу — то й УКРАЇНЦІ!

Ольга Нестеренко:
— Дай, Боже, щоб шовіністи виїхали в Росію. І щоб нормальних людей не зачепило!

Елена Акунина:
— Я з вами повністю солідарна! Коли 20 років тому

нацепила на себе полосатую ленточку и налила себе рюмку «Столичной». Хотя совсем не пила, только по главным праздникам. И вот этот праздник наступил полностью. ДНР и ЛНР объявили о независимости и попросились в Россию! Со своим мужем Света совсем разругалась. Дело доходило до развода... Он никак не хотел смиряться с потерей Крыма. И яростно отсылал деньги в Украину. Там на них покупали броники и патроны, чтобы воевать с Россией. Хотя почти все институтские друзья мужа были русскими...

Любка:

— Приехала сегодня с Крыма, ездила оздоровить бабушку. Пенсию ей добавили, если она у нее была 1457 грн., то за июнь бабка получила 9623 рубля, радости нет предела, в августе обещали 11000 руб. Все было хорошо, так цены скакнули невероятно! Особенно в аптеке, 100 шт. трифаса стоит 1100 руб. и так далее... Продукты тоже подорожали, на прилавках остатки украинских продуктов, хлеба к вечеру нет. Фрукты, ягоды дорогие,

на рынке больше продавцов, чем покупателей. Были на море, на базе «Прибой» в г. Саки человек тридцать, а на диком пляже — три человека. Все интересовались, где мы будем обедать, зазывали в кафе, посмотрела краем глаза цены: окрошка 75 руб., шаурма 150 руб., бокал черниговского пива 60 руб., еле сбежала от обслуживающего персонала, — меня на руках хотели занести в кафе. Не с нашими зарплатами отдыхать в Крыму...

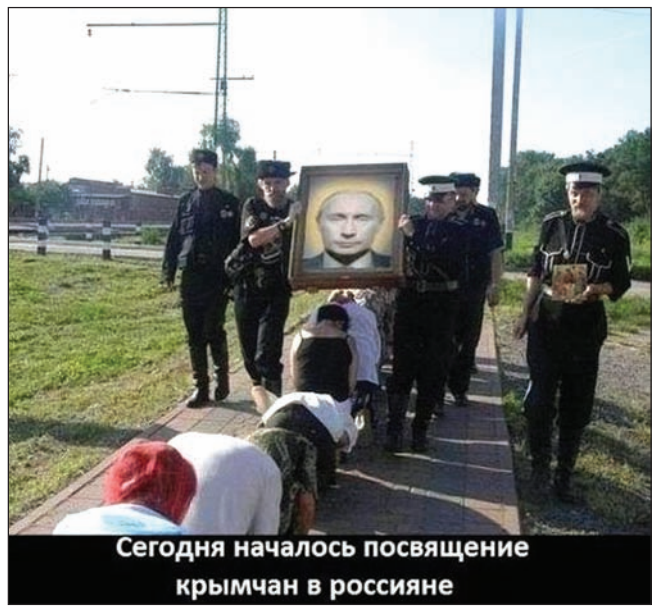
Обстановка гнетущая, соседи нас попрекают за сложившуюся обстановку, вроде мы бегали и кричали: «РАССЕЯ!», а сейчас 50% молча ненавидят Россию. Им очень хотелось получать русскую пенсию, а покупать украинские дешевые продукты. Вот такие пироги...

Елена:
— А вы помолчите, Крым — это Россия! И не лезьте к нам со своими советами!

Оксана Б. ответила Елене:
— Я — из Крыма! И это ваш царь со своим уставом залез в мою родину! Вам что до Украины? Я — украинка, я родилась в Крыму, мою родину обманули и мне нельзя ничего сказать? Моя Родина — это чужой монастырь? Не несите ерунду. С вами никто не хочет в мире считаться, и мне лично все равно, какую чушь вы несете! Крым мой! Я там родилась!

Не братья мы больше. И ты мне не подруга! Не дай Бог таких подруг... Хватит, — получиши нож в спину от «друзей» таких... Нет вам больше веры...

Підготував Сергій ЛАЩЕНКО (Фото із соцмереж)

Сегодня началось посвящение крымчан в россияне

5 липня відійшов до Господа Предстоятель Української православної церкви Блаженніший митрополит Київський і всієї України Володимир.

Як повідомляв УНІАН, у митрополита Володимира Сабодана було онкологічне захворювання і хвороба Паркінсона. Крім того, він переніс операції на серці і стегні. Стан здоров'я ієрарха значно погіршився в січні... 3 липня повідомлялося, що стан митрополита Володимира, який проходив лікування в одній з київських клінік, залишався тяжким, відкрилася внутрішня кровотеча...

Поховали митрополита Київського і всієї України Володимира в понеділок біля дзвіниці храму Різдва Богородиці в Києво-Печерській Лаврі...

ПОМЕР МИТРОПОЛИТ ВОЛОДИМИР

Президент України Петро Порошенко і Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк висловили співчуття у зв'язку зі смертю Предстоятеля Української православної церкви Московського патріархату Блаженнішого митрополита Київського і всієї України Володимира. Про це повідомляють прес-служби Президента і Кабінету Міністрів.

«3 життя пішов видатний духовний лідер, який очолював Церкву в часи її відродження після десятиліть жорстокого гоніння. Власним прикладом він закликав до життя за заповідями Господніми, до милосердя та благойності, примирення і порозуміння. Все його служіння архіпастиря було сповнене любові до рідної України», — йдеться у співчутті Глави держави.

«Висловлюю глибокі співчуття єпископату, духовен-

ству, мирянам всієї Півночі Української православної церкви у зв'язку зі смертю її Предстоятеля — митрополита Київського і всієї України Володимира. Церква і народ втратили мудрого провідника, визнаного богослова, пастиря, який для багатьох був взірцем високої духовності й людяності», — зазначив А. Яценюк у співчутті. За його словами, «Блаженніший Володимир широ любив свою Батьківщину і зичив їй єдності та процвітання. Він бачив Україну вільною державою в європейській сім'ї народів і мужньо протистояв і політичному тиску, і смертельному хворобі. Владика залишив по собі сотні учнів і численні храми, духовні школи, монастирі і добру пам'ять мільйонів українців».

Його Блаженство кир Володимир (у миру Віктор

Маркіянович Сабодан) народився 23 листопада 1935 р. у селянській родині у селі Марківці Хмельницької області.

Архієрей Української православної церкви (Московського патріархату) з 1966 року, з 1992 року її Предстоятель, митрополит Київський і всієї України. Голова і постійний член Священного Синоду Української православної церкви. Постійний член Священного Синоду Російської православної церкви. Член Президії Міжсоборної присутності РПЦ. Герой України (2011).

Оточення владики вважало фігуру митрополита Володимира такою, що об'єднує Україну. «Ми завжди говорили про те, що чим довше він буде жити, тим краще буде для України...» — сказав, зокрема, прес-секретар УПЦ КП владика Євстратій Зоря.

«ЦЕРКВІ БУДЕ ВАЖКО ЗНАЙТИ ТАКУ ПОСТАТЬ...»

Міністр культури України Євген Нишук вважає, що православної церкві Московського патріархату буде важко одразу знайти такого предстоятеля, яким був митрополит Володимир. Таку думку він висловив кореспондентові «Укрінформу» після прощання із владикою у Києво-Печерській Лаврі.

«Я, звичайно, не можу в церковні справи втручатися і щось прогнозувати, але православної церкві важко буде відразу знайти таку постать. Водночас я сподіваюся, що та людина матиме відповідальність і буде великою мірою продовжувати справу Блаженнішого Володимира», — сказав Нишук.

Він також наголосив, що заклики митрополита Володимира до порозуміння є актуальними і сьогодні. «Я мав честь тримати теплу руку митрополита... Від нього йшла світла енергія, і я помічав, що люди, зі мною в тому числі, прислухалися до його звернень. Слова Володимира до порозуміння, єднання, соборності є дуже актуальними і сьогодні», — переконаний міністр.

МІЖ УКРАЇНОЮ І РОСІЄЮ ПОЧНЕТЬСЯ БОРЬБА ЗА ПРЕДСТОЯТЕЛЯ УПЦ (МП)

Після смерті митрополита Володимира між Україною та Росією розпочнеться боротьба за призначення нової кандидатури на посаду Предстоятеля Української православної церкви (Московського патрі-

архату). Про це заявив Предстоятель Української православної церкви Київського патріархату Філарет.

«Москва захоче поставити свого предстоятеля УПЦ (МП), свого ставленика, який буде виконувати волю Москви. Ось уявіть, якщо переможе ця «партия» у церкві, то що буде? В умовах неоголошеної війни між Україною і Росією він служитиме інтересам агресора. Тому Україна має подумати, що треба обирати такого предстоятеля, який служитиме інтересам українського народу, а не Москви», — зазначив патріарх Філарет.

Патріарх Філарет помолиться разом з вірянами у Володимирському соборі Києва за упокій митрополита Володимира...

БЛАЖЕННИШИЙ ВОЛОДИМИР: ПРО ЩО НЕ НАПИШУТЬ У ПАНЕГРИКАХ

Зараз про нього напишуть багато панегіриків. Згадають безліч загальновідомих фактів. Велика молитовна людина, духовний стовп до неба, монах, аскет, освічений, любий пастором. Так і є. Ми всі це знаємо.

Один зі «смотрящих» Москви, представлених патріархією до Київської митрополії, розродився об'ємним меморіальним текстом уже за кілька годин по смерті Блаженнішого. Обережний, розмитий текст, як це заведено в УПЦ, є закиди на адресу колишньої влади, перелік заслуг, але у переліку здобутків жодного слова про початок міжцерковного діалогу для об'єднання православних церков, розпочатого Блаженнішим. Напевно, це «домашня заготовка» автора, затверджена у патріархії.

Зараз так і хочеться вигукнути прямо на небо: «Ваше Блаженство, на кого Ви нас залишили?».

Такі ієрархи трапляються раз у півстоліття. І нам пощастило його мати. Він відбудував церкву, втримав її від повного підпорядкування Москві, повів її до самостійності та примножив у ній любов, розпочавши діалог про об'єднання Українських церков та створення Єдиної помісної церкви.

Він був «один у полі воїн», який стримував пропагандистську машину російської патріархії і ФСБ. Його відправили сюди служити «великим» цілям Російської імперії. А він служив лише Богові. Він мав лише одну мету — мир та розбудова церкви Христової.

Чому Блаженніший Володимир просто не відірвав УПЦ МП від Москви, створивши помісну церкву? Різним священикам а багато разів ставила це запитання. Він боявся додаткових розколів, пояснювали вони, адже Москва пригрожувала багатьом єпископів. Збільшувати кількість приходів та збільшувати любов, цей шлях був оптимальний. Держава ніколи не була зацікавлена в цьому, а без політичної волі цього досягти було б неможливо. Як би там не було, очевидно одне. Ніхто не зробив би для цього більше, ніж зробив він.

Москва 1992 року, коли було створено Київський патріархат, аби не втратити укра-

їнську паству, надіслала сюди найкращого свого єпископа. «Я приїхав додому, а не у відрядження», — сказав тоді Блаженніший. І цей дім він беріг і ніколи не зрадив. Він не посилював лінію розколу та не сів ненависті до УПЦ КП. Він не виступав із лицемірною зневажливими заявами про Мазепу і публічно згадував у молитвах жертви Голодомору. Примусити митрополита Володимира проводити лінію Кремля в Україні так і не змогли. Підкупити його було неможливо, і у російських спецслужб на нього нічого не було. Тому що він був кращий.

Згадую своє інтерв'ю із ним.

— Ваше Блаженство, хто пише вам проповіді?
— Я не пишу проповіді. Я їх виголошую. А наші студенти їх записують за мною і деколи видають.

Це фраза з нашого інтерв'ю 2009 року. І коли диктофон уже був вимкнений, я зважуюсь на те, що інші ієрархи розцінили би як зухвалість. «Ваше Блаженство, — коментую запитую я, — цього річ у Москві обирають патріарха. Архієпископ Кирил, як претендент, їздить усюди, виступає перед студентами російських богословських вишів, випромінює впевненість, що його буде обрано патріархом та навіть каже, що його перемога наснилася одній його ширій та відданій прихожанці. І я міркую, чи ця прихожанка не працює у приймальні Путіна, адже архієпископ Кирил — його кандидат».

Блаженніший мовчить, дивиться мені в очі і раптом не витримує, посміхається на всю глибину посмішки. Всі сміються. Він благословляє мене, а священник, який стоїть поруч, каже: «Все можливо. Адже там теж є прихожани».

Коли ми стояли попрощатися із ним, ми не відчували смутку, який зазвичай відчуваеш на похороні. Ми відчували радість. Ми знали, що наш Блаженніший стоїть перед Престолом Божим і молиться за нас. За мир, за єдність, за любов у його земному домі.

Лана САМОХВАЛОВА

ЦЕРКВА ЗАСТЕРІГАЄ ВІД ХИБНОЇ ІДЕОЛОГІЇ, ЩО СПРИЧИНИЛА ГОЛОДОМОР

Пропонуємо читачам ознайомитися з викладом одного із звернень митрополита Володимира, щоб ще раз переконалися, кого ми — і церква, незалежно від патріархату, і громадяни України, незалежно від національності, втратили. Чи знайдемо ми колись ще такого НАШОГО митрополита?

У ХХ столітті український народ пережив одну з найстрашніших трагедій у своїй історії — Голодомор. Україна, яка завжди годувала хлібом весь світ, знала масового голоду. Про це йдеться у зверненні Блаженнішого митрополита Володимира до Дня пам'яті жертв Голодомору та політичних репресій, оприлюдненому на офіційному сайті Української православної церкви.

У документі зазначається, що «Голодомор призвів до значних жертв, приніс багато горя. У нього були об'єктивні й суб'єктивні витоки і наслідки. Штучний голод 1932-1933 рр. було сплановано більшовиками з метою прискорення примусової колективізації, ліквідації «куркульства» як класу, знищення «ворожих елементів». При цьому митрополит Володимир зауважив, що «існує фактор, який об'єднує цей соціальний катаклізм і решту репресивних акцій тоталітарного радянського режиму». «Це кардинальна революція світогляду — відречення від Боголюдини Христа і християнсь-

кої моралі та обрання нової віри — в людину-бога, в антихриста. Адепти цієї віри зажадали побудувати рай на землі, домогтися світлого майбуття для людства. Але майбуття без Бога. Їхнє світло насправді було темрявою. Їхній світогляд базувався на засадах вічної пітьми, бо тільки Бог є джерелом світла. Їхня ідеологія замість блага несла зло, бо тільки Бог є Творцем усього блага. Де без Бога будують рай, там з'являється пекло. Замість обіцяного райського життя опутаний радянською ідеологією народ прийняв пекельні муки», — зазначив глава УПЦ.

Глава Церкви нагадує, що «історія нашої Батьківщини знала багато важких часів». При цьому він зазначає, що «в 1930-ті роки Україна вперше пережила штучний голод, масове вбивство мільйонів своїх громадян, цинічне, цілеспрямоване, безжалне. Лише в богоненависницькому і людиноненависницькому середовищі міг статися подібний злочин. На щедрому українському чорноземі вмирали і стра-

шних муках мільйони людей. Цей геноцид був намаганням знищити саму душу народу, привести її до повного духовного рабства. Він став знаряддям диявольської помсти за неспроможність викоринити зі свідомості нашого мудрого, сповненого високих чеснот народу синівську пам'ять про Бога, любов до Бога, вірність і віру в Бога. Цю віру можна було знищити лише через фізичну ліквідацію її носіїв. Тому богоборча влада, створивши духовний голод, прирекла націю і на голод фізичний».

«У людей відібрали хліб, як перед цим намагалися відібрати насущний хліб духовності. Родюча нива тоді, як і завжди, дала достатньо хліба сумлінним трударям. Але весь зрощений потом селянства хліб було вилучено. Забирали все, чим можна було підтримувати життя, — до останньої зернини. Тих, хто збирав колоски на полях, розстрілювали. Агонія голоду була воїстиною пекельною. Мерців не встигали ховати. Багатьох закопували у спільні «могилиники» ще живими. Особливо страждали діти», — зазначив митрополит Володимир і додав: «Україна втратила тоді мільйони своїх дітей. Усі вони зазнали тяжких мук

і жахливої смерті. А ті, хто вижив, назавжди запам'ятали, що таке «рай на землі», коли він без Бога».

«Від Голодомору постраждала і наша сім'я. Пам'ятаю, як часто мама з гіркими сльозами згадувала 1932-1933 рр. Тоді народився один з моїх братів. Немовля теж стало об'єктом жертовності. На якісь старовинні срібні ложки мама виміняла склянку пішона. Це було єдине, чим вона сподівалася прогнати дитину впродовж кількох днів. Остання можливість врятувати її від голодної смерті. Та ось до хати вдерлися з обшуком три червоноармійці. Нічого не знайшовши, крім злиднів, вони схопили немовля за ногу, викинули його з коліски і забрали пішона, яке мама сховала під дитиною. Цей вчинок не назвеш людським», — згадує митрополит Володимир.

Він зазначає, що «Українська православна церква у глибокій скорботі молитовно згадує жертв Голодоморів та інших репресій радянського тоталітаризму. Постраждалих — десятків мільйонів: розстріляних, закатованих у в'язницях, страчених через різні душевні й фізичні тортури, загиблих від мук голоду. Такої кількості

жертв не було навіть на війні».

При цьому він наголошує, що «Церква суворо засуджує чинники, які призвели до цієї трагедії. Виправдання їм немає. Сама історія винесла вирок. Жодні репресії не змогли врятувати державно-політичну систему, яка за базис обрала гріх та богоборство, знехтувала ґрунтовними моральними принципами людства — вірою, надією і любов'ю».

«Церква застерігає від глибокої хибної та антигуманної ідеології, що зробила подібну трагедію, і закликає до покаяння тих, хто ще не прозрів і не зрієєся богоборства в усіх його формах, — говориться у зверненні глави УПЦ. — Церква закликає до відмови від екстремізму, нетерпимості, помсти, братоненавистництва, розділення на своїх і чужих».

Предстоятель УПЦ наголосив, що у Бога чужих немає. «Настав, на решті, час духовного єднання народу України, повернення до споконвічних духовних цінностей. Історія виразно показала, до чого призводить зречення від християнських засад. Лише свята віра, тверда надія та всепермагаюча любов допоможуть побудувати гідне майбутнє та застережуть від помилок минулого», — підкреслив митрополит Володимир.

УПЦ МП БЕЗ ВОЛОДИМИРА: КАМО ГРЯДЕШИ

Після відходу у вічність Володимира, який очолював УПЦ понад 20 років, в історії цієї церкви відкривається нова сторінка. «Укрінформ» звернувся до експертів з проханням спрогнозувати, якою вона буде.

Речник УПЦ (МП) протоієрей Георгій (Коваленко):

— Блаженніший відійшов до Господа, і Церква має поховати свого предстоятеля і призначити дату обрання нового. Традиційно це відбувається не раніше, ніж через 40 днів після успіння, але не пізніше трьох місяців від часу упокоєння. Тому Священний Синод має провести засідання і визначити дату проведення Архієрейського собору Української православної церкви, який обереться предстоятеля.

У церкві немає традиції передвиборних кампаній — єпископи зберуться, проголосують, визначаться з трьома кандидатами, які наберуть найбільшу кількість голосів, а потім з-поміж цих трьох буде обрано предстоятеля.

Я не буду коментувати чиєсь припущення щодо можливих змін в УПЦ чи посилення впливу РПЦ, а прокоментую реальність. Вона така: Синод найближчими днями визначиться з датою проведення собору. Жодних причин говорити про якесь перенесення чи щось сьогодні немає.

Речник УПЦ (КП) архієпископ Євстратій (Зоря):

— Спочивлий митрополит Володимир був ієрархом, який шукав балансу для підтримання єдності всередині своєї церкви. З одного боку, він не допускав розшарування між прихильниками промосковського вектора розвитку й тим, хто прагнув більшої незалежності УПЦ МП. З іншого боку, за його справами було видно, що він був і до кінця залишався українцем, любив Україну і працював так, як знав, як розумів, як вважав правильним для її блага. Безперечно, для УПЦ МП це — велика втрата, тому що особа митрополита Володимира була, по суті, єдиною чинною людиною, що виступала центром.

Це була людина старшого покоління ієрархів, до якої з великою повагою ставилися не тільки в середині УПЦ МП, але і в цілому в суспільстві. Блаженніший умів прихилити до себе серця й тих, хто не належав до його безпосередньої пастви. Чи збереже УПЦ МП його спадок і чи продовжить той шлях щодо зближення українських церков, який він накреслив, особливо в останні роки свого життя, покаже час.

Нинішній місцеблюстителю є прихильником промосковського шляху розвитку, в той час як спочивлий митрополит Володимир був прихильником діалогу і зближення з Київським патріархатом. Тому, власне, вибір залишається за єпископатом, який обирає нового предстоятеля. Якщо вони оберуть шлях митрополита Володимира, це буде благо для Церкви і для православ'я в Україні. А якщо інший шлях... Ми все одно прийдемо до Єдиної помісної церкви, але тоді це буде складніше і довше.

Безперечно, Московська патріархія зараз намагається вплинути на єпископат УПЦ, щоб домогтися обрання лояльного до неї і патріарха Кирила предстоятеля. Вона й раніше це активно робила, тому зараз це тим більше не може викликати жодного сумніву.

Науковець, історик, публіцист Ярослав Грицак:

— Митрополит Володимир був виразником київської православної традиції, яка має своє історичне коріння, бо зародилася саме тут, у Києві. Вона, з одного боку,

яка дозволяла йому бути самостійним і або мовчки ігнорувати певні установки, які йшли з Москви, або навіть організаційно проводити рішення, які не підтримувалися керівництвом у Росії. Тому це дуже відчутна втрата для УПЦ, яка, на мій погляд, може відкрити новий етап в історії цієї церкви та пошуку власної ідентичності і місця в українській суспільній ситуації.

Останні події в УПЦ і останні рішення Священного Синоду дають підстави думати, що, умовно кажучи, проросійська група зміцнилася і відчутно впливає на перебіг усіх процесів у церкві. Але ситуація в Синоді не є тотожною ситуації на Архієрейському соборі, оскільки в Синоді домінують владиків ще з радянських минулих, вихованих в духовних школах Москви і Санкт-Петербурга, для яких іншою моделю розвитку, крім промосковської, просто не існує.

Натомість в Архієрейському соборі переважають молоді архієреї віком 35-40 років — їх там процентів 60-70, — які здобули освіту вже в Україні, знають, що така незалежна держава, і вирости в умовах змагальності з Київським патріархатом. Тому для них це питання не є таким категоричним і однозначним. Інша річ — наскільки вони будуть готові йти на певні конфліктні сценарії з Москвою у відстоюванні цієї ідеї, бо вона навряд чи буде готова поступитися і йти на якісь юридичні кроки у напрямку автокефалії УПЦ.

Я думаю, що ці молоді проавтокефальні ієрархи можуть на даному етапі висунути свого кандидата, не ставлячи радикально питання автокефалії, але працюючи на перспективу саме в цьому напрямку. Тому в даній ситуації проглядається кілька можливих моделей розвитку УПЦ МП.

Доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту філософії НАНУ Олександр Саган:

— Я думаю, що Московська патріархія зробить ставку не так на відверто промосковського кандидата, як на взяття під контроль усіх процесів внутрішнього життя церкви. Це, перш за все, висвячення єпископів, ротація кадрів тощо. Як на мене, патріарх Кирил розуміє, що час грає не на нього і років через десять в УПЦ МП підросте молодь, яка явочним порядком або голосуванням ногами визначить свою позицію.

На мою думку, відверто проросійські кандидати на зразок митрополита Донецького Іларіона чи Одеського Агафангела зараз не мають шансів на обрання першими особами в УПЦ МП, тому будуть пропонуватися більш компромісні кандидатури. Я думаю, що йтися може про митрополита Бориспільського Антонія (Пақаніча), митрополита Чернівецького Онупрія (Березовського), можливо, якщо він погодиться, митрополита Черкаського Софронія (Дмитрука). Це дошкі нейтральні, обережні і не такі відверто промосковські кандидати, з-поміж яких в принципі може бути обраний наступник Володимира.

Щодо об'єднання українських церков у Єдину помісну церкву, то цей процес, з одного боку, залежатиме від новообраного предстоятеля, а з другого, — від того, наскільки ми в економіці, політиці, всіх інших речах будемо віддалятися від Москви. Чим далі ми відійдемо, тим цей процес об'єктивно буде посилюватися. Його не може стримати навіть відверто промосковський кандидат на чолі УПЦ МП: якщо він намагається діяти в цьому плані силовими методами, то, скоріш за все, розколе церкву.

Надія ЮРЧЕНКО

— Митрополит Володимир був дуже значущою постаттю для українського православ'я. Він мав, на мій погляд, таку суспільну вагу,

яка дозволяла йому бути самостійним і або мовчки ігнорувати певні установки, які йшли з Москви, або навіть організаційно проводити рішення, які не підтримувалися керівництвом у Росії. Тому це дуже відчутна втрата для УПЦ, яка, на мій погляд, може відкрити новий етап в історії цієї церкви та пошуку власної ідентичності і місця в українській суспільній ситуації.

Останні події в УПЦ і останні рішення Священного Синоду дають підстави думати, що, умовно кажучи, проросійська група зміцнилася і відчутно впливає на перебіг усіх процесів у церкві. Але ситуація в Синоді не є тотожною ситуації на Архієрейському соборі, оскільки в Синоді домінують владиків ще з радянських минулих, вихованих в духовних школах Москви і Санкт-Петербурга, для яких іншою моделю розвитку, крім промосковської, просто не існує.

Натомість в Архієрейському соборі переважають молоді архієреї віком 35-40 років — їх там процентів 60-70, — які здобули освіту вже в Україні, знають, що така незалежна держава, і вирости в умовах змагальності з Київським патріархатом. Тому для них це питання не є таким категоричним і однозначним. Інша річ — наскільки вони будуть готові йти на певні конфліктні сценарії з Москвою у відстоюванні цієї ідеї, бо вона навряд чи буде готова поступитися і йти на якісь юридичні кроки у напрямку автокефалії УПЦ.

Доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту філософії НАНУ Олександр Саган:

— Я думаю, що Московська патріархія зробить ставку не так на відверто промосковського кандидата, як на взяття під контроль усіх процесів внутрішнього життя церкви. Це, перш за все, висвячення єпископів, ротація кадрів тощо. Як на мене, патріарх Кирил розуміє, що час грає не на нього і років через десять в УПЦ МП підросте молодь, яка явочним порядком або голосуванням ногами визначить свою позицію.

На мою думку, відверто проросійські кандидати на зразок митрополита Донецького Іларіона чи Одеського Агафангела зараз не мають шансів на обрання першими особами в УПЦ МП, тому будуть пропонуватися більш компромісні кандидатури. Я думаю, що йтися може про митрополита Бориспільського Антонія (Пақаніча), митрополита Чернівецького Онупрія (Березовського), можливо, якщо він погодиться, митрополита Черкаського Софронія (Дмитрука). Це дошкі нейтральні, обережні і не такі відверто промосковські кандидати, з-поміж яких в принципі може бути обраний наступник Володимира.

Щодо об'єднання українських церков у Єдину помісну церкву, то цей процес, з одного боку, залежатиме від новообраного предстоятеля, а з другого, — від того, наскільки ми в економіці, політиці, всіх інших речах будемо віддалятися від Москви. Чим далі ми відійдемо, тим цей процес об'єктивно буде посилюватися. Його не може стримати навіть відверто промосковський кандидат на чолі УПЦ МП: якщо він намагається діяти в цьому плані силовими методами, то, скоріш за все, розколе церкву.

ДОПОМОЖІТЬ ВИЗВОЛИТИ СВЯЩЕНИКА!

Як стало відомо, 4 липня у Донецьку зник секретар Ради церков і релігійних організацій Донецької області, священник Української греко-католицької церкви Тихон Кульбака. За деякою інформацією, до його зникнення причетні члени терористичної організації «Донецька народна республіка». Перед цим отець неодноразово

отримував погрози від проросійськи налаштованих активістів.

Таким чином, порушуються основні права людини: право на життя, право на свободу та особисту недоторканність, право на свободу світогляду та віросповідання.

Звертаюся до представників українських правоохоронних органів, спецслужб, пред-

ставників міжнародних організацій із проханням зробити все можливе для визволення священика. Особливо прошу керуючого Донецькою епархією Української православної церкви, митрополита Донецького і Маріупольського Іларіона допомогти в порятунку священика.

Володимир ЮШКЕВИЧ, директор Департаменту у справах релігій і національності Міністерства культури України

У СІМФЕРОПОЛІ «КАЗАКІ» ПІКЕТУВАЛИ СОБОР УПЦ КП

У Сімферополі «салгірські казаки», які 1 червня розгромили православний храм у Криму, провели акцію залякування парафіян храму Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП). Російські погромники пікетували собор УПЦ КП. Про це повідомив УНІАН у прес-службі Кримської єпархії УПЦ КП.

За даними прес-служби, декілька десятків бойовиків «Салгірського козацтва» та їхніх прихильників біля Собору святих рівноапостольних Володимира та Ольги УПЦ КП провели незаконну акцію, спрямовану на залякування парафіян. «У цей момент у храмі перебували віряни, які були на літургії або прийшли помолитися пізніше. Їх налякали дії людей у камуфляжній та козацькій формі, які були налаштовані агресивно та тримали в руках плакати зі звинуваченнями Київського патріархату у політичній діяльності», — йдеться в повідомленні та зазначається, що члени

«Салгірського козацтва» відомі своєю участю у погромі 1 червня церкви Покрови Пресвятої Богородиці у с. Перевальному Сімферопольського району, під час якого, зокрема, постраждали парафіяни храму.

Архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент звернувся до російської окупаційної поліції з вимогою попередити порушення правопорядку та захистити права вірян. «Поліцейський у черговій частині поліції Сімферополя провокаційно заявив, що люди мають право протестувати проти Київського патріархату, оскільки в його головному храмі в Криму нібито збирається українська самооборона», — повідомили у прес-службі.

У Кримській єпархії УПЦ Київського патріархату розцінюють такі несправедливі заяви працівника силової структури як свідчення його непрофесіоналізму, безвідповідальності та провокування ним загострення ситуації. До Собору в Сімферополі все ж прибули поліцейські, після чого бойовики «Салгірського козацтва» та їхні прихильники розійшлися.

СВЯЩЕНИК РАЗОМ ІЗ ГРОМАДОЮ ХРАМУ ПЕРЕЙШОВ ІЗ МОСКОВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ В КИЇВСЬКИЙ

Херсонський священик отець Сергій (Дмитрів), настоятель храму Святої Варвари (м. Херсон), а також громада цього храму перейшли з Української православної церкви Московського патріархату до Української православної церкви Київського патріархату.

Цей факт Сергій Дмитрів підтвердив у понеділок у телефонній розмові кореспонденту «Укрінформу».

«Із 1 липня я — у Київському патріархаті. А громада храму Святої Варвари у Київському патріархаті з 4 липня», — розповів С. Дмитрів.

Про свій намір перейти з Московського у Київський патріархат настоятель храму Святої Варвари, і на той час також керівник відділу благодійної і соціальної роботи Херсонської єпархії УПЦ МП, Сергій Дмитрів офіційно повідомив уперше на прес-конференції у Херсоні 19 червня, відповідаючи на запитання кореспондента «Укрінформу».

Отець Сергій пояснив таке

своє рішення небажанням перебувати у Московському патріархаті, який займає іншу, ніж Київський патріархат, позицію щодо України. Зокрема, стосовно подій на Донбасі та в Криму, необхідності допомоги українським воюючим, які перебувають у зоні АТО та на кордоні із анексованим Росією Кримом.

Сам С. Дмитрів є на Херсонщині одним із активних учасників збирання коштів для української армії.

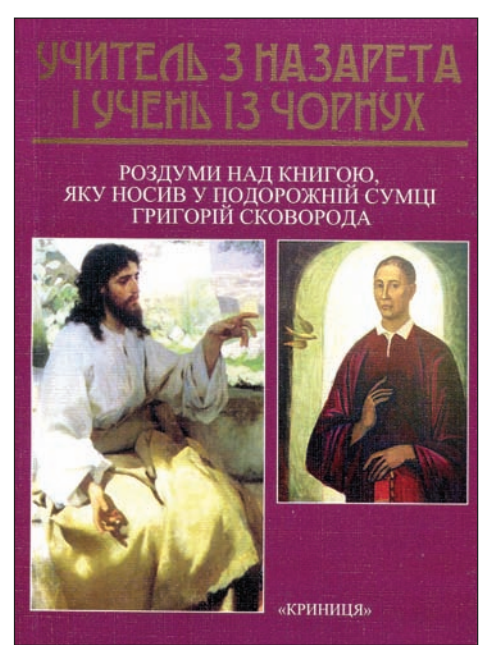
«УЧИТЕЛЬ З НАЗАРЕТА І УЧЕНЬ З ЧОРНУХ»

Під такою назвою шойно у видавництві «Криниця» побачили світ роздуми над книгою, яку носив у подорожній сумці Григорій Сковорода. Власне, не роздуми, а роздумлива співбесіда про вічну й завжди сучасну книгу — Новий Завіт Ісуса Христа — заслуженого журналіста України, лауреата Шевченківської премії Володимира Стадниченка з фундатормою євангельської церкви «Християнська надія» Валерієм Решетинським. А зазнаючись майбутні співбесідники 1 грудня 2012 року на міжнародному ювілейному форумі «Сковорода як гасло часу», який Сковородинівське товариство провело разом з Духовно-благодійним центром «Християнська надія» в його просторому світлому домі на лівому березі Дніпра.

Отже, роздуми про вічне. Сьогодні світ тримається на уламках ідеологій — від тоталітаризму до демократії. Всі сучасні ідеології різні, але сходяться в одному: вони недовговічні, вони не мають майбутнього. І тільки християнська світобудова вічна, бо стоїть на слові Христа, на Його Новому Завіті. Тільки християнський світогляд, лише християнські цінності вбережуть світ, людство від розпаду, дадуть йому нове преображення, могутню енергію і творчу силу.

Книга «Учитель з Назарета і учень з Чорнух» — це вільний пошуковий стосунок двох співрозмовників: один — уперше шукає істину у вічному Євангелії, другий, авторитетний євангеліст, — благословляє свого співбесідника на правильність обраної мети. Допомогає обом у творчій світоглядній діалогі своїм словом, насамперед поетичним, визнаний духовний наставник — Григорій Сковорода. Прислухаємося до Ісуса Назарянина, Його Благої вості, вберемо серцем слова великого Українця, новачасного апостола Христа.

Завершується видання розділом «Молитва за Україну». Зараз Україна, втрачаючи на східних рубежах під час неоголошеної Росією війни кращих своїх синів, переживає складну, навіть трагічну, але вирішальну годину нового народження. Тож давайте, закликають співатори, з вірою і надією видихнемо всією Україною мобілізуючий

РОЗДУМИ НАД КНИГОЮ, ЯКУ НОСИВ У ПОДОРОЖНІЙ СУМЦІ ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА

заклик, який проймає серця мільйонів і мільйонів наших співвітчизників:

«Душу, тіло ми положим за нашу свободу і покажемо, що ми, браття, козацького роду».

Презентація книги відбулась в Духовно-благодійному центрі «Християнська надія» за участі видавців, журналістів, науковців, членів Сковородинівського товариства. Особливо увагою і найтеплішими словами учасники презентації наділили директора видавництва «Криниця», народного художника України, лауреата Шевченківської премії Леоніда Андрійєвського і очолюваний ним колектив — за ту любов і справжній мистецький талант, з якими вони готували до друку ці роздуми. Бо чітко усвідомлювали, що це ще одна вагома краплина до чаші нашої вдячності Великому мандрівникові, духовному наставнику нації Григорію Сковороді, до 300-річчя якого ми йдемо.

Віталій БУРКІН, м. Київ

* * *
Пам'ятаймо Шевченка —
В нас Шевченко один!
Він, як батько і ненька,
Він, як брат нам, як син.
Він — це наша надія,
Що горить, як зоря.
Він розумне нам сіє
З сторінок «Кобзаря»!
Він — це наша Україна,
Над Дніпром осяйним,
Незалежна, єдина,
Нездоланна ніким.
Наш Шевченко — це пісня,
Та, яку не убить!
Нині, вічно і прісно
Буде з нами він жити!

* * *
Про це вже мовлено не раз,
І в цьому істина єдина:
Допоки є у нас Тарас —
Допоки й буде Україна!
Ніде, ніколи й повсякчас
Не відречеться ненька сина:
Допоки є у нас Україна, —
Допоки буде і Тарас!
Допоки є у нас Тарас,
Його величне й чесне слово,
Ніхто не знищить нашу мову,
Ніхто не викоринить нас!
Допоки є у нас Дніпро,
Допоки є верба і калина,
Довіку буде й Україна,
А з нею щастя і добро!

КАЛИНА

— Бачили, як біля української гімназії в Сімферополі рясно зацвіла калина?
— Авжеж. Верба і калина — символи України...

(З почутої розмови)

Біля Гімназії калина
Квітучу хустку одягла.
Це ж ніби рідна Україна
Мене провідать в Крим прийшла.
І цвітом сяє так привітно
У душу зболену мою.
І пригортається до квітня
У цім, не нашому краю.
Дмухне вітерешь — і білосніжні
Гойдне перлини — пелюстки.
Й, мов мама, так рукою ніжно
Торкнеться гілкою шоки.
І посміхається дитинно
Така пригожа вся з лица!..
...Цвіте в Криму моя калина
І людям радує серця!
19.04.2014

ЧУМАЦЬКА ДОЛЯ

...Ой ішов чумак молоденький
та із Криму додому...

(З народної пісні)

Чумацьким шляхом чумаки
Додому з Криму повертають,
На мажах проти сонця сяють
Дрібочки солі, мов зірки.
Воли ревуть — додому йдуть,
Стомила дальня їх дорога.
І чумаченько моливші Бога
Живим додомоньку вернуть.
«Бодай же ви, сірі воли,
Та в Крим по сіль не ходили,
Ой як ви мені та й молодому
Ой та й жалю наробили:
Ой умер один чумаченько
Та в неділеньку вранці,
Ой поховали та й чумаченька
Та в зеленім байраці...»
Чумацька доленько, сліди
Твої в Криму живі й понині
В журливій пісні з України,
В сльозі з дніпровської води.

**ВДЯЧНІ ВАМ,
ЛЬВІВСЬКІ ДУБЛЯНИ**

Пізно надворі чи рано,
Вечір чи ранок в сто сонць!
В слухавці:
— Дзвонять Дубляни, —
Люба Іванівна Проць.
Серце бентежно заб'ється,
Душу до дна сколихне:
— Як вам в Криму там живеться? —
Люба питає мене.
— Може б, до нас приїздили? —
Львівщина прийме кримчан...
...Тільки ж не ті уже сили
Їхать, щоб хтось зустрічав.
Тут і хатина, й родина:
Внуки, невістки, зяті...
Всі ми отут — Україна, —
Діти її золоті.
Як нам цю землю покинуть?
Рвати з корінням чи як?!
Крим — наша теж батьківщина,
А не дрібничка якась...
Тут ми жили й працювали,
З Кримом мужніли й росли,

Сили у нього вкладали,
Воду дніпровську вели.
Як же тепер: ми — не наші?
Як же тепер: ми — чужі?
Хто заварив оцю кашу?
Хто нас довів до межі?
Ми і в Криму — українці!
З іншими жити нам — віки!
Ми ж тут, в Криму, — не чужинці,
Всі ми — рідня, земляки.
Ми — не безрідні івани,
Щоб свою неньку забудь.
Рідну, єдину, кохану,
Ту, що Україною звуть.
Матір не зраджують діти,
Й дітям не зрадить вона.
Матір — найкраща у світі,
В кожного мати одна...

...Вишні розквітлі. Тюльпани.
Дивний пробудження час...
Вдячні вам, львівські Дубляни,
Що пам'ятаєте нас!
*Дубляни — село у Самбірському районі на Львівщині, де народилася, живе і працює у місцевій загальноосвітній школі вчителькою української мови та літератури член Національної спілки письменників України, відома поетеса, авторка багатьох талановитих книг поезій Любова Іванівна Проць. Добірки її віршів не раз щедро друкувала на своїх сторінках «Кримська світлиця».

**Данило
КОНОНЕНКО**

**ЖИТТЯ МОЄ,
ВКЛОНЯЮСЬ Я ТОБІ**

РОНДЕЛЬ
Жорстокості такої світ не знав.
Ну, хто тебе зробив жорстоким,
світе?
Що змусило тебе так огрубіти,
Чи є, скажи, у тім моя вина?!

Брехня сидить й брехнею погана,
Облуда лізе у вікно відкритіє.
Жорстокості такої світ не знав.
Ну, хто тебе зробив жорстоким,
світе?

Невже тобою править сатана,
А нам тепер повік душею скніти,
І перед ним згинатися й тремтіти?
О, ні! Нас ще ніхто не нагнавав.
Жорстокості такої світ не знав...

Засумую зненацька —
На душі — полини.
Україна козацька
Наплива з давнини.

Славні лицарі наші —
Гонти і Богуні.
Незборимі звитяжні —
України сини.

Як нам вас не стачає
В цей розбурханий час.
Все іде, все минає, —
Пам'ять зцілює нас.

Рідна матінко-ненько,
Україно моя!
Козаки-козацьки —
Гідна слава твоя.

Слава ця не погасне,
Не померкне в віках.
Все минуло й сучасне
У твоїх козаках!

До моїх синь-гаїв,
До степів і городів,
Рідна мово, лети,
З уст могого народу.

Крізь тумани зневір
Засвітися зорею,
І гори, і ясній
Над моєю землею.

Не заступить тебе
Чорна хмара чужинська,
Розквітай і мужній,
Рідна мово українська!

**ДАЛЕНІЮТЬ
СЕЛА НЕВЕСЕЛІ**

Даленіють села невеселі
Обіч траси, що летить стрілою.
І в хустках бабусі край оселі,

На дорогу дивляться з журбою.
Стороною їх прогрес минає,
Пролітає здибленим авто.
І давно сюди уже ніхто
У село до них не завертає.

Тільки зрідка орендар шугне,
Як шуліка, в поле без оглядки.
«Нивою» об'їде свої статки
І на зарубіжжя десь гайне.

А село господаря чекає,
Убране в буркун і лободу,
А село поволеньки вмирає
В дикого прогресу на виду.

ОНУКИ

(Вірш доповнений і перероблений у зв'язку з народженням третього внука)
Є у мене онуків трійко —
Миколайчик, Данилко й Надійка.
Яснооки, красиві, веселі,
Голоси їхні повнять оселю.

Я люблю їх, за них вболіваю,
Щоб робив я без них і не знаю!

Як Данилко читає — радію,
Й про Надійку плекаю надію:
Що й вона як почне підростати —
Буде рідную мову вивчати.

А Миколка, малий козачок,
Витанцьовує вже гопачок.
І кажу я, радіючи, жінці:

— Ох і славні ж у нас українці!
Та, бува, на душі стане гірко —
Враз мені посміхнеться Надійка.
І Данилко мені посміхнеться,
І відляже розпука від серця.

І Миколка, скубнувши за вуса,
Пролепече: — Люблю вас, дідуся...
І опущені здіймуться руки —
Як прекрасно, що є в мене внуки!

СУМНИЙ ВІНОГРАДНИК
(За російським поетом Сергієм Смирновим)

Моєму кримському землякові — Шем'ї-заде Ешрефу
Біля цих хатиночок розвалених,
Де йому лишитись довелось,
Він стоїть самотній, опечалений
З вантажем вже здичавілих лоз.

Він стоїть забутий, сухорлявий,
Позирає на спустілий двір.
І сумний, як кримські татари,
Що в вигнанні десь
від кримських гір.

1968 р.
* * *
За кримськотатарським поетом Ашик Омером (1621-1707)

Щось із світом зробилось,
Стало в нім неспокоїно.
Благородства й сумління
В ньому не відшукати.

Справедливість пропала —
Час якийсь ненадійний,
І ніхто не жаліє
Ані друга, ні брата.

Всі чванливими стали,
Косо зиркають оком,
Бо у душах одна лиш
Залишилась жорстокість.

Прагнуть всі до наживи —
Гаманець свій напхати.
А про серце забули —
Непоправна це втрата.

Досконалість — в нужді,
А нікчемність у славі...
Торжествує любов
Лиш в багатій оправі,

Та не будем, Омере,
Богу ми докоряти:
В своїх бідах тепера
Ми самі винуваті.

САЛГІР
Ця річка — невеличка
Тече із кримських гір.
У неї світле личко
І звуть її Салгір.

По камінцях стрибає,
Спішить до Сиваша.
Хоч добру владу має,
Та — бунтівна душа.
Бо в березні чи квітні,
В час танення снігів,
Суворо й непривітна
Виходить з берегів.

Накоїть людям лиха,
Дошкулить, допече...

Замело тополіні алеї,
Біле взгір'я і плесо ріки...
Цвіт на косах у мамі моєї
І на скронях моїх пелюстки.

**У КОВДРУ ХМАР
УКУТАВСЬ ЧАТИРДАГ**
У ковдру хмар укутався Чатирдаг,
Як дід столітній на печі узимку.
Вітри повз нього мчать
без перепинку,
Мов здичавілі коні у степах.

Агов! Куди ви летите так пріч
По жовтих стернях і камінню босі.
Спиніться, озирніться навсібіч —

А потім знову тихо
Тече собі, тече...
То ніжна, як сестричка,
То люта, ніби звір...
Така вона ця річка
Із назвою Салгір.

МІЙ КРИМ

Мій Крим — світанок золотий
над морем
Й намет-гора, що зветься
Чатирдаг,
І обрій, що лавандою припах
Та за Джанкоєм поле неозоре.

Мій Крим — повітря чисте і прозоре,
І сонце над горами, ніби птах.
Та шпиль Ай-Петрі, Аюдагу дах —
Усе таке чудове й неповторне.

Люблю я Крим,
як батька любить син,
За виноградні шелести долин,
За крем'янисті снігові вершини.

Люблю за хвиль небесну синь,
За те, що в світі він такий один —
Чарівний край моєї Батьківщини.
1994 р.

ПРОВЕСІНЬ

Засурмило небо журавлями,
Десь озвалась громом далина.
Йде в сади погожими полями
У сорочці вишитій весна.

Килимів прослала — незлічимо,
Переходить повільно прямо в брід.
І ласкаво синіми очима
Проліски їй дивляться услід.

А в долині розшумівся ясен,
Сонце ніжить далечінь хмільну.
І у небі реактивний красень
Прокладає білу борозну.

**ЩЕ ПАГОРБИ
У СНІЖНИХ СОРОЧКАХ**

Ще пагорби в сніжних сорочках,
Іще не заграли струмки,
Та вже на деревах рядочком
Розсілися чорні граки.

І пісню співають гортанну
Провісники перші весни,
І раді, що землю кохану
Побачили знову вони.

* * *
Білі яблуні, яблуні білі:
Знову травень у ріднім краю!
Пелюсток запашні заметілі
Припорошують землю мою.

Ще ж не зима,
ще ж тільки кримська осінь.

Ще пурпур яблук сяє поміж віт
І гнуть лозу янтарні винограда.
Ще хвиля в морі лагідно-солоня
І ми до лісу йдемо збирати глід.

* * *
Вершина літа. Даль прозора,
Барв веселкових дивна гра.
Шумки прибіїв накотить море
І знов у штилі завмира.

Піщаний берег. Синя хвиля,
Вітереш у кучерях тополь,
Червоні грінівські вітрила
Чека на березі Ассоль.

**ОСІННІМ МИЛУЮСЯ
ПАРКОМ**

Осінім милуюся парком —
Краса ж бо яка навкруги!
Над річкою верби, мов арка,
З'єднали гіллям береги.

А клени в багряному листі,
Мов золото, сяють-горять.
Й шпигуни червоне намисто
Чарує школярюк-дівчат.

ГАЙ ЗІТХАЄ ТИХО

Гай зітхає тихо,
У задумі — став.
Падають горіхи
В теплі руки трав.

Синьо так ожина
В очі зазира,
Червоно калина
В лузі догора.

Вистеляє осінь
Жовті килими.
Десь уже в дорозі
Потяги зими.

**НУ ЩО, ПОЕТЕ,
СПАТИ ВЖЕ ПОРА**

Ось північ вдарила —
Найкращий праці час...
Леся Українка
Ну що, поете, спати вже пора,
А ти сидиш —
чаклуєш ще над словом.
І шум гаїв, і плескіт хвиль Дніпра
Скликає ніч до себе на розмову.
А місяць світить, ніби лампа-бра,
Через вікно на стелажі книжкові.
Опівночі, коли усі вже сплять, —
Поети з Музою
тихенько гомонять.
(Продовження на 9-й стор.)

СПІВАЄ СОЛОВЕЙКО
У САДУ

Співає соловейко у саду,
Ну як той солоспів
та й не послухать?!
Ах, що за пташка, що за щebetуха
Отак виводить гарно й до ладу!

Душа ті співи ловить на льоту,
Котрі дарує цей співак-маестро
Без фонограми. Він співає чесно
Під вечора сопілку золоту.

Заслухались городи, верби, хати...
Усе завмерло — тьохка ж соловей!
Мені б отак хоч раз би заспівати,
Зачарувати піснею людей,
А потім вже не страшно
й помирати...

Та що ж це я? Ще ж поживу ачей?!
Бо ніч така, що страшно
й помирати,
Бо ніч така!.. І свище соловей!

Спішу іще хоча би щось зробить,
Бо часу обмаль, а зробити ж треба...
У цьому є іще душі потреба,
Душа за ще не зробленим болить.
Я сад зростив і збудував свій дім,
Зростив дітей, онуків доглядаю,
Та дні мої, як хвилі по воді,
Розходяться, біжать до небокраю.

Десь там, я знаю,
буде в них причал,
Блаженний спокій
вже на них пантує,
Та я прошу, о доле, не печаль
Душі моєї. Хай ще попрацює.

Ти — не розгадана, ти — тайна,
Ти — таємниця-тайна,
Так, зовні ніби і звичайна,
Але в душі ти — глибина.
Щоб осягнуть тебе до краю,
У мене й часу вже нема...
І все ж тебе люблю-кохаю,
І в цій виноці ти сама.

АЙРЕН

(За вірменським поетом
Рушаном Пилосяном)

Для мене ти — нектар з квіток,
Духмяний і п'яний ливий.
Для тебе я — сухий листок
На гілочці тремтливій.

Для мене ти — як неба вись,
В ній легко утопитись.
Для тебе я — похмурий ліс,
Як хмара грозовиці.

Ти — сонця промінець ясний,
Що душу зігриває.
Для тебе місяць я сумний,
Що сам вночі блукає.

Для мене ти — морський простір,
Що вабить мої очі.
Для тебе я — потічок з гір, —
Води твоєї хочу.

ЛПРИЧНЕ ІРОНІЧНЕ
(За невідомим поетом)

У серці сум не затуха.
Чому? Зізнатися вам мушу.
Татарка юна Медіха
Мою заповонила душу.
Я так відверто закохавсь,
Як не кохав іще нікого.
Її зустріти намагавсь —
До серця все шукав дорогу.

Її, як сонце, виглядав,
Як виглядає липень серпня.
Моя душа з любові терпла,
Я по-сосюринськи кохав.
Та їй пощо мого кохання —
Вона вродлива й молода...
Мені лишила спогаданья.
Була, як сон. Як з гір вода.

ЗАВЖДИ ВЕРТАВ
ДО СВОГО ПОЛЯ

Світлої пам'яті мого друга-поета
Миколи Братана, талановитого
співця смаглявого Таверія

Після сонця, після щедрих злив
Вітер трусить у садах ранети.
Вчитуюсь в твої палкі сонети —
Кращий з них мені ти присвятив.

Замилуюсь словом чарівним —
Хай виходить книжка
в друга-брата...
На творців Херсонщина багата,
Та Братан у неї був один.

Так, як він, ніхто не оспівав
Це смагляве степове роздолья.
Серед цього розмаїття трав
Волошково квітла його доля.
...Де б, в яких краях
він не бував, —
Та завжди вертав до свого поля.
2013 р.

* * *

Майстрові поетичної мініатюри
Олексію Довгому

Довгий пише коротко — не довго,
Але довго носиш у собі

Те його пахуче рідне слово,
Як світанки літа голубі.

Довгий пише коротко і зримо,
Ніби поле крають лемеші.
Пам'ятаєш кожен його риму,
Кожен порух доброї душі.

Довгий пише коротко і ясно:
Кожне слово на вагу зерна.
І його поезія прекрасна
Довго ще у пам'яті зрина.
2012 р.

ПУШКІН НА ТЯСМИНІ
В КАМ'ЯНЦІ

...Ось він збігає стежкою з гори
Туди, де острів Тясминської скелі,
Де ранок вимальовує пастелі,
Де сонце пурпурово так горить!
Стрибнув у човен, весла ухопив,
Змахнув — і вже пливе
між берегами,
І хвилі розбігаються кругами...
Отак аж до Дніпра,
мабуть би, плив!

А яблунька з Давидовського саду
Услід йому тріпоче жовтим листям,
Мов шепотить, що вчора
декабристи
У гроті знов збиралися на раду.
Сам Пестель був,
і Муравйов-Апостол,

Й розумні інші люди прибули,
Розмови потаємні там вели
Проти царя. Ох, як же все
непросто!

І він жадав би бути серед них,
Та друзі все на жарт звели, жаліли:
Ще молодий, мовляв, гарячий...
Його діло
Писати вірші. Люди люблять їх.
Ну, що ж, хай буде так уже, як є,
Він човен свій поставить

під вітрило
Й супроти вітру-бурі піде сміло, —
Він словом мужнім пута розбіє!
Пливи ж, човенце, Тясмином
між хвиль.

Він подумки сюди не раз прилине
У Кам'янку на славу Україну...
Про неї теплий спогад нам лишив:
«Ваш тихий любий Кам'яноград
Лишати зовсім я не рад...».

Я БУВ СІЛЬСЬКИМ
ЗАВКЛУБОМ

В дні юності,
ще з кучерявим чубом,
У Грушківці, в сусідньому селі,
Я підіймав культуру...

Був завклубом —
То мої перші трудові шаблі.

Був гармоністом, був читцем,
актором,
Кіно «крутив», як мовили тоді,
Був диригентом — керував я хором,
Хористи — люди літні й молоді...

На культосвітній працював я ниві,
І скільки ж вітхи й радості зазнав!
Ті дні роботи в пам'ятку й понині,
В своїм житті я їх не забував.

Траплялося і прикрошів доволі,
Та з ними не лишався сам-один.
Приходила на поміч тьотка Поля —
Технічка клубна... Та Іван Литвин
Сільський бібліотекар

і художник —
Порадники й розрадники мої.
Як друг найближчий
був мені з них кожний,
Всі клопоти сприймали, як свої.

Я вдячний їм, я вдячний
власній долі,
Що жив з людьми
і їм корисним був.

Я не забув вас, друзі, не забув,
Хоч проминуло літ уже доволі.

Давно вже я не той юнак із чубом,
І в тім селі не був уже давно.
Та час отой, коли я був завклубом,
Як призабуте згадую кіно.

ЖИТТЯ МОЄ,
ВКЛОНЯЮСЬ ТОБІ

Журливо так спливає
день за днем —
Ідуть дощі — і на душі тумани,
І ці птахи, невтримні меломани,
Співають щось не весняне —
сумне...
Лиш зрідка промінь сонячний
майне —

Такий завжди привітний
і жаданий,
Неначе погляд любові, коханий,
Осяє і зігріє враз мене.
І оживе душа, і стрепенеться,
Бо все оце — туман і дощ —
минеться,
І знов світанки будуть голубі.

Іще мої не находились ноги,
Ще ждуть мене стежини
і дороги, —
Життя моє, вклоняюся тобі!

НЕ СПИ!

Не спи, Україно, не спи,
Проспиш все, ніхто не розбудить,
Прийдуть яничари-приблуди,
Все знищать і щастя не буде,
Згорять і ліси, і степи.

Не спи, Україно, не спи!
Не спи, моя Ненько, вставай,
Вставай боронити Свободу!
Згадай: ми козацького роду,
Не дай ворогам нашим згоди
У рабство загнати наш край.
Не спи, моя Ненько, вставай!
Постанем в борні, як один,
Стіною закрием кордони,
Хай кличуть до бою нас дзвони,
Ставай в українські загони,
У час найстрашніших годин,
Постанем в борні, як один.
Не спи, Україно, не спи,
Проспиш все, ніхто не розбудить,
Прийдуть яничари — не люди,
Продажні свої вже їуди,
Палатимуть знову степи,
Не спи, Україно, не спи!

* * *

Вітер в обличчя, вітер в обличчя,
Знову людей до Європи він кличе.
Стала стіною моя Україна,
Будем боротися аж до загибуні.
Холод, мороз, тумани і мряка,
Владі заціпило від переляку,
Банди ще гірші, ніж Муравйова,
Сунуть на Київ знову і знову.
Все підминають під себе злодюги,
Віктор був перший,
зараз вже другий.

Як і колись, наша молодь завзята
Банд не пропустить у свою хату.
Влада продажна, влада брехлива,
Будуть дощі ще, буде і злива,
Бруд, кримінал,
що прийшли в кожную хату,
Сядуть, повірте, в зону за ґрати.
Хай же тремтять бандюки у законі,
Шабля в руці і новітні закони!
Геть бандюків, доволі терпіти,
Ми ж України козацькі діти!
08.01.2014 р.

* * *

З-попід дивно захмарених брів
Сонячний промінь ласкаво брів,
Руки теплі землі простягнув,
Вітром трави ворухив і гнув.
Промінь ніжно цілував ліси,
Пелюстками губ торкнувсь краси,
Ніжно пестив пшеничні поля,
Знову стрілася з ним Земля.
Так приємно на душі було,
Все від радості й тепла свіло.
А на серці така благодать,
Бо красу Україною звать.

Анатолій АНТОНЕЦЬ

м. Черкаси

СТАРА ПІСНЯ
НА НОВИЙ ЛАД

Запрягайте, хлопці, коней,
не ховайтеся в куцах!
Крим чекає оборони
із надією в очах.

Запрягайте бетеери
та злютовуйте ряди,
бо проснемось в есесері —
Господи, не приведи!
У Києві горять шини —
аж у Москві жарко...
— Ми — ніщо без України, —
заявляють шпарко.
— Пропадем без України,
розпадемось вдрузки!
Нам в Москві Майдан не треба —
під російську музику,
нам свобода, гідність, правда —
то хана! гаплик! Майдан!..
У Донбас вп'ялись зубами,
наче в милий Казахстан...
Будуть нові Байконури
і безмовна Білорусь...
До погібелі понуро
тягне всіх сп'яніла Русь.

Спито вже багато крові, —
захлинутися пора.
...Тільки вже Небесна Сотня
нас оберігає свято,
рабські вже не дасть мовчати,
пісня волі світить світові
з берегів Дніпра!
17.06.2014

Тамара КОСТЕЦЬКА

м. Київ

ОСТАННІЙ
УПІВЕЦЬ

Жовтіють в лісі осоки,
Надворі осені пора.
Застигли буки, вбиті горем,
Під ними упівець вмира...
Лежить останній із боївки —
В очах згаса життя вогонь,
А вдома синова голівка
Чекає татових долонь.

Для нього тато не загинув —
Він так його, маленький, жде,
І вкотре вже за Україну
З ним поруч, в мріях, в бій іде!

РЕКВІЄМ

Непомітно, неначе у вирій,
В теплий край, восени, ластівки
Відлетіли, навік відлетіли
Молоді незабуті роки.

Тільки згадки — минулого тині
В гніздах душ опустілих на дні —
В самоті, в безнадії осінній
Доживають життя свого дні.
Відлетіла і ти вже у вирій.
І здається мені, що тепер,
Перекрыслений долі пунктиром,
Не живу я — хоча і не вмер.
Наді мною голосить негода.
Тужить-журиться вітру сурма.
Плаче небо —
їм теж, мабуть, шкода,
Що тебе поруч мене нема.

Олександр МІРОШНИЧЕНКО
Томаківський район,
Дніпропетровщина

ГОРНИЛО ЮНОСТІ

Під стукіт молодих сердець
Не існували, а жили ми.
І прямо йшли, не навпростець,
З думками добрими, не злими.
В буянні вринулись літа
І легко дишалось весною,
Той дух й тепер не відліта —
Душа не знає супокою.
Відверті, щирі, запальні
Ми в колі нашому юначім
На проїшли на цементні дні
І знали: впавши, не заплачем.
І хоч зміючилась всякчас
Над нами німбу гидь потворна,
В тій гуші болю і образ
Нас не перемололи жорна.
Як факел, юні знамено
Нестримно уперед нестимем.
Бо більш в житті нам не дано,
Як оповитись волі димом.

Фелір СТЕПАНОВ

м. Сімферополь

КОЗАКИ

ПИШУТЬ ЛИСТА...

Колись славні запорожці
На Січі збиралися,
Лист султанові писали
Й весело сміялися.
Не боялись ні Стамбула,
Москви чи Варшави,
Навпаки — усі столиці
З ними мали справу.
Дарували запорожцям
За ратні звитяги
Володарі європейські

Корогви і стяги,
За честь мали запросити
До себе на службу,
І високо цінували
З козаками дружбу.
Пролинула, пролетіла
Козацька година,
Змінилася, не впізнати,
Наша Україна.
Знову сидять козаченьки
З аркушем біленьким,
Пишуть в Москву чолобитну
Почерком дрібненьким.
Просять царя Московського
За них заступитись,
Бо лише один він може
Від НАТО відбитись.
Не ганьбіте, осоружні,
Козацької слави,
За яку кров проливали
Сірко і Булавін.
Не повторюйте дурниці,
Що йдуть із вуст панських
В Сімферополі, в Донецьку,
В Харкові й Луганську.
Що, немає безробіття?

Не плигають ціни?
В підприємств, що збанкрутіли,
Не ламають стіни?
В копанках не гинуть люди?
Рекет не журиє?
Чи злочинці у погонах
Кийком не гвалтують?
Де обіцяна стабільність?
Може, в Межигір'ї?
Чи в синопках, що убрались
Вже в золоте пір'я?
Чи почуто всіх і всюди?
Чи суди правдиві?
Чи, можливо, бюрократи
Всі благочестиві?
Прокиньтесь! Схаменіться!
Не смішіть громаду:
Козак народ захищає,
Не злочинців банду.
Козак Правду в бруд не топче,
Честю не торгує,
І нізашо ні у кого
В ногах не плазує.
А тим паче не годиться
Милості блавати,
Як ви кажете наївно,
У старшого брата.

Бо той братик м'яко стеле,
Та твердо лягати,
Якщо йому дозволити
Перину збивати.
І не треба довіряти
Царевим холопам,
Що готові у поклонах
Розбити собі лоба,
Бо живуть вони брехнею,
Їх правда лякає,
То ж і мелють про загрозу,
Якої немає.
Візьміть сито і просійте
Кожне їхнє слово:
Там зерна немає зовсім —
Одна лиш солова.
То кого ж ви захищати
Зібрались, панове?
Владну банду знахабнілу,
Хамське панство нове.
І якщо взяли нагайку
У козацькі руки,
То нехай вона обвие
Спики владних круків.
А для цього не потрібно
У Москву писати,
А достатньо кольорові
Окулярні зняти,
Що їх влада начемила
Вам на ясні очі:
То отак вона стабільність
Показати хоче.
А ви отим бузувірам
І вірите свято,
Як безпомічні і кволі
Сліпі кошенята.
І забулися, схлившись
У покорі пану,
Що колись листа писали

Самому султану —
Ще й якого! То ж згадайте
Славну годину,
Коли вами гордилася
Уся Україна.
Коли людей захищали
Від зла і сваволі,
Коли волю боронили,
Скривавлену волю.
Коли Січ усіх єднала
Від Дінця до Вісли,
Коли тут і там звучала
Переможна пісня.
Не соромте честь козацьку,
Бо ви — не лакеї
Могутньої та чужої
«Братньої» Расії.
Та якщо вам до вподоби
Бути слабаками,
Не потрібно називати
Себе козаками,
Бо ще Тарас сказав, хто ви —
Раби, сміття і бруд Москви.
Володимир ГОЛОВКО

Сумщина

Минулого тижня на Байковому цвинтарі столиці поховали письменника Анатолія Дімарова, який помер 92-річним 29 червня у столичній клініці «Феофанія». Але спершу попрощатися із Анатолієм Андрійовичем колеги прийшли до київського Будинку письменників.

«Останніми роками у нього знайшли онкологію, добре, що в старих людей вона повільно розвивається, і він міг прожити ці 7-8 років. Коли захворів, не писав, видавав тільки старі речі, які скалічила у радянські часи цензура», — розповідає видавець і письменник Михайло Слабошпицький. Він товаришував із покійним, писав передмови до його творів, видавав їх.

«Я виріс на його книжках, він був абсолютно видатним письменником і чудовою людиною. Не вдавався до жанру інтриг, не задрив, не бував там, де когось цькували, умів порадити успіху ближнього. Міг носитися із чужими творами. А часом письменнику похвалити ближнього, це як кинутися на амбразуру. Такі люди прикрашають собою середовище, в якому перебувають», — додав він.

«Коли Дімаров прочитав мою «Секс-бомбу застарілої конструкції», зателефонував і каже: «Антоне, паразите, що ви зі мною робите? Мені зробили операцію на оці, я напружувати не можу зір, а відірватися не можу. А ви — не член Співки письменників? Я дам вам рекомендацію», — згадує Дімарова сатирик Антон Шегольський.

Прощатися прийшло із сотню людей. З-поміж них: письменники Любов Голота, Олесь Лупій, Володимир Базилевський, Марія Матіос, Юрій Мушкетик. Із останнім Дімаров дружив. Разом полювали, їздили на риболовлю. Жили на одному сходиноквому майданчику.

«Я балакав із ним місяця за півтора до смерті. Він при пам'яті, здоровому глуздові. Знаю, що останні дні він не говорив — не міг. Письменників нашого покоління все менше. Я відчуваю, що снаряди все ближче. Моїх друзів уже порухавати на пальцях однієї руки. І Толя був одним із найближчих. Сумувати за ним», — сказав Юрій Михайлович.

Анатолій Дімаров народився на хуторі Гераськи Миргородського району Полтавщини. Справжнє ім'я — Анатолій Андронікович Гарасюта. Коли родину розкуркулили, заради безпеки дітей батьки розлучилися. Мати вказала, що чоловік помер, змінила документи й дала дітям своє дівоче прізвище. 1940 року мобілізували до армії. Двічі був поранений і контужений. Партизанів. Закінчив Літературний інститут імені Максима Горького в Москві та Львівський педагогічний інститут. 1949-го видав першу збірку оповідань «Гості з Волині». Гонорар видав прибиральниці. У неї було двоє дітей, а чоловік загинув на фронті. Написав понад 20 романів і повістей. За роман «І будуть люди» (частина «Біль і гнів») 1982-го отримав Шевченківську премію. 15 років разом із дружиною жив на хуторі Мохнач у Чорнобаївському районі Черкащини. Тримали господарство і сіяли пшеницю. Цей хутір годував родину у 90-ті. З геологічними експедиціями побував на Карадазі, Алтай, в Забайкаллі, на Памірі, Тянь-Шані, Уралі. Колекціонував каміння: агати, сердолики та інші. Про це написав книгу «Поема про камінь».

17 травня 2012 року Віктор Янукович видав указ про нагородження Анатолія Дімарова орденом Ярослава Мудрого IV ступеня. Письменник від нього відмовився. «Я не братиму нагороди з рук людей, які штовхають мою Україну в прірву», — написав у заяві. З дружиною фізиком Євдокією Несторівною у шлюбі прожив 65 років. Мають сина, онука і правнука.

Повість Анатолія Дімарова «Блакитна дитина» вивчають у 7-му класі. Дімаров казав про себе: «Я б ніколи, мабуть, не став би педагогом, бо не люблю повчати людей. Я писав твори не для того, щоб вони втворювали вічні цінності, як люблять про це говорити деякі поважні метри, а щоб людина взяла мою книжку, забула про негаразди і їй трошки полегшало на душі від того, що вона прочитала. Оце моє основне завдання»... (gazeta.ua)

«ПИСЬМЕННИК МАЄ БУТИ В ОПОЗИЦІЇ...»

ДВА РОКИ ТОМУ, НАПЕРЕДОДНІ 90-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ПАТРИАРХА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЛІТОПИСЦЯ НАШОЇ ЕПОХИ АНАТОЛІЯ ДІМАРОВА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» ПОБУВАЛА У КИЄВІ В ГОСТЯХ У ПИСЬМЕННИКА І ВЗЯЛА У НЬОГО ІНТЕРВ'Ю. ДАВАЙТЕ ПОВЕРНЕМОСЯ У ТОЙ ЧАС, КОЛИ АНАТОЛІЙ АНДРІЙОВИЧ БУВ ЩЕ ЖИВИЙ, ПРИГАДАЄМО ТУ РОЗМОВУ І ПАМ'ЯТАТИМЕМО ЗАВЖДИ, СКІЛЬКИ ЖИТИМУТЬ НАПИСАНІ НИМ ТВОРИ, ПИСЬМЕННИКА, ВОІНА, УКРАЇНЦЯ, МУЖИКА І ЧЕСНУ ЛЮДИНУ — АНАТОЛІЯ АНДРІЙОВИЧА ДІМАРОВА...

— Зі святом Вас, шановний Анатолію Андрійовичу! Ваші 90 ювілейних літ, напевне, увібрали в себе усі лиха і випробування, які випали на долю українського народу. Щоб врятувати дітей під час розкуркулення і репресій, Ваша мама записала Вас із братом на своє дівоче прізвище, бо батько — Андроник Гарасюта — був добрим господарем, а тому не вписувався в радянську колгоспну систему. Ви пережили страхіття Голодомору і найкривавішу Другу світову війну, воювали, партизанили, смерті дивилися у вічі, кілька разів були поранені. Таких ветеранів війни, які справді воювали, зараз дуже мало залишилося.

Скажіть, яке Ваше ставлення до Дня Перемоги, що відзначався у нас недавно? Як його нам, молодим, сприймати, бо, наприклад, у Львові, Тернополі місцева влада заборонила ходити з червоними прапорами, під якими помирали солдати; у той же час в Криму носяться з портретами Сталіна — нібито без нього не здолали б Гітлера. Але чим той Сталін кращий, коли саме за його правління були і Голодомор, і репресії, і мільйони жертв у таборах?

— Я ніколи не співав і не танцював у День Перемоги. Нікому з нас, дев'ятнадцятилітніх хлопців, які тільки закінчили школу, не дали вступити до університетів. Сталін готувався до нападу на Німеччину. В 1940 році після школи я мріяв вступити до Харківського університету, але нас усіх пострігли і — в армію. Рік муштрували у неймовірно важких умовах. Ми вчилися тільки наступати, нападати, про оборону було навіть заборонено згадувати. Над нами, вчорашніми десятикласниками, так знущалися! Командир взводу і його помічники, як правило, безграмотні, 3-4 класи закінчили. Вони нас ненавиділи, їм здавалося, що ми з них насміхаємося. Що вони з нами виробляли, куди тій дідівщині! В найлютіші морози ми не мали права цілий день опускати шапки на вуха. У багатьох вуха висіли обморожені. Не мали права надіти щось тепле на ноги — тільки блаженські онучі і чоботи. Весь час нищпорили по

гром був у 1941 році.

Голодомор 1932-1933 років — це був перший сталінський геноцид українського народу. Ще один геноцид — коли гнали німця з України. Після Сталінграда був даний наказ мобілізувати в армію чоловіків від 16 до 65 років, ніякого лікарняного обстеження не було, брали усіх підряд — сліпих, глухих — і безбройних кидали на німецькі кулемети. Під Ізюмом 10 тисяч загинуло! З нашого села замили всіх. Пригнали у напівзруйноване місто за Святогорським, не давали зброї ніякої. Вранці нас викинули — 500 душ, це було взимку, мороз стояв, притягли сани на криті. Старшина каже: «Сейчас будем давать вам оружие». Я думав, що там гвинтівки чи ще щось. Відкрили — а там лежить целга навіпі розбита. «Берите по одной, помногу не берите, потому что не хватит». Що робити, ми взяли, і нас погнали до замерзлого водосховища, величезного, як озеро, аж крига дзвенить. Під'їхав п'яний в дрезину полковник, йому жарко, в ко-

для мене це — день жалоби, з мого класу один я уцілів, чого я буду танцювати і співати? Війна — це дуже страшна річ. Я не чув на війні ні разу, щоб кричали: «За Родину, за Сталіна» — при мені не кричали, і я не кричав, тільки мат-перемат. Коли кулі свистять — жити ж хочеться. Не треба оспівувати цю прокляту війну...

— Нещодавно у «Кримській світлиці» до 70-річчя початку оборони Аджимушкайських катакомб була опублікована поема Станіслава Зінчука «Аджимушкай» — про долю покіннутих напризволяще тисяч радянських воїнів і мирних людей, жінок, дітей (18 тисяч! — командування не змогло організувати їхньої евакуації), які, щоб не здатися ворогу, пішли в катакомби. Цьому передувала невдала Керченсько-Феодосійська операція кінця 1941 — початку 1942 років. Це правда, що Ви брали участь у цій операції, воювали в Криму, і що Вас тоді було поранено? Читачам «Кримська світлиця», особливо кримським,

жусі, і політрук. «Ну, здоровствуйте, орлы, сейчас вы будете искупать вину свою кровью, немцы ждали и жили под немцем» (хоча я, коли німці захопили моє село, організував партизанський загін). «Видите (а з іншого боку водосховища завод, тільки труби виглядають, і велетенський мур) — там залегли немці, бегите туда, бросайте кирпичи через забор, перелезайте, немцы подумают, что это гранаты, упадут на землю, а вы нападайте на них, забирайте оружие и так вооружайтесь».

Мене врятувало те, що я до того вже встиг понохати пороху, і в атаки ходив не раз, я знав, що таке кіндзальний вогонь кулеметів, викошує все, ніхто живим не залишається. Переді мною душ 30 було, коли вдарили кулемети. Я не чекав, коли куля мене знайде, а упав на лід, а ці трупи накривали мене, свистіли кулі, я обличчям до криги. Німці почали нас відстрілювати з мінометів «квакаючими» мінами, ця міна летить, ударяється об кригу, підскакує метрів на три угору, тоді вибухає, і всі осколки розлітаються. Коли міна біля мене вибухнула, я провалився у п'ятому, отямився вже в госпіталі. Я лежав із тією цеглиною в руках, примерзла...

Хлопців теж привезли, важко поранених, хто без руки, хто без ноги. Вони казали, що з 500 душ якщо 10-15 вижило — то це добре. То що ж це було, як не знищення — навмисне! — українського чоловічого населення?

Коли Київ мали брати і Жукову доповіли: «Товарищ маршал, у нас же пласредств нет, как мы будем переправляться?» — той відповів — «По хохлам переправитесь!». Тому в мене немає жодної причини радіти 9 травня,

дуже цікавий цей факт. Ви не могли б розповісти про Вашу участь у боях за Крим? Як у тому страхітті, хаосі, коли командування і партійно-господарське начальство евакуювалися з «потопаючого» в крові Криму підводними човнами, Вам пощастило врятуватися?

— Недовго я в Криму повоював. Під Камиш-Буруном з десантом висадився, тоді ж Керч захопили наші війська, щоб німця вибити із Криму, але зазнали фіаско. Тому я не встиг довго повоювати. Нас скинули у воду, тільки дісталися берега, німець став гатити з дальньої артилерії, почали окопуватися — і більше нічого не пам'ятаю. Хлопці казали, що біля мене вибухнув снаряд, непристойного мене, слава Богу, не кинули, встигли підібрати. Ще одна контузія, ще одна порція осколків. Я в могилі буду ржавіти, а не гнити, заліза в мені повно! І досі вилазить, починає спочатку чухатися, а потім — на тобі, вилазить осколок.

— Якщо перекинути місток у сьогоднішній день — від того командування військами в Криму, що чомусь не пішло разом зі своїми бійцями у катакомби (відома, що фашисти захопили тоді у полон від 70 до 100 тисяч солдатів). З ким із теперішніх політиків-командирів (восени ж — вибори до Верховної Ради!) Ви, образно кажучи, пішли б у розвідку?

— Та ні з ким! Політика — це дуже брудна справа. Я відхрещувався, мене теж висували не раз у Верховну Раду. Я вважаю, що письменник, якщо в нього є совість, якщо не лізе за ласим шматком, має бути в опозиції до будь-якого уряду, навіть найкращого.

(Продовження на 11-й стор.)

3 «камінної» колекції Анатолія Дімарова

На цьому камені А. Дімаров побачив образ Божої Матері

Він має стояти на боці народу і в жодному разі туди не лізти, на оці подачки, ордени. У всьому світі не роблять шоу з цим врученням орденів, а у нас ще з радянських часів це почало по-творно запроваджуватися, й досі відвикнути не можемо.

— Українцям нещодавно знову підкинули тему для сварки — нашумілий скандальний російський фільм «Матч» про нібито історичну подію — матч кінцівських футболістів з гітлерівською командою, де українськомовні персонажі — націоналісти, негідники, зрадники, поліцаї. Як українському суспільству ставитися до таких ін'єкцій у нашу українську свідомість? І що протиставити? Бо от поговорили, скажімо, про екранізацію «Чорного ворона Василя Шкляра» — і не чути більше. А що Ви хотіли б, якби була така можливість, щоб екранізували з Ваших творів?

— І протестувати, і своє робити, і історію свою знати й шанувати! Я написав свого часу таку річ, яка дуже дається до кіно, але ніхто не цікавився, українською мовою дуже мало читають, а режисери особливо. Це — «Порцелянові чоловічки». Як комуністи, програвши все на світі, пішли в підпілля і вирішили відновити заново Радянський Союз. Викликали дух Брежнєва, а описується вже наш час. Я не захопаний у свої твори, вони мені подобаються, поки я пишу. А потім, як ото дитя вродило, — вже власним життям живе. Але ніколи не переробляю, не доробляю. Змушений був лише доробляти, доставляти те, що викидалося нещадно цензурою. Роман «І будуть люди» видали, нарешті, повністю, а там же і про голодовку, колективізацію — все тоді вичистили, викинули третину книжки. Також роман «Біль і гнів», за який я отримав Шевченківську премію, — це твори, які, вважано, можна і треба було б екранізувати — у них наша доля.

— Кілька років тому «Кримська світлиця», щоб трохи «стрепенути» читачів, нагадати про наші духовні цінності, провела конкурс (я була його ведучою) на визначення двадцяти найспіваніших, найзніших, найпопулярніших українських пісень. На перше місце, до речі, читачі поставили «Два кольори» О. Білаша і Д. Павличка, там була і «Пісня про рушник», й «Червона рута», «Розпрягайте, хлопці, коней», «Чорнобривці», «Ой у лузі червона калина» і, зрозуміло, «Ти ж мене підманула». А які пісні любите Ви, що слухаєте, що співаєте?

— Я погоджуюся з вашою прекрасною пісенною двадцяткою, але на перше місце поставив би пісню на слова Віктора Баранова «Українці мої», вона дуже сильна. Додав би «Киеве мій» Дмитра Луценка, «Степом, степом», «Я козачка твоя» у виконанні незабутньої Раїси Кириченко. До речі, за кордоном, якщо таку пісню вічну напишеш, то весь вік живеш з цього, і онукам вистачає. Читав, що поетеса, яка свого часу написала слова до бразильського танго, стала мільйонеркою.

— Нинішній предстоятель Української греко-католицької церкви кардинал Святослав Шевчук в одному з інтерв'ю на запитання, що ми можемо протиставити нахабному просуванню так званого «руського мира», відповів лаконічно і

мудро — розбудувати свій, український світ! Але як, коли українські книга, пісня, фільм, а тепер навіть мова не можуть пробитися до українця? Може, в нас самих, в українцях, щось треба змінити, щоб це сталося? Анатолію Андрійовичу, Ви — українець вже 90 літ! Може, українці раніше іншими були? Невже й справді голодоморами і війнами, репресіями, страхом оцим витривали з нас український ген? Але ж Ви самі, наприклад, називаєте Волинь другою Батьківщиною, з теплоото згадуєте про цей край (мені це особливо приємно, бо мої дідуся і бабуся там живуть), каžete, що у Вас там «проснулася національна свідомість».

— Волинь — це справжня Україна! Якщо я і був сталіністом раніше, то звідти вже повернувся націоналістом, незважаючи на те, що працював у партійній газеті. У Луцьку я з'явився, коли в Ковелі ще німці стояли. Але НКВС уже працювало на повну силу. Воно якраз навпроти нашої редакції було, мур, металеві ворота — вищі за двоповерховий будинок. Одного разу підходжу до вікна, ворота відчиняються — і звідти суцільним потоком по 8 людей у ряд — жінки з дітьми, діди, молоді, а по боках — енкаведисти з собаками і автоматами. У мене було таке враження, що це вся Волинь іде, кінця-краю немає.

Людей гнали на вокзал, там набили у теплушки і всіх — у Сибір, де половина перемерла, в Сибіру їх викидали прямо в сніг — «обустроивайтеся». Дружина розповідала, що на базі луцької гімназії почали створювати ВНЗ, на фізико-математичному факультеті набрали групу з 17 студентів. Приходить одного разу на заняття — нікого немає, порожня аудиторія, підходить до директора, а той каже: «Не журіться, ваші студенти поїхали до Сибіру, вони тепер там будуть вчитися»...

Портрет А. Дімарова

Ми не маємо права про це забувати. Як забудемо — тоді вже точно перестанемо бути українцями.

— Мої дідуся із бабусяю прожили разом вже більш як піввіку. А скільки Ви разом з Вашою половинкою — Євдокією Несторівною? І взагалі — чи важко знайти у житті таку половинку, як ви удвох «знайшлися»?

— Дві подружки приїхали до Луцька в педінститут аспірантками у 1944 році, як тільки місто було визволене. На той час я був заввідділом газети, старша подружка закохалася у мене, і щоб мене заманити, вона організувала свої іменини. А оскільки дівчина сідає серцем ближче, то вона й сіла біля мене праворуч. Але ж не знала, що я на праві вуха глухий як пень — після контузії. А моя дружина майбутня сіла з лівого боку, і щебече, от ми з Євдокією й домовилися до того, що я її провів додому.

Ми одружилися у 1948 році. Разом — вже 64 роки. У мене дуже мудра і терпляча дружина, коли за роман «І будуть люди» мене звинуватили в антирадянщині і на тривалий час викреслили з літератури, ми жили тільки на її бідненьку зарплату, вона ще не встигла кандидатської захистити — але я не чув жодного її докору. Я це дуже цінував і ціную.

— Чула про Ваше незвичайне захоплення — колекціонування рідкісних каменів, про те, що на якомусь із них видно образ Божої Матері. Чим Ваша колекція знаменита і чим, зокрема, її поповнив наш Крим?

— Напевне, то від мого вимушеного знайомства з геологією, коли мене намагалися відлучити від літератури. Треба було на щось жити. Я зійшовся з геологами, з ранньої весни до пізньої осені ходив з ними по горах, щось заробляв там, 7 років на Памірі провів. Написав повісті «Вершина» і «Поема про камінь». У довідниках Міністерства геології у Москві я значуся як видатний російський геолог!

Гори мене духовно перебудували, так що вдячний «рідній партії», що направила мене туди. Я став фахівцем з кольорового каміння. А почав його збирати саме в Криму.

Кремінь з образом Божої Матері валявся у мене років п'ять, поки щось мені не підказало — спробуй розрізати. Так що зри не лише в корінь, але й у камінь!

— Що Ви побажали б з висоти Ваших мудрих українських літ нашим читачам? Як зберегти українську душу, українську Вітчизну?

— Треба розмовляти українською рідною мовою, якою розмовляти твої діди і прадіди. Вона бринить в тобі, хоч зараз багато хто зрікається. Вона того варта, у світі вона наймелодійніша — разом з італійською. Треба шанувати свою мову, бо наша мова — це кладь українськості. Слова увібрали у себе все — і побут, і мислення, все життя, тому мову треба берегти і збагачувати, відшукувати нові слова. На Черкащині, де ми років 20 прожили, є куточки, де збереглася істинна мова. Григорій Тютюнник, мій побратим, у «Вирі» так колоритно описує, як сваряться жінки. Я питаю: де ж ти таке взяв? Він розповів: поїхав у Чорнобаї (це Черкащина, поруч з Полтавщиною) в гості до жіничного брата. Ніяк та сцена у нього не виходила, от свояк і підбив. Пішли вони до річки, де жінки перуть полотна, яке тоді на траві сохне, відбілюється. Свояк у чоботях пройшов по болоту, тоді по полотну, а тепер, каже, давай залізем у очерет, і як жінки надійдуть — ти тільки записуй!

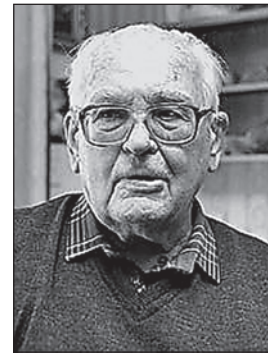
Ну, може, не у такий спосіб, як я розповів, але — вивчайте, досліджуйте, плекайте і захищайте нашу мову!

Спілкувалася Юлія КАЧУЛА, студентка Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (З архіву «КС»)

Анатолій ДІМАРОВ

МЕРЗЛЯК

Мерзляк і зиму, й літо ходить у шапці-вушанці. Взимку підв'язує так, що видно лише кінчик синюшного носа, влітку ж попускає зав'язку, але вуха не піднімає все одно. А як іде, то наче йому хто ноги переставляє. Тому, мабуть, завжди пасе задніх: люди попереду, а кроків десять за ними — Мерзляк.

Іде — ледве дихає, а до розмови устряє, то треба приставляти долоню до вуха, щоб щось почути. Скаже слово і вмовкне, збираючись з силами. Скаже і вмовкне.

— Страдний чоловік! — жалиє його Омельківна.

— Прикидається! — відповідає Василь сердито. Василь Мерзляк терпіти не може: той пише на нього анонімки. Іде мимо двору, наче нікуди й не дивиться — тільки під ноги, щоб не перечепитися об якусь тріску та не власти, а видивиться те, чого й хазяїн не бачить.

Й обов'язково напише. Та не куди — до району!

— Писатель! — додає з серцем Василь.

— Так то ж, може, й не він?

— Він! Його вже й спалити грозились. Думаєте, тільки на мене пише? Півхутора обписав!

Крім анонімок, ще страшенно любить Мерзляк слухати, як хтось із кимсь свариться. Як десь лайка лунає, там і шукає Мерзляка. Стоїть, шапку відгорне, долоню наставить до вуха, очі мружить від насолоди. Іноді, бува, не витрима, встрає:

— Та що ти його лаєш? Ти його кілком по голові!

Якось вибравсь до Києва. На консультацію. Направили з лікарні районної, бо Мерзляк своїх лікарів на віру не брав і вже на них не раз писав анонімки. Що не так лікують, людей до смерті доводять. Щоб оправдати дорогу, прихопив дві сотні яєць. Добрався до Бессарабки, щоб спродатися, а там якраз п'яні м'ясники, що м'ясо рубають, сварку затіяли. Над люком, що веде у підвал. Куди забиту худобу спускають. Мерзляк про все на світі й забув: підступає поближе, щоб краще чути, як міські люди сваряться. Мало не голову поміж ними встромив.

М'ясники сварились, сварились, а тоді й перейшли до бійки. Один як махнув кулачком та й кресонував Мерзляка по голові помилково

— той з яйцями в люк так і мелькнув...

Хотів написати на м'ясників, та поки вигрібсь, поки обчистився од жовтків та білків — од тих забіяк уже і слід прохолов.

* * *

А колись Мерзляк ходив попереду інших. Особливо на свята. Революційні. Інших свят не визнавав.

Одягав празниковий костюм (шістдесят рублів одвалив у магазині), чіпляв дві медалі: «За победу над фашистской Германией» і «За боевые заслуги». Останню Мерзляк одержав уже

після війни, коли нагороджували всіх інвалідів. Знімав портрет Сталіна, що висів на божиці в рамці дубовій (ікони давно порубав та поपालив), і ніс той портрет аж до клубу, куди сходились люди на мітинг. Ставав поперед усіх перед трибуною, повернувши товариша Сталіна лицем до тієї ж трибуни, і начальство сільське, яке виступало, починало заїкаться від страху: ану ж щось ляпнеш не так!

Якось ховали голову їхнього колгоспу. Голова умів дружити з начальством районним, то йому й похорон справили по першому розряду. Сам секретар райкому приїхав, постояв у варті почесній. А як винесли з клубу до тієї ж трибуни на траурний мітинг, то й Мерзляк тут як тут: тримає портрет Сталіна, мов ікону. Сталін дивиться на тих, хто виступає, не зблимне, і Мерзляк не блимає — дивиться.

Секретар, який теж виступив, об портрет той і спіткнувся: — Ми сьогодні прощаємося з нашим дорогим товаришем Сталіним... Бовкнув — і язик затеплявся у роті. А народ так і охнув.

Секретар, розповідають, і до райцентру з похорону того не доїхав: перестріли браві хлопці в блакитних погонах та й припровадили прямо у в'язницю. Судили, дали двадцять п'ять років за заклики до терористичного акту супроти товариша Сталіна.

Після цього Мерзляка на хуторі стали ще більше боїтись. Як з'явиться з портретом на вулиці, так усі од нього, як миші, ховаються. І начальство сільське не лінилося догодити Мерзлякові. Йому й город першому зорють, і дровець привезуть, і січня для корови підкинуть, і поросят пару виділять — як могли догоджали. Новий голова на що був скупий, а й той ні в чому не відмовляв Мерзлякові: біс його знає, куди він завтра з портретом припреться!

Отак і жив Мерзляк, не тужив аж до смерті товариша Сталіна. До двадцятого з'їзду. Коли не тільки тов. Сталіну, а й Мерзлякові урвалося. Ніхто тепер йому першому не зоре город, не підкіне дровець чи пару кабанчиків. Тож як не тужити за Сталіним? Як не писати анонімки? Тим більше, що народ розсобачився — управи на нього немає.

Недавно підійшла черга пасти корів, а Мерзлякова корова взяла та й захворіла. То чого він має пасти? Не вийшов.

А оклигала корова, вигнан на пашу, в череду, то пастухи її багогами з череди. Посміли б раніше отак?

Ну, Мерзляк і написав. На одного, що жене самогон, а на другого, що сіткою рибу ловить. Браконьєрствує. Хоч у самого дві сітки і шість ятерів.

Приїжджали, трусили, шукали. Знайшли — не знайшли, а страху нагналі.

Ото так: знатимете, як зобихати Мерзляка! Мерзляк тихий води, нижчий трави, а за правду стане горою!

А портрет товариша Сталіна давно з божиці прибрав. Не порвав, не спалив — старанно змотав у целофан та на дно скрині й сховав. Мерзляк все надіється, що на старе переміниться.

Мерзляк жде свого часу...

Р. С. «За значний особистий внесок у розвиток національної літератури, вагомі творчі здобутки, багаторічну плідну діяльність» напередодні ювілею письменника А. Дімарова указом на той час президента Януковича було представлено до нагородження орденом князя Ярослава Мудрого IV ступеня. В оприлюдненій з цього приводу заяві Анатолій Дімаров написав: «Не можу прийняти орден Ярослава Мудрого з двох причин. Письменник повинен перебувати в опозиції до будь-якої влади, якою б вона не була. І сприймати урядову нагороду як спробу його підкупити. Тим більше, не можу прийняти цю нагороду з рук людей, які штовхають мою Україну у прірву»...

Не можу прийняти орден «Ярослава Мудрого» з двох причин. Письменник повинен перебувати в опозиції до будь-якої влади, якою б вона не була. І сприймати урядову нагороду як спробу його підкупити. Тим більше, не можу прийняти цю нагороду з рук людей, які штовхають мою Україну у прірву. Анастолій Дімаров. 17/V-2012 р.

ВІН ХОТІВ БУТИ ХОРОШОЮ ЛЮДИНОЮ...

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Хотів і був — хорошою людиною із золотими руками. Ними вмів робити все, не цурався ніякої праці. Навпаки, знаходив у цьому задоволення. Сину легко підкорялися різні робочі професії. За це з армії привіз багато грамот. Взагалі здебільшого працював по найму. І не тому, що був жадібним до грошей, просто йому подобалась складна неординарна робота, де можна було проявити свої здібності.

Одразу ж подумалося: та таких майстровитих чоловіків незабаром взагалі на руках носитимуть! Надто вже багато розвелось різного роду посередників, менеджерів, які тільки і вміють морочити людям голови. Але ж, напевно, вони відсвяткують не один свій ювілей...

Кінець січня 2014 року був морозним і непривітним. Сніг, різкий вітер, ожеледь — тут і на землі втриматися непросто, травмпункти переповнені, а якщо ти на даху п'ятиповерхової споруди? Дарма, що слизко, як на ковзанці, треба працювати. Бо господар поставив надзавдання — закінчити крівлю за два дні. Хоча куди, власне, так поспішати? До літа ще — як до Місяця. І хоч зона й курортна (с. Приморське Сак-

ського району) та ще й вулиця гарно називається — Морська, вкладені в будівництво гроші почнуть повертатися ще дуже не скоро. Але ж Сергій був бригадиром і мусив подавати приклад в роботі, а не сперечатися з господарями. Так він і робив, бо знав і те, що приватні гроші мають особливий присмак і особливу ціну.

Але ж не ціну людського життя!

Все сталося миттєво. Не допоміг і страхувальний пасок. Не пом'якшили удар ні лід, ні камінь. Нікому розповісти і про те, якими були останні хвилини життя хлопця. Відомо лише, що серце зупинилося вже в приймальні покої Сакської лікарні.

Тільки не уявляйте собі посивілого з горя господаря-забудовника, який робить усе, щоб полегшити цю трагедію для матері, бере на себе організацію поховання, відчайдушно смітить грошима і вже готовий податися у ченці.

Замість того, щоб опікуватися потерпілими, він надає «матеріальну допомогу» садовим особам, які здатні допомогти йому безболісно виплутатися з неприємної ситуації. Бо не випадково ж на місці рядового судмедексперта опиняється головний лікар (це повідомляє Тетяна Миколаївна). І не випадково ж у свідощті про смерть, що

настала внаслідок «гострої крововтрати і травматичних ушкоджень», стверджується, що нещасний випадок стався «поза виробництвом». І з якого дива хлопчина опинився на даху, теж не відомо — «намір не визначений». Можливо, молодь грала там у футбол, каталася на роликах, а чи танцювала гопака всією бригадою? А можливо, бригади і не було, бо немає ж свідків...

На підмогу забудовнику кинувся і прокурор. Він грожував, що не дасть дозволу матері на поховання сина,

доки вона не відмовиться від будь-яких претензій. «Будет дело — не будет тела», — так у віршованій формі «запокоював» він її.

Та коли минуло дев'ять днів, переповнена враженнями, у тому числі і від грубих окриків з боку того, кого вона вважала винуватим у смерті сина, хазяїна будівництва, Тетяна Миколаївна таки звернулася в суд. А її адвокат Г. Маркін виступив з клопотанням про необхідність проведення додаткових слідчих дій в ході досудового розслідування. Його цікавили дозвільні документи забудовника, правпорядок у виробничих стосунках з найманими працівниками, офіційна оплата їхньої праці (до речі, заробленого ціною життя її сина мати так і не одер-

жала) та інші типи для подібної ситуації правопорушення.

Але минав час, а слідство все тривало і тривало. Згодом до Тетяни Миколаївни почали доходити чутки, що справу вже благополучно закрили. І тоді жінка звернулася до російського суду.

Зараз справою її сина займається слідчий комітет Росії. І йдеться не лише про почуття поправної справедливості. Пані Тетяні стало відомо, що Сергій на будівництві готелю — не перша жертва. Така ж доля спіткала раніше і його попередника, який теж упав з даху.

Тетяна Миколаївна дуже сподівається, що нові люди, які тепер займаються синовою справою, ще не облутані павутиною місцевої корупції і їм ніщо не завадить подивитися на ситуацію не упереджено, а можливо, й зберегти життя ще не

одній людині, яку нинішні товстосуми і за людину не вважають.

Ось такими вони стали сьогодні, герої притчі про Павлика Морозова. Не поважачи державу (бо дозволили), вони поважають лише свої власні інтереси, такі не схожі на ті, якими керувався в житті Сергій Зайцев — бути хорошою людиною.

23 липня вивопниться півроку, як для Сергія розпочалося інше життя, під надійним дахом зоряного неба, про яке ми нічого не знаємо...

Тамара СОЛОВЕЙ

На фото: Тетяна Гурєєва і її Сергійко

Чи можна бодай уявити ситуацію, про яку йшлося вище, в якійсь із європейських країн, наприклад, у Данії, до чийх стандартів людського життя і державного розвитку так підло й задрісно не пускають Україну?

Поняття «щастя» — абстрактне і, на перший погляд, його не виміряєш сталими величинами. Проте експерти Інституту Землі на замовлення ООН все-таки спробували оцінити ступінь задоволення життям у понад 150 країнах світу. У формуванні «рейтингу щастя» взяли участь фахівці з економіки, психології, статистики та інших галузей. Експерти використовували дані опитування американського інституту громадської думки Геллапа. Оцінювалось не лише ВВП на душу населення, але й тривалість здорового життя, можливість поклатися на когось із найближчого оточення, суб'єктивний ступінь свободи у прийнятті життєвих рішень, захищеність від корупції і навіть щедрість.

Найщасливішими два роки поспіль виявилися данці, до першої десятки також увійшли інші скандинавські країни — Фінляндія, Норвегія та Швеція. Згідно з World Happiness Report 2012, Україна посіла 91 сходинку, а в 2013 — 87 місце. Варто зауважити, що рейтинг склався ще до подій на Майдані і анексії Криму, а тому, порівнюючи українців із щасливішими «колегами», експерти абстрагувалися від сумних подій останніх місяців у зв'язку з воєнною агресією РФ. Йшлося швидше про ментальну різницю і фундаментальні цінності, які є спільними для всіх.

Власний кореспондент «Укрінформ» в Копенгагені намагалася з'ясувати «секрет щастя» Данії, поспілкувавшись із психологами, філософами та українськими мігрантами.

«Американську мрію» найлегше втілити... в Данії

З філософом Расмусом Джонсоном ми зустрілися після його лекції у Копенгагенській бізнес-школі. «Піймати» в столиці Данії молодого вченого не так легко, адже він викладає ще в кількох вишах Європи — Швейцарії і Німеччині. Про щастя говорить із задоволенням, проте неодноразово наголошує, що не можна всіх ривняти під «одну гребінку». Адже у філософії не може бути нічого 100% об'єктивного.

«Думаю, цей рейтинг справедливий і скандинави дійсно найщасливіші, відносно, звісно. Бо немає нічого абсолютного. Я викладаю філософію не лише в Данії, але і в Швейцарії та Німеччині, тому можу порівняти ці країни, які, погосподься, мають високий рівень життя. Данці щасливіші за своїх європейських колег, бо працюють не так напружено і вже о 17:00 вільні, маючи при цьому вищу зарплату. Правда, й вищі податки. Але головна причина нашої життєрадісності не в грошах, а в соціальній мобільності, яка дозволяє на них не зациклюватися. Простіше кажучи, відстань між мрією і твоїм соціальним становищем на момент народження — найкоротша у світі. І тому «американську мрію», за якою так усі жнуться і більшість не досягає в США, насправді найлегше втілити... в Данії. Так, це парадоксально, але правда», — поділився думками Расмус.

На думку філософа, стану спокою і щастя сприяє й те, що в Данії не потрібно нікому нічого доводити матеріальними атрибутами, а про-

ДАНСЬКИЙ «СЕКРЕТ ЩАСТЯ»

сто робити добре те, до чого лежить душа. Розрив між бідними і багатими — мінімальний, а демонстративна «показуха» у вигляді дорогезних хоромів у чотири поверхи, автомобілів представницького класу чи годинників за сотні тисяч євро — швидше, привід для насмішок жовтої преси і візиту податкової.

До речі, про податки, про які неодноразово згадував Расмус. У Данії вони сягають 50% при високих доходах, але це не впливає на рівень щастя громадян. Бо вони знають, на що йдуть «кровно зароблені». Та найбільше українців може вразити те, що данці віряють (!) своїм політикам, точніше, довіряють системі, в якій ці політики тимчасово працевлаштовуються. Кожен чиновник і політик розглядається виборцями як людина, яка наймається ними на роботу, а значить, тотально контролюється і має звітувати. Не виконав обіцянок — на наступних виборах програєш. У Данії — це аксіома, а тому популістів сприймають критично, якщо не скептично.

Боротьба за права — шлях до щастя?

Інший мій співрозмовник Айвін Крістенсен мешкає у невеличкому місті біля моря на півдні Данії — Бізербі. І хоча він уже на пенсії, продовжує працювати практикуючим психологом, на якого перекваліфікувався 25 років тому. Каже, що нове покоління данців більш соціально захищене, багатше і оче-

видно проживе довше. Проте особисті, сімейні проблеми і муки пошуку сенсу буття ніхто не скасував, а тому клієнти в нього завжди є. «Я допомагаю людям уже 25 років і мушу сказати, що проблеми в данців старшого покоління і нового — різні. Зараз збільшується кількість розлучень, від яких, передусім, страждають діти. Також підлітки скаржаться на брак уваги батьків, які постійно зайняті. Дорослі, які звертаються за психологічною допомогою, в свою чергу, відчувають постійний стрес, бо кількість роботи збільшується, а часу на її виконання — все менше. І хоча в Данії суворо нормований 8-годинний робочий день, вимоги роботодавців невинно зростають», — розповів Айвін.

Про «задеклароване» щастя данців у міжнародному рейтингу психолог розмірковує по-філософсь-

дується в Україну. Себе вважає українкою, в характері якої — чимало данського, а тому порівнювати данців і співвітчизників їй легше, ніж мігрантам, які переїхали на батьківщину Гамлета вже у зрілому віці.

«Данці дуже спокійні і стримані порівняно з українцями. Тут усе розмірено і записано в календар подій, починаючи від розкладу транспорту і закінчуючи зустрічами друзів. Навіть якщо це твій близький друг, ти не можеш просто заявитися до нього в зручний для тебе час без попередження. Ні, звісно, можеш, але такий візит навряд чи сподобається данцю. В Україні все набагато спонтанніше, і в цьому є як свої плюси, так і недоліки. Протягом мого останнього візиту до Києва я стикнулася з тим, що не можу толком спланувати свій час, тому що люди, з якими я домовлялася про зустріч, до останнього не знали, які

Ганна Гуржій-Хуогард

ки. Пан Крістенсен вважає, що таке твердження — результат багаторічної боротьби за рівність прав усіх громадян Данії, незалежно від статі, віку, кольору шкіри чи віросповідання. І хоча це звучить як витяг з Конституції більшості країн Європи, саме в Данському королівстві ці свободи дійсно працюють. Данці стали багатшими, почувуються захищеними і живуть довше. Крім того, раніше люди без освіти могли претендувати хіба що на «чорну роботу», тепер не здобути освіту фактично неможливо. І суспільство, і вся система в цілому спонукає людей вчитися. Звісно, таке узагальнення не виключає стреси і особисті проблеми, з якими пересічні данці звертаються до психологів, іронічно додає Крістенсен.

Українці вміють виживати в будь-якій ситуації, данці навчилися просто жити

Порівняти рівень і причини щастя «тут» і «там» допомогла українка Ганна Гуржій-Хуогард. Хоча й уже самій важко зрозуміти, де для неї «там», а де «тут», бо до 15 років вона мешкала в Луганську, і вже стільки ж — в Данії. Тут вона закінчила школу, університет, живе і працює в Копенгагені, але регулярно наві-

в них плани... Я так уже не могу. В такі моменти данська частина мене починала напружуватися (посміхається)», — розповіла дівчина.

На її думку, щастя данців уже хоча б у тому, що кожен тут може отримати безкоштовне медичне обслуговування і освіту, в тому числі й вищу. При цьому стипендії і, при бажанні, підробітків вистачає на те, щоб уже з 18 років не жити з батьками, винаймати з друзями квартиру і подорожувати світом.

«У Данії неважливо, з якої ти родини, і з ким дружатим твої батьки, тут ти можеш «сам себе зробити», без будь-якого блату і зв'язків. Якщо ти хочеш чогось досягти — будь ласка, можеш вчитися хоч все життя, і це буде сприйматися в суспільстві абсолютно нормально. Деякі данці кардинально змінюють професію навіть після 50 років», — розповіла вона.

За спостереженнями Ганни, до стресу данців передусім доводять саме збої в планах. Це характерно для більшості скандинавів. Ще вони дуже не люблять поспішати і ненавидять, коли хтось чи щось їх підганяє. Данська пунктуальність може сміливо посперечатися з британсь-

кою. Хоча деяких дівчат це все одно не стосується, кокетливо додає моя співрозмовниця.

Окрема історія — черги. Не дай, Боже, порушити їхній порядок, це буде вважатися справжнім святотатством, а на порушника дивитимуться, як на варвара.

На запитання, чи не буває українцям в Данії сумно й нудно, Ганна визнала, що буває по-всякому, але в цілому вона почуватися щасливою. В Україну повертатися поки не планує, хоча й досі не змінила громадянство і паспорт з тризубом. За подіями в Україні і, зокрема, в Луганську, де залишилися деякі родичі і шкільні друзі, пильно стежить щодня. І допомагає дізнаватися про новини з України своїм данським друзям.

«Я в Данії стала спокійною, бо знаю, що в мене тут є майбутнє, і навіть якщо я втрачу роботу, мене підхопить система. Одна моя знайома датчанка, яка працює психологом, після відвідання України сказала таку фразу: «Українці вміють виживати в будь-якій ситуації, а данці навчилися просто жити». І я теж переконана — якщо звичайного данця відправити в Україну і змусити жити на середню зарплату та якось «крутитися», навряд чи він довго протримається і фізично, і, насамперед, морально. В українців інша проблема, і я неодноразово сама себе ловила на думці: ми звикли постійно на щось жалітися — на погоду, поганій уряд чи сусіда, і якщо раптом усе добре, то ми не знаємо, що з цим «добре» робити...

Емоційний стан залежить не від подій, а від реакції на неї

Шлях до щастя у кожній нації — свій, а тому не всі «данські рецепти» спрацюють, наклавшись на українську ментальність. Проте стати щасливими можна, і для цього не обов'язково отримувати данську зарплату. У цьому переконана науковий співробітник Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України Світлана Бойко. На її думку, щастя напряму пов'язане із вмінням бути владними, бути оптимістами, вміти радіти своїм успіхам, використовувати свої сильні сторони, робити добрі вчинки, берігти в пам'яті хороші спогади та забувати погане. Як бачимо, про матеріальні цінності не йдеться, бо, на думку пані Світлани, поняття щастя — багатогранніше, ніж речі, які можна купити за гроші...

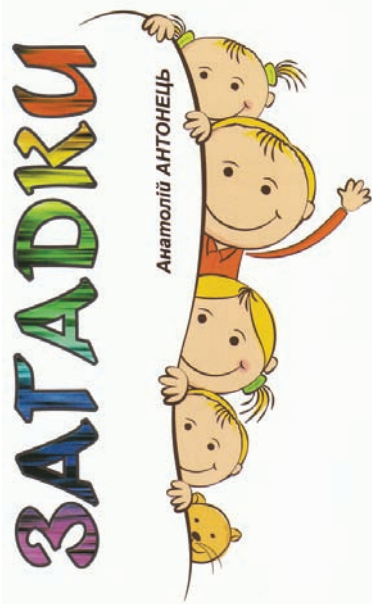
Майя ЗАХОВАЙКО

Шановні працівники «Кримської світлиці» і «Джерельця»! Надсилаю вам кілька своїх дитячих книжечок. Пишу здебільшого для малечі до 7 років. Зараз стало великою проблемою для автора реалізувати свої книжки та донести свої твори до читачів. Книгарні якщо й беруть, то продають за такою ціною, що не тільки діти, а й дорослі не куплять. Тож вся надія на вас — може, щось надрукуєте.

З повагою до вас, дорогі мої друзі-кримчани, — **Анатолій АНТОНЕЦЬ**

Анатолій Автономович Антоненко живе в м. Черкаси, працює в Черкаському державному технологічному університеті, за фахом — радіоінженер. Член літературного об'єднання ім. Василя Симоненка при Черкаській обласній організації НСПУ. Пропонуємо увазі юних читачів сторіночку з книги-розмальовки Анатолія Антоненка «Неслухняне мишеня» та добірку загадок.

Кілька таких книжечок є в редакції, можемо передати, як дарунок від автора, тим, у кого підрастають маленькі читачі. Звертайтеся за тел. (050) 957-84-40.

Два пеньки, прибита дошка,
Посиджу на ній я трошки.

З неї п'ю і чай, і каву,
І на блюдце ніжно ставлю.

Що він пив? Я знов сміюся,
Бо під носом білі вуса.

Утопив його в криниці,
Витягнув — напивсь водиці.

Як спекотно влітку в місті.
Люблять діти його їсти:
І солодке, і холодне,
Поїси — і знов голодний.

Чи то скиглить, чи співає
Навіпіл дошки розрізає.

Щоб у школу не проспати,
На столі став дзеленчати.

Б'є по головах залізних —
Цвяхи в дошку швидко влізли.

Поважним гостям звідусіль
На нім вручають хліб і сіль.

Щоб повітря йшло до хати,
Її треба відчиняти.

Гострять ним ножі і коси,
Косарі з собою носять.

По снігу аж до садочка
Тато віз на них синочка.

Ручка з дерева й залізо,
Наступаю — в землю влізла.

На руці його ношу,

Він іде — а я сиджу.

Коли Сонечко сідає,
Він з болота прилітає.
Сів на лоб, крові напився
І втекти не забарився.

Все, що в ньому є, — читаєм,
З букв складай й слова складаєм.

Мене б'ють і мною грають,
У ворота забивають.

Символ влади в Україні,
Що існує і донині.
Ручка й кругла голова,
Це козацька ...

Він — найбільший на городі,
Всі його завжди обходять,
Виріс жовтий, в землю вгруз,
Отже, діти, це ...

Жовта квітка росте,
В полі веснянім цвіте,
Кулькою сивою стала,
Вітер подув — розтала.

Влітку в сонячну пору
Я їду й її веду.

А як сонечка не стало —
Вмить тоді вона відстала.

Анатолій АНТОНЕЦЬ
м. Черкаси

(Розгадки: лавка, чашка, молоко, відро, морозиво, пила, будильник, молоток, рушник, квартира, брусок, санки, лопата, годинник, комар, буквар, футбольний м'яч, булава, гарбуз, кульбаба, тіль)

Клала яось Миша-мати
Мишенятко в ліжку спати:
— Люлі-люлі, спи, маленький,
Дам зернятко тобі жменьку.
Поцілую, тільки спи,
Хай насняться добрі сни! —
Мишенятко позіхає,
Очі тре, не засинає,
Плаче, бідне, як на гріх,
Плачем будить в хаті всіх.

СКАРБ ІЗ СЕКРЕТОМ КІШКИ НЮСИ

Хто з нас у дитинстві не мріяв знайти скриньку із закопанним у землі чи захованим в іншому потаємному місці скарбом? Ми обстежували руїни старих будинків, муровані стіни, підземелля та горища і раділи кожній знахідці у вигляді старовинних монет, кольорових бусинок чи камінців. А раптом вони коштовні чи являють собою музейну цінність? І тоді відбувалося диво, а скарбощукачі ставали героями дня в школі та газетних сторінках.

І хоч є ще на землі багато незайдених скарбів і нерозгаданих таємниць минулих віків, у наш час також народжуються нові легенди, казки та голо-

воломки, розв'язавши які, можна заволодіти не міфічним, а цілком реальним скарбом. Автор однієї з них — Наталія Ларкін з Києва — зашифрувала на сторінках своєї книги «Кішка Нюся та її друзі» секретний код. Хто з юних читачів разом із батьками розгадає його, отримає цінний приз — статуетку кішки. Це справжній скарб: сто грамів золота 583-ої проби, а кішка — пухнаста красуня зі смарагдовими очима! Цю статуетку виготовили на замовлення сім'ї Ларкіних відомий київський ювелір Андрій Ласкавий і зберігається вона в банківському сейфі в очікуванні свого власника.

На зустрічі з кримськими дітьми, їхніми батьками та педагогами в Республіканській універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка минулої п'ятниці Наталія Ларкін розповіла, що ідея написати цю книгу в неї виникла саме в Сімферополі:

— Ми їхали на закриття кримського курортного сезону, і мені в руки потрапила книга «Маскарад» Кіта Вільямса. Свого часу вона викликала справжній фурор в Англії, і я подумала: «А чому б і в нас не написати щось подібне?».

«Маскарад» — це казка, в якій Заєць повинен був передати подарунок від Місяця Сонцю, однак загубив його десь по дорозі. Чита-

чам потрібно було розгадувати головоломки, зашифровані художником К. Вільямсом у шістнадцяти ілюстраціях, щоб знайти скарб. А він був дійсно не вигаданий, а справжній: золота підвіска у вигляді зайця.

Книга видається в 1979 році, і вся Англія спрямовується на пошуки. Було викопано немало ям, перш ніж вдалося знайти скриньку зі скарбом у секретному місці, на яке вказували ключі з книги. Це відбулося через два з половиною роки після її виходу. Через декілька років другий варіант зі своїм зайцем випустили італійці, закопавши скарб під п'ятою статуї Нептуна в місті Мон-

тероссо-аль-Маре.

За книгою з секретом Наталії Ларкін, першою в Україні дитячою книжкою-головоломкою, брати в руки лопату і йти копати не треба. На її сторінках закований вислів древнього філософа. В книгу, за словами авторки, увійшли придумані нею історії, які вона розповідала своїй маленькій донечці Машеньці. Так з'явився образ норавливої і веселої кішки Анфіси сибірської породи, яку ласкаво кличуть Нюсею і яка насправді живе в квартирі з бабусяю і дідусем. Але оскільки це персонаж водночас і реальний, і казковий, то, перебуваючи в домашньому середовищі своїх господарів, на дачі, риболовлі, кішка на невидимій грані товаришує з домовиками, шурами, дроздами та іншими реальними і чарівними істотами країни під назвою «Дитинство».

Слідуючи за неймовірними пригодами Нюсі, потрібно бути дуже уважним, щоб відгадати закодовану в книзі загадку.

— Немає ні одного шифру, який би вистояв перед терпінням і розумом, —

сказав Сергій Ларкін, чоловік авторки, вчений-фізик, професор, який і розмістив хитромудру головоломку на сторінках цієї книги, виданої російською мовою.

Лінгвістична гра з її розгадування заснована на діалозі «автор книги — читач» через Інтернет-сайт.

— У ній немає нічого складного для уважних читачів, — переконаний син Наталії Ларкін — Дмитро, технічний директор проекту. — Ми регулярно друкуємо на своєму сімейному сайті підказки для розгадування, ведемо гостьову книгу.

З пригод домашньої улюбленці протягом декількох років день за днем писалася ціла сімейна сага і на її презентації в Сімферополі була присутня вся сім'я Ларкіних.

— А кішка ваша ще жива? — запитали Наталію Ларкін із залу.

— Так, її, облізлу та бездомну, знайшов мій чоловік у привокзальному магазині біля батареї і приніс додому, врятувавши від голоду й голоду. Вона довго жила з нами, а зараз перебуває у моїх батьків у київській квартирі.

— А які тварини вам більше подобаються: коти чи собаки?

— Коти, тому і книжка моя

про кішку.

Розповідний текст про її пригоди чудово ілюструють малюнки художниці Ярослави-Марії Хоменко. Надрукована ця чималенька книжка, в якій майже дев'яносто сторінок, у 2012 році в кількості десяти тисяч примірників. Значну частину тиражу привезено в Крим для безкоштовної передачі в бібліотечні заклади півострова, дитячі оздоровчі табори, центр реабілітації дітей.

Незабаром вийде друком друге видання цієї книги, але вже в іншому художньому оформленні. Тож читачка аудиторія скарбощукачів розшириться. Однак до того часу, можливо, хтось уже знайде заповітний ключ до фрази, сказаної колись одним мудрецем? І, можливо, це буде хтось із кримських кмітливих та винахідливих юних книголюбів?

А в Наталії Ларкін, яка обожнює подорожі, любить куховарити, вже готовий рукопис нових пригод кішки Нюсі. Зібрано матеріал на третю книгу. Отже, ми не прощаємося з цією загадковою літературною героїнею, яка ходить сама по собі, сама вирішує, кому сказати: «Мяу!».

Валентина НАСТІНА

У РОКИ «ХОЛОДНОЇ» ВІЙНИ У ЦРУ ПРАЦЮВАЛИ... КОТИ!

У роки «холодної» війни США витратили масу грошей і часу на спроби пристосувати тварин для шпигунства, зокрема, в ЦРУ кішок вчили підслуховувати розмови людей. Про це повідомляє Newsru.com.

«Багато ідей здаються дикими, але в зоопарку IQ Zoo в Хот-Спрінгс (штат Арканзас) фахівці за контрактом з урядом навчали тварин спеціально для завдань розвідки і оборони. Боб Бейлі був головним керуючим компанією Animal Behavior Enterprises, яка володіла вищезазначеним зоопарком. Незабаром після приходу в АВЕ Бейлі зайнявся проектом, який прозвали «акустичний котик», — йдеться у повідомленні.

Директорат науки і техніки ЦРУ запропонував використовувати кішок як підслуховуючі пристрої. Бейлі і його співатори вживили у внутрішню вуха кота імплант. Спеціальний провід вів до акумулятора і приладів, імплантованих у грудну клітку кота. Тварину можна було направляти праворуч, ліворуч, уперед, подаючи ультразвуковий сигнал. «Ми виявили, що можемо привчити кішку прислухатися до голосів. Як нам це вдалося, не уявляю», — розповідає Бейлі.

Доля проекту «акустичний котик» покрита таємницею. Екс-співробітник ЦРУ Віктор Марчетті стверджував у своїй книзі, що єдиного кота, який використовувався в експерименті, задавило таксі, і скористався його талантами так і не вдалося.

Натомість Бейлі говорить, що ворони і кішки успішно використовувалися для шпигунства, але в 1975 році фінансування проекту урізали.

ІВАН ДЗЮБА: «Як у поезії, так і в прозі Микола Вінграновський, залишаючись собою, постійно «приростає» новими і раз у раз вибухав самовідкриттями. Таким «вибухом» став і його історичний роман «Наливайко», вперше опублікований в журналі «Вітчизна» (1992-1993 рр.) і удостоєний міжнародної премії Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів (США).

У романі Микола Вінграновський постав і знаним, і незаним. Він опанував нове для себе мистецтво — мистецтво історичної панорами й хроніки, мистецтво оперування великою масою фактичного матеріалу, мистецтво розумування і філософствування навколо цього матеріалу...

Після Юрія Яновського з його «Чотирма шаблями» та «Вершинами» в українській прозі фактично не було баталістів, хоч історичних і неісторичних битв описано безліч. Микола Вінграновський трохи, може, й несподівано виявив себе в «Наливайкові» чи не найбільшим баталістом у сучасному українському мистецтві, в усякому разі — найоригінальним і найзартнішим.

На мій погляд, «Наливайко» Миколи Вінграновського — принципово нове і новаторське явище, досі не знане не лише в українській, а й взагалі в сучасній історичній романістиці: свого роду «хімерна» історична проза, суттю якої є не відповідний матеріал, а невловний поетичний дух доби і людей доби в парадоксальному осягненні автора, суб'єктивно-метафоричне бачення реалій, збагачені примхливою і прекрасною грою уяви і огорнутих райдужним серпанком ліричних переживань та розкішного гумору. Такого наскрізь національного кожного своєю барвою і такого неймовірно густого тими барвами, а водночас зважливого й легкого до читання історичного роману — на грані дитячої наївності і чаклунської метафоричності, а водночас зновити дуже поважної долі України, — такого роману ми ще не мали. І, звичайно ж, більше не будемо мати, бо він неповторний...»

Пропонуємо нашим читачам уривок з роману Миколи Вінграновського «Наливайко».

Присохлі до вулиць, на одне-два віконечка, з плескати глиняними покрівлями, запарошені пилом мазанки; на їхніх покрівлях, на вируділих ряденцях, покраєні на скибки, в'яляться дині; брунатні, зглинені яшірки зранку до вечора вигрівалися між тими скибками, і самі вже динями пахли; глиняні криниці, а в них невідомо, чи голубіла коли вода; глиняні, в злеганих жмутках злиняло шерсті, пустельні, покривлені вулички, вони, як і мазанки, не знали, навщо вони й для чого; несприятливо, неприв'язані кози, віслючки та собаки тинялися Очаковом скільки хотіли, куди хотіли і де заманеться, їхні облізлі, охлялі боки світили ребрами скрізь. Неприкаєні і байдужі кози, віслючки і собаки доцвітали в фортеці ніби самі її й збудували. Хвостик за хвостиком, вони пленталися одне за одним, жували прокусані осами динячі шкірки, задивлялись на самотні акації, а їх на увесь Очаків росло штук дванадцять, не більше. Та де би кози, віслючки і собаки не нипали й не блукали, повсюди наштовхувалися на гармати і прапори. Зелені, з жовтою скибкою місяця, прапори тоскою висали з усього: з яшіркових рудих покрівель, з фортечних глиняних башт, під якими глибоко внизу жевріло Чорне море, а з другого боку темно дивилося гирло Дніпра. Здавалося, коли треба, по морю і по Дніпру стріляли на баштах з гармат ті ж самі кози, віслючки та собаки. Так само вони фарбували, а потім шили й розвішували гуртом прапори, бо, як на перший погляд, в Очакові окрім козячого мекання, віслючкового алакавання й собачого скімлення нікого і не було.

Гармати, ядра і прапори чорніли та зеленіли й на іншій стороні Очакова, з півночі, звідки до нього підступав степ. Він залігав під Очаковом мовчки, і понад ним, як білі воли, повільно ступали літні останні хмари.

Та ось повітря над степом напружилось, зробилось прозоро-скляним, і по нім наче хтось раз від разу зачав подзеленькувати залізною паличкою. Пересохла земля, як до краю напнута на бубоні шкіра, взялась таємничо дудніти, ніби ось-ось мала тріснути. Здалеку понад степом зірвався вітер і поніс на Очаків сухі зайчі бубки й пташине пір'я. Пересушені бубки затарабанили по червоних турецьких фесках очаківського гарнізону, його вивів за стіни фортеці її командант, двобунчукний паша Огли-Нуззет. Сипахи, тримаючи піддіблені вітром фески, позиркували на свого сераскира. Він виставив їх зустрічати з походу кримську орду і хана заскоро, й тепер вони мусили мотати головами, ухилившись від летючих зайчих кім'яхів. Сердивсь на себе й Огли-Нуззет, бо вітер, женучи зі степу пташиний мотлох, понатикав йому в вуса пір'я, й тепер його вуса ворухнулись над губами, як сірі перепели.

Огли-Нуззет дивувався: здавалося, ще тільки вчора хан Газі-Гірей з Криму пішов через Очаків на Дунай, а вже сьогодні скаче назад. Щось, мабуть, з ордою в поході трапилось, та невідомо що.

Хана Газі-Гірея Огли-Нуззет ревно любив. Написані молодою хановою рукою вірші Огли-Нуззет шепотів навіть уві сні — так вони запали в душу. Газі-Гіреєві газелі й касиди танули на устах, як шербет, і, прочитавши їх лише раз, — вже хотілося любити і воювати. Одне паша не міг зрозуміти: як великий татарський поет, хан з іменем Газі-Гірей, що й спав на коні, не витягав з стремена ноги, міг писати такі божественні вірші? З війни у війну, то помагаючи султанові гнути Персію, то, як тепер, Габсбургів на Дунаї, а то й кидуючись у набіги з ордою сам, не вилізавши з Молдавії, Польщі, а особливо із України. Винуватець пожеж і крові, звідкіля у нім бралася тиха молитва, щоб з кінчика гусячого пера, заточеного ятаганом, у відсвітах кізякового вогнища, лягають на папір золотими словами любові?.. Це до Огли-Нуззета ніяк не доходило!

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

СЕВЕРИН НАЛИВАЙКО

І він знав, що воно ніколи до нього й не дійде. І паша перестав тим давно перейматися, бо щоразу, від ніжної думки про те, що поезії Газі-Гірея захоплюють увесь правовірний світ, в його немолодій голові починало п'яно шуміти, як після випитого цеберка просяної бузи...

Із вітру, зі степу, з тремтливої биндочки, де небо і степ між собою стулялися, повільно з'явилися і почали наплавляти кристлаті волячі роги. Нерівними сизими хвилями вони розтяглися і розляглися по небозводу. Чорними блішками з боків тієї волової в маврів череди зацяпотіли на конях татари. Повітря натягнулося і забриніло до луску. Земля задудніла дужче.

Над волами, як паша й сподівався, кошлатими кожухами вивернулося до неба курище, і з нього ледь чутно захлопав жіночий розпач. Настрій в Огли-Нуззета розквітнув: хан Газі-Гірей повертався не в порожні, а йшов з ясиром... За волами від невідомості й спраги ревли заслінені бугаї, корови і телиці. Збита ратицями земля заліплювала худобі ніздрі та вії. Худоба оглядалася крізь пил на своїх хазяїв, та зів'ялі господарі мовчки перебирали ногами, витирали брилями чола, а їхні полонені плечі і руки опадали й висали вздовж сорочок. Іхне око ловило степ. Воно ще хапало його, затягувало у зиніці, перемачувало кожну в степу бадилину, та марно — запорожці як вищезли! Іх з-під неба як видуло, бо хоч би один козак показав з ковили шапку чи шаблю! А Нале тобні не душі!.. Як не чути було й Наливайка. Ну та вже добре — Наливайко від них далеко, він за вітрами й могилами, він має скруту з поляками. А де ж подівалися низовики-комишники? Ідуть полонені під самим носом у Запорозької Січі, і вже пахне Дніпром, вже квенькають чайки, а там за Дніпром і Крим...

За чоловіками на гарбах-котигах, на полудрабах, мажарах і на возах, на мішках з борошном, гречкою, на катушах воску, дехто і з малюками, тулились жінки, молодичі, дівчата й монашки. Очі вони вже виплакали, і, щоб не мерти, почали співати. Для татар, що не спускали тривожного ока з степу, було би краще, якби жінки квилили й голосили, бо від їхніх, що мліють серце, пісень заплакали й татари. Снуючи поза гарбами і возами схудлими кінями, татарські чамбули смотали пахучі з вуликів стільники, мед стікав їм по літках на гриві коней, і плакали. Чорноброві жінки співали, а кримчакі витирали на ямистих шоках медові, запилені сльози, ревли разом з бугаями, та жалкували, що доведеться жінок продавати: кого у Персію, кого у Туреччину, Вірменію, у Багдад чи в Єгипет, і взяти за них добру копійку. Може, хто й лишить собі яку при отарі, а хто молодийши й ожениється та буде мати собі з українкою домашню орду кріпкеньких діток-башибуків...

Із тисячею нукерів Газі-Гірей відірвався від тупотняви, рипіння й співу на два польоти стріли. Самого Очакова видно ще не було, як не було видно, — пронеси! пронеси! пронеси! — і запорожці, та коли вилінула з-під хмар, мов бриндуша з-під снігу, очаківська мечеть — серце ханове потепліло. Газі-Гірей скочив з коня. Позлазили з коней нукери,

витагли з-під чапанів килимки, простелили їх під коліна й проказали Аллаху хвалу і славу.

Хан молився і шепотів: «Боже, звільни мою душу від мого війська! Набридло воно мені й остогидло, — вже не могу! На Дунай до султана я не дійшов. Мусив повернутися, бо перестрів Жолкевський, а ззаду оббгг Наливайко. Я рятуювався, я перескочив Дністер назад й з твоєю, мій Боже, поміччю проскочив і Наливайка. І хоч знав і знаю, що втечі моєї султан не простить, та був я, Боже, щасливий, що тікаю додому. Аж ні: лиш проскочили ми Наливайка, як моє військо розшугнулося по Україні. Моє нужденне, змалку голодне, а того й загребуше військо розскочилося за ясирем!.. Господи, скільки ми вже тягли і корчили Україну! І вже б, здавалося, усе: пропала в попелі ця земля! Та мінає рік-два, і знову виростають на ній жінки, млини і худоба. І ми знову тягнемо з неї... Молось тобі, мій Аллах, і думаю, а коли не проститься нам даром усе, що ми робимо із цієї землею, і колись, не знаю коли, а обернеться воно нашим власним розором? Може, колись, — не дай, Боже! — хтось отак само, як ми Україну, обдере, пожене й розжене по чужих землях і нас? І ми, розпорошені, понівечені й озлоблені духом, будемо жити поміж чужими людьми, наче той на-

род-сирота, і плакати та проситися до себе додому в Крим, а там, на нашому місці і замість нас будуть сидіти вже інші люди... Не приведи, Милосердний, до цього!..»

Поряд з мечеттю, на даху свого з білого черепашника нового будинку, під шовковим легким напналом, де з моря й Дніпра стрічалися протяги і прохолода, Огли-Нуззет власноруч частував хана. Хадим-ага — ханський доглядчач за стравами на столі — безробітно стовбичив за простеленими килимами під фікусами й марно впривав на сонці. Паша своїми руками підносив ханові фельджани з кавою, курагу та горішки, обвивав його віялом, бо стомлений, схрестивши на подушках ноги, Газі-Гірей, сидючи, задрімав. Круглі й гладеньке, мов копито молодого коня, обличчя Газі-Гірея відкинулося на плечі, посуворішало, бо щось воно у дрімоті слухало і роздивлялось. Вітер з Дніпра заходився сушити на хановій губі крапельку кави, і коли досушив її до ледь помітної брунатної цяточки, Огли-Нуззет махнув рукою хадим-азі, щоб оти тут не дихав. Хадим-ага перестав дихати й здимів на нижній двір. За килимами з просвіченими сонцем вухами зосталися лише аглани — охоронці ханового тіла.

Паша визирнув з даху униз, де галайкала й сіпалася у порту переправа. З верхів свого будинку Огли-Нуззет бачив її усю: під напруженими бровами калгав і мурз, бев і капихалків на сотні, і сотні плямаючих водою очеретяних плотів та дошаних сандалів заводилися важковусі чоловіки. Вони оглядалися ще на порожній козацький степ й, зневірившись у крихкій, останній надії, відвертали від степу голови. Темними пучками чоловіки кляли на груди хрести, ступали на хлюпотливі очеретяні кладки. Згори з-під напинала бачив Огли-Нуззет, як збираються плисти нукери. Вони впили штани, халати і малахаї в сакви, — спіднього одягу на них не було, — а вже потім чплялися за кінські хвости і гриви. Нукери йшли плавом. Бачив Огли-Нуззет при березі з дворядовими веслами і галеру. На галері турецькі матроси приймали дітей, що канючили в мам води, молодич, дівчат і монашок: татари їх берегли, через степ за Дніпром не гнали, а везли у Крим Чорним морем. На лицях жінок, мо-

лодиць, дівчат і монашок вже проступала загубленість.

По шії в воді татари та їхні коні, поруч з пливучими бугаями, волами, коровами, телицями, сандалами і плотами, з сидячими на них полоненими і біля них вартовими, чорніючим, як підмарна рілля, косяком рушили через Дніпро. Десять тисяч орди і коней, тридцять тисяч худоби, п'ятсот похнюплених бранців поволеньки заімлились впоперек плинучої ріки.

По обидві ріки від паші з фортечних мурів і башт в спину цієї переправи сумними чорними жерлами дивилися очаківські гармати, кози, віслючки і собаки. Сипахи підіймали на мурах кухлі й тішилися бузою.

Паша оглянувся — за ним стояв хан. Пасльонові Газі-Гіреєві очі жмурилися над розбурханим муравлищем, що борсалось і ревило, гребло ногами й руками, набирало в роти і в вуха води й відпирхувалося за гривами і хвостами.

— Господи! — сказав хан і перевів погляд на море. Переві і зашпів: з моря, припадаючи до води, як темні привиди, вихопилися козацькі чайки... Хан помертвів. Його пасльонові очі зробилися білими, а губи — біліші від ковиль.

— Козаки! Запорожці! І не від степу, звідки ми їх чекали, а з моря, звідки ми не чекали! Вони обхитрували мене! Вони мене підпилювали! Тепер, коли моє військо пливе, безпорадне, в Дніпрі, — вони вирубають нас до голови!

— Не пропади! — крикнув Огли-Нуззет, й розштовхнувши за килимами схапапуджені панських агланів, помчав крізь вітер на башти.

А сорок козацьких чайок, по двадцять і по тридцять запорожців у кожній, вже мерехтіли веслами напередній орді. За гробінцями сколошканих хвиль, ховаючись поза ними, чайки гостро заходили попід ватер, відрізали орду від її типчакового берега, до якого вона греблася. І хоч козацькі човни бігли проти води — води проти них ніби і не було, бо чайки летіли неглибоко й низько. А коли над їхніми невисокими шоглами, над козаками, випурхнуло ще й по вітрилу — чайки витягнулись, як стріли, і гоном-гоном погналися так, що Дніпро перед ними скипів, затріпотів й розступився.

Татарські вартові на сандалах і на плотах заметушилися біля невідлики й загорлали до нукерів, та нукери їх не чули. Похлинаючись пінням худобиним лайном, борсаючись серед бугаїв, корів, телиць і волів, нукери, пливаючи за гривами і хвостами коней, молотили Дніпро ногами, кричали самі й не розбирали, про що охорона горлопанить до них.

А козаки вже вихопили шаблі. Раптом кілька найменших чайок закосили вітрилами і подалися брати галеру. Галера влупила по них з гармат. Та хвостаті, димучі ядра з прямовисного галерного борту козацькі мокрі чуби й оселедці перелетіли, лише пробили двоє вітрів. В поміч сипахам-матросам зашваркотіли ядра з очаківських башт. Очаківським туркам бити по чайках заважала власна огрядна галера, під якою вже збілювали зубами запорожці. На галеру полетіли гаки. Матроси ринулися рубати прив'язані до гаків мотузні драбинки, по яких дерся з шаблюками козацький молодняк — молоді, з самих м'язів і спириту, хлопці. Ті ж козаки, що, розчепіривши ноги, стояли в чайках, заздювали турків з рушниць. Із галери на голови запорожцям западали червоні фески, а за фесками — і дівчата. Бухкаючись в збурену воду, зведеними в корчах руками, вони чплялися за весла, за драбинки й тягли чайки на себе.

— Показались! — гамували дівчат запорожці. — Поперекадаєте! Курінному отаманові Омеляну Горошкку, у його чайку, — як уві сні! — прямо на руки скочила з галери його жінка Докія...

Турецькі гармати покинули довбати галеру й влялися товкти головні козацькі човни, що вже допалися до орди. Турки загамселили вправно і по-хазайськи, бо десятеро чайок піднялося на вибухах над Дніпром, змахнуло веслами попід хмарами, повернулися й попадали разом з козаками догори ногами. Та, обв'язані з боків очеретом, чайки не потонули, а козаки випірнули з вировища, посадили їх знову на плав й, перехилившись з низьких бортів, знову заходились рубати. Турки били по запорожцях й, виходило, били і по орді, бо козаки впали на неї й не відірвалися. Хрип охопив Дніпро. Очаків здригавсь від гулу власних гармат. Козаки з ордою перемішались. Татари хапалися за козацькі шаблі зубами, руками, гризли й ламали їх. Дехто з нукерів збожеволів у воді й сміявся, а хто цілував перед смертю коня у губи, клав на гриву йому свою голову й, зносячись течією, чекав козацького шабельного замаху. Дзюркоти крові лупили поміж синіми султанами вибухаючими ядрами, одурілі від ран бугаї брали плоти на роги й сторчма перекидали їх вкупі з невідликами та охороною.

(Продовження буде)

СКІЛЬКИ Ж УКРАЇНЦІВ ЗАГИНУЛО ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ?

Навіть через 70 років після закінчення Другої світової війни Україна не може поставити фінальну крапку в підрахунку людських втрат. Існує дуже приблизна цифра — 3 млн. осіб — загиблих українців, що перебували в Червоній армії. Втрати зі складу народного ополчення, партизанів, підпільників і мирного населення невідомі.

Робота щодо встановлення точної кількості ускладнюється ще й тим, що основні архіви є на території Російської Федерації. А також тим, що у військах був відсутній чіткий облік втрат, солдати не мали медальйонів з персональною інформацією.

Відповідальний секретар Державної міжвідомчої комісії у справах увічнення пам'яті жертв війни і політичних репресій Ярослав Жилкін нагадав, що в 1946 році Сталін назвав цифру в 7 млн. загиблих громадян СРСР у Другій світовій війні. «Хрущовська «відліга» збільшила цю страшну статистику до 20 млн. Перейшовши, що відкриває засекречені фонди ар-

хівів, «довела» кількість втрат до 26,6 млн. На сьогодні, за науково обґрунтованими оцінками військових істориків, загальні втрати населення СРСР у 1941-1945 рр. становлять не менше 38,5 млн. осіб. Як бачимо, на об'єктивність оцінки впливала політична кон'юнктура», — сказав Жилкін.

Як зазначають дослідники та історики, в Російській Федерації дотримуються певних стереотипів в оцінці подій Другої світової. Зокрема, там немає статистики за такими категоріями загиблих, як учасники визвольного руху, мобілізовані польовими військкоматами після звільнення окупованих територій, контингент виправно-трудових установ, де перебувала значна частина розкуркулених українців, яким відбування терміну замінили відprawкою у штрафні роти.

Щоб уникнути повторення помилок минулого, роботу зі встановлення кількості жертв серед українців слід продовжувати.

Професор Сергій Сидоров

вважає головною проблемою, що породжує недостовірну статистику, відсутність методології. «Моя пропозиція — створити електронний реєстр пошуку та впорядкування поховань жертв. Документи і звіти, які зберігаються в музеях, не завжди вірні».

Почесний президент студентського парламенту Київського національного університету імені Шевченка Андрій Гаджаман пропонує створити програму «Карта пам'яті місць бойових дій героїв Другої світової війни», яка надаватиме точну інформацію про кількість жертв, місця загибелі та воєнні дії.

«Ті пам'ятні місця, які є зараз, їх або ніхто не знає, або вони у жахливому стані. Це — ставлення держави до історичної пам'ятки. Ми повинні об'єднатися і не повторити ще одного 22 червня», — зазначив він.

Водночас завідувач науково-дослідного відділу «Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років» Людмила Рибченко стверджує, що електронна

база вже працює.

«У нашому музеї за останні роки був зібраний унікальний фонд документальних матеріалів з обліку людських військових втрат України у роки Великої Вітчизняної війни. Це — похоронки, списки зниклих безвісти, листування з пошуку загиблих, книги обліку втрат та інше. Всього понад 8,5 тис. архівних справ, у яких близько 3 млн. персональних свідоцтв про загиблих і зниклих безвісти воїнів, призваних з території України. Матеріали систематизуються, вивчаються, реставруються і скануються», — розповіла вона.

Експерти не можуть точно сказати, коли завершиться ця робота. Але те, що вона розпочалась і триває, вселяє надію на те, що ми таки дізнаємося правду про кількість українців, загиблих у Другій світовій.

Можливо, наше суспільство не до кінця усвідомило масштабність трагедії України в тій війні. Але ми завжди повинні пам'ятати про ті страшні дні, аби не допустити ще однієї війни сьогодні.

Наталія ТИДЕНЬ

м. Київ

У МІНІСТЕРСТВІ КУЛЬТУРИ РОСІЇ ВИЗНАЛИ НЕДОЦІЛЬНИМ

УВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ КРИВАВОГО СТАЛІНСЬКОГО ТЕРОРУ

Така позиція відомства була викладена Раді при президенті РФ з розвитку громадянського суспільства і прав людини (РПЛ) у листі першого заступника міністра культури Росії Володимира Аристархова. Про це повідомляється на офіційному сайті Ради з прав людини Росії.

Обговорення федеральної цільової програми на 2014–2018 роки «Про увічнення пам'яті жертв політичних репресій», яка передбачала забезпечення доступу в архіви, підтримку музеїв історії репресій, а також соціальної підтримки жертв репресій, відбулося наприкінці червня на спільному засіданні Ради при президенті РФ з розвитку громадянського суспільства і прав людини і Ради при президенті РФ з культури і мистецтва.

У висновку Міністерства культури РФ, який подав рада, йдеться не тільки про реакцію цього відомства, якому лише запропонували оцінити можливість реалізації програми, а й експертні думки Міністерства фінансів і навіть Міністерства комунікацій і зв'язку.

Зокрема, у Мінфіні РФ стверджують, що не бачать «підстав для прийняття і реалізації нових федеральних цільових програм», а на думку Мінкомзв'язку, заявленій тематиці «вже приділяється достатня увага відповідними відомствами і структурами громадянського суспільства», а реалізація проекту «може спричинити зайвий формалізм і невиправдані бюджетні витрати».

За висновком низки відомств, серед яких згаданий вже Мінфін, Міністерство економічного розвитку і Міністерство регіонів, розробка окремої федерально-цільової програми на даний момент визнана нецільовою, оскільки «цілі та завдання програми досягаються і включені вже в існуючі державні програми, в тому числі до Державної програми «Розвиток культури і туризму» на 2013–2020 роки».

Така позиція влади здається цілеспрямованою та комплексною і ставить під загрозу багато меморіальних проєктів. Наприклад, у Пермському краї під загрозою закриття опинився Меморіальний музей історії політичних репресій «Пермь-36», який є відомою пам'яткою жертв ГУЛАГу. Фінансова підтримка з боку влади припинилася з травня цього року, у зв'язку з чим в музеї відключено електрику і не проводяться екскурсії. Також був істотно урізаний бюджет міжнародному цивільному форуму «Пилорама», який щорічно проходить на території села Кучино, де раніше і розташовувався один з найбільших в СРСР табір для політичних в'язнів «Пермь-36».

Як написав у своєму блозі журналіст Сергій Пархоменко, «професор Венеціанського університету Мединський (міністр культури РФ Володимир Мединський) розвіяв ще один «міф про Росію». Це був міф про те, що в Росії були невинно загулені мільйони людей: їх розстрілювали і перетворювали на табірний пил з політичних мотивів»...

ЦИФРИ І ФАКТИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ...

З кожних п'яти загиблих німецьких солдатів у Другій світовій війні четверо загинуло на Східному фронті.

80% радянських чоловіків, що народилися в 1923 році, не пережили Другу світову війну.

Між 1939 і 1945 роками союзники скинули 3,4 млн. тонн бомб, що в середньому становило до 27 700 тонн на місяць.

З 40 000 осіб, які служили на підводних човнах під час Другої світової війни, повернулося тільки 10 000.

Німецькі підводні човни потопили 2000 союзних кораблів, при цьому було втрачено 781 човен.

Під час Другої світової війни японці виготовили 9000 «повітряних збройних кораблів» з паперу й шовку. Прогрумовані повітряні кулі повинні були доставити запальні і протипілотні бомби в США. Більше 1 000 повітряних куль досягли території Америки. Загибло від них шестеро американців (п'ятеро дітей і вагітна жінка), які були в цей час на пікніку в штаті Орегон.

Японські камікадзе («божественний вітер») були мобілізовани

вані у жовтні 1944 року віце-адміралом Онісі Такідзіро, щоб збалансувати технологічну перевагу американських військ. Хоча цифри оскаржуються, але близько 2800 льотчиків-камикадзе загинули. Вони потопили 34 американські кораблі, пошкодили 368, вбили 4900 матросів і поранили 4800 осіб.

Протягом 1940-1945 років оборонний бюджет США збільшився з \$ 1,9 млрд. до \$ 59,8 мільярда.

За час Другої світової війни було випущено більше 650 000 джипів. Американські заводи також виробили 300 000 військових літаків, 89 000 танків, 3 000 000 кулеметів і 7 000 000 гвинтівків.

Німці використовували у Другій світовій війні перші реактивні винищувачі, у тому числі «Мессершміт Me-262». Тим не менш, вони були розроблені занадто пізно, щоб вплинути на хід воєнних дій.

Під час блокади Ленінграда росіян (військових і цивільних осіб) загинуло більше, ніж американських і британських солдатів за весь період Другої світової війни.

pinu.com.ua

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЛИПЕНЬ

11

1925 р. — у Львові засновано Українське національно-демократичне об'єднання.

1941 р. — почалися бої за Київ між військами Німеччини та СРСР.

Народився:

1856 р. — Петро Левченко, український живописець-пейзажист, графік, майстер інтер'єрних композицій.

12

1580 р. — Іван Федоров видав в Україні друковану кирилицею книгу — «Острозьку біблію», яка стала канонам для православних слов'ян. Святія затребувана і досі — її визнають і поважають Православні, Греко- і Римо-Католицька церкви.

Надрукована на 628 аркушах, з численними заставками, кінцівками та ініціалами, «О. Б.» є досконалим зразком друкарського мистецтва України кінця XVI століття. В книзі вміщено передмову К. Острозького, де він тлумачить виникнення тексту, другу, віршовану передмову Г. Смотрицького, де вміщено похвалу видавцеві та його гербові, і післямову І. Федорова.

Народилися:

1900 р. — Павло Кононенко, український поет та письменник.

1935 р. — Вадим Гетьман, український політик, колишній голова Національного банку України. Вбитий у 1998 році.

1941 р. — Ярослав Кендзьор, український політик.

13

1920 р. — створено товариство Червоного Хреста України.

Народився:

1940 р. — Іван Сокульський, український поет, правозахисник, громадський діяч, політв'язень, один з авторів «Листа творчої молоді м. Дніпропетровська».

14

1021 р. — митрополит Київський Іоанн І урочисто відкрив і прославив мощі святих руських князів Бориса та Гліба і встановив день вшанування їхньої пам'яті.

1726 р. — царським указом в Україні ліквідовано сердюцькі полки.

1900 р. — відбулося віче української студентської молоді у Львові, на якому було задекларовано боротьбу за самостійність України.

2000 р. — Георгій Гонгадзе офіційно звернувся до Генерального прокурора України з листом, у якому виклав факти щодо стеження за ним.

Народився:

1947 р. — В'ячеслав Брюховецький, український літературознавець, педагог і громадський діяч, Герой України, почесний президент університету «Києво-Могилянська академія».

Померли:

1722 р. — Іван Скоропадський, гетьман Лівобережної України.

1808 р. — Артем Ведель, український композитор, хоровий диригент, співак, автор 29 церковних концертів. У 1799 р. був заарештований російським урядом, оголошений божевільним і утримувався в божевільні Кирилівського монастиря.

Іван Сокульський, 1968 рік

1995 р. — Олесь Гончар, український радянський письменник, літературний критик, громадський діяч. Лауреат Сталінської премії (1948), перший лауреат премії імені Тараса Шевченка, голова Спілки письменників України (1959-1971), академік НАН України.

1995 р. — Святейший Патріарх Київський і всієї Руси-України Володимир (у миру Василь Романюк), український православний релігійний діяч, богослов, Патріарх Київський і всієї Руси-України УПЦ-КП (1993-1995).

15

1834 р. — у Києві відкрито університет Св. Володимира.

1919 р. — у Переяславі отаман Дніпровської повстанської дивізії Зелений (Данило Терпило) урочисто, у присутності священників, війська та населення, скасував Переяславську угоду 1654 року.

1944 р. — створено Українську головну визвольну раду (УГВР), орган політичного керівництва українським визвольним рухом, який оголосив себе «верховним органом українського народу у його революційно-визвольній боротьбі».

Померли:

1015 р. — Володимир Святославович, князь Новгородський, великий князь Київський (98-1015), хреститель Русі. Канонізований Західною і Східною християнськими церквами. Відомий також як Володимир Великий, Володимир Святий, Святий рівноапостольний князь Володимир.

1937 р. — Юрій Вухналь (справжнє ім'я Іван Ковтун), український письменник. Ще студентом співпрацював у газеті «Селянська правда», де й надрукував перші твори. Потім працював у редакціях газети «Комсомолец України», журналу «Червоний перець».

Уповноважені Харківського обласного управління НКВС 2 листопа-

Юрій Вухналь з родиною, 1933 рік

да 1936 року провели трус на квартирі й заарештували письменника. Йому було пред'явлено звинувачення: «Участь в українській націоналістичній терористичній організації, яка готувала терористичні акти проти керівників ВКП(б) і радянського уряду». На численних допитах і на суді ні в чому себе винним не визнав. Зачитані проти нього свідчення категорично заперечив як фальшиві.

Як фальшива колегія Верховного Суду СРСР 14 липня 1937 року засудила Ковтуна-Вухналя до найвищої міри покарання — розстрілу з конфіскацією належного йому майна.

1940 р. — Оксана Петрусенко, українська оперна співачка (лірико-драматичне сопрано). Одна з краших виконавиць українських народних пісень і романсів. Народна артистка УРСР (1939). Голос Оксани Андріївни є голосом-символом України її часу.

16

1917 р. — проголошено II Універсальний Центральної Ради, який зафіксував наслідки домовленостей між УЦР і Тимчасовим урядом; останній визнавав УЦР Раду і Генеральний Секретаріат як крайовий орган

України і водночас Генеральний Секретаріат ставав органом центрального уряду. Зі свого боку, УЦР визнавала Всеросійські установчі збори, а до їх скликання зобов'язувалася не робити самовільних кроків до здійснення автономії України.

1919 р. — під тиском польських військ УГА, перейшовши ріку Збруч, залишила Галичину і відступила на територію Наддніпрянської України.

1932 р. — центр Донецької області перенесений з Артемівська в Сталіно (нині Донецьк).

1948 р. — відбулась перша сесія Української національної ради в екзилі.

1990 р. — Верховна Рада УРСР проголосила у Києві Декларацію про державний суверенітет України.

Народилася:

1937 р. — Ада Роговцева, українська акторка театру та кіно.

17

1933 р. — після закінчення будівництва Дніпрогесу та ліквідації порогів на Дніпрі з Києва до Херсона вийшов у перший рейс пасажирський пароплав.

Народилися:

1846 р. — Микола Миклухо-Маклай, мандрівник і етнограф, дослідник життя народів Океанії.

1849 р. — Олена Пчілка (Ольга Петрівна Косач), українська письменниця, драматург, публіцистка, громадська і культурна діячка, перекладачка, етнограф, член-кореспондент Всеукраїнської академії наук (1925); мати Лесі Українки, сестра Михайла Драгоманова.

1882 р. — Василь Тютюнник, український військовий діяч, полковник генштабу Армії УНР.

М. Миклухо-Маклай

КРИМ РОДИНИ ЧЕБОТАРУ

Нещодавно в київській художній галереї «Піт-Арт» відкрилася виставка живопису «Крим». Її автори – батько й сини Чеботару із Севастополя.

Микола Чеботару народився в селі Глибоке Одеської області, закінчив художнє училище ім. І. Ю. Рєпіна в Кишиневі. Художник належить до імпресіоністів. Він уміло поєднує на своїх пейзажах гірські і морські краєвиди в єдине гармонійне ціле. Є в нього також і портрети.

Микола одружився з художницею-односельчанкою Тамарою. В Севастополі у них народилося двоє синів – Андрій і Олексій. Не часто трапляється, щоб діти художників ставали художниками. Але Андрій та Олексій успадкували талант своїх батьків. Це, зокрема, засвідчила нинішня виставка. Митці показують красу природи курортного Криму.

Картини художників Чеботару вже експонувалися на виставках у Києві, Севастополі, Феодосії, Полтаві та інших містах України.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ, м. Ірпінь

«КОРІННЯ НАШЕ — В УКРАЇНІ!»

Хтось про Париж
плекає мрії,
Хтось їде в Київ,
Хтось — у Львів!..
А він — у Смиренків
Млів, —
У царство квітів і садів...

Це про нього, академіка Української екологічної академії наук, дійсного члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка, доктора філософії в галузі біології, лауреата премії ім. Л. П. Смиренка та ім. Дмитра Нитченка, автора понад 300 наукових праць та громадсько-політичних публікацій, друга нашої бібліотеки Петра Васильовича Вольвача, написав наш земляк Данило Кононенко.

Неможливо переоцінити внесок відомого симирен-

козавця Петра Вольвача як у вітчизняному, так і світовому садівництві. Патріот своєї країни, чуйна, небайдужа людина П. В. Вольвач у свої 75 років залишається з активною громадською і життєвою позицією. Він один з перших відгукнувся і допоміг книжками бібліотеці ім. Л. Тол-

стого. Бібліотека організувала персональну книжкову виставку «Петро Васильович Вольвач: коріння наше в Україні», яка, переконані, буде цікава не лише для науковців та виробничників. Вона буде корисна для студентів садівничих навчальних закладів. Не залишить байдужими вона і маленьких читачів, яким присвятив Петро Вольвач свої поетичні рядки.

«Він сам учений-садівничий
Плекає свій науки сад.
Він з тих, хто діє,
а не хниче,
Хто не відступиться
назад»
(Д. Кононенко)

Запрошуємо відвідати персональну виставку П. В. Вольвача за адресою: м. Сімферополь, вул. Крейзера, 14, бібліотека № 9 ім. Л. Толстого, з 11.00 до 18.00, крім вівторка.

Виставка діятиме до 15 вересня цього року.
Л. І. ТАРАХТІЙ,
завідувач бібліотеки
ім. Л. Толстого
м. Сімферополь

«ЮНЕСКО ВІДЗНАЧАЄ ПОЗИТИВНІ ЗРУШЕННЯ...»

Перший заступник міністра культури України Олеся Островська-Люта провела брифінг за результатами участі у 38-ій сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, зокрема, стосовно прийнятих рішень щодо українських об'єктів.

О. Островська-Люта повідомила, що на сесії розглядався один український об'єкт «Київ: Собор Св. Софії з прилеглими монастирськими спорудами, Києво-Печерська Лавра». Складність питання, пов'язаного з цим об'єктом, полягає у наявності забудови в охоронній (буферній) зоні, що впливає на історичну панораму міста. У зв'язку з цим, Комітет Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО з середини 2000-х років регулярно ставив питання про внесення його до списку об'єктів, що перебуває під загрозою.

Остання резолюція щодо київського об'єкта мала збалансований характер: з одного боку, було відзначено прогрес у роботі зі збереження об'єкта, зокрема завдяки розробці плану управління об'єктом всесвітньої спадщини «Київ: Собор Св. Софії з прилеглими монастирськими спорудами, Києво-Печерська Лавра», а з іншого боку, було запропоновано його доопрацювати.

Окремо під час робочих зустрічей з керівництвом ЮНЕСКО наголошувалося, що ЮНЕСКО дотримується резолюції Генеральної асамблеї ООН стосовно територіальної цілісності України і не визнає будь-якої зміни статусу Автономної Республіки Крим та міста Севастополь. Українська сторона отримала задоволення, що обговорення об'єктів культурної спадщини Криму здійснюватиметься виключно за участі України.

КОЛЕКЦІЯ З КРИМСЬКИХ МУЗЕЇВ ПОВЕРНЕТЬСЯ ДО УКРАЇНИ

Міністерство культури заявило, що всі експонати, у тому числі і з кримських музеїв, передані на виставки до музею міста Бонн та до музею Алларда Пірсона в Амстердамі, повернуться до України. МЗС Королівства Нідерланди підтвердило визнання усіх експонатів виставки державною власністю України, повідомляє прес-служба Мінкультури.

«Згідно з рішенням Мінкультури, зберігання та оперативне управління музейними предметами виставки після повернення в Україну забезпечуватиме Національний музей історії України. Нині тривають переговори з музеєм Амстердамського університету «Аллард Пірсон» щодо юридичних умов повернення виставки до Києва. Отже, претензії з боку Російської Федерації, що тимчасово окупувала АР Крим, не мають під собою жодних правових та інституційних підстав», — йдеться у повідомленні.

Нагадаємо: до експозиції виставки «Крим — золотий острів у Чорному морі», яка у липні минулого року почала подорож Європою, входять 609 музейних предметів з фондів шести музеїв України, чотири з яких розташовані у Криму. Серед експонатів — легендарні скіфські ювелірні вироби.

* * *
Чимала буря з подачі російських ЗМІ здійнялася нещодавно навколо кримських скарбів, які експонуються у нідерландському Археологічному музеї імені Алларда Пірсона в Амстердамі. Багато українських та російських видань процитували слова міністра культури Російської Федерації Володимира Медінського, що кримські скарби залишаться в Нідерландах до вересня, оскільки музей сумнівається, куди відправляти цінності після завершення виставки.

Конфлікт навколо виставки «Крим — золото та секрети Чорного моря» виник після анексії Криму. Росія висловила претензії на експонати виставки, привезеної у лютому в Амстердам із Бонна. У Німеччині виставка під патронатом тодішнього посла України, а нині міністра закордонних справ Павла Клімкіна успішно експонувалася з липня минулого року.

Україна вважає абсолютно безпідставними претензії Росії та не планує відправляти свої пам'ятки до окупованого Криму після завершення експозиції, натомість збирається передати їх на зберігання до Національного музею історії України. За законом, усі музейні предмети, що належать до державної частини музейного фонду, є національним надбанням. А всі питання місцезнаходження музейних експонатів вирішуються виключно за погодженням з Міністерством культури України.

Сама виставка являє собою добірку археологічних знахідок періоду від V століття до н. е. до V століття н. е. з п'яти українських музеїв, чотири з яких знаходяться на території Кримського півострова.

Слова російського міністра, які активно цитували ЗМІ, виявилися не такою вже й новою. Про те, що експонати залишаться в Амстердамі принаймні до вересня, було відомо ще навесні.

Наприкінці березня Музей Алларда Пірсона повідомив «Укрінформу», що виставка триватиме до кінця серпня, а потім експонати будуть повернуті відповідно до права власності на них.

Українське міністерство культури каже, що контактують з нідерландською стороною і що голландці повністю визнають право України на отримання назад своїх культурних надбань. «МЗС Королівства Нідерланди підтвердило визнання усіх експонатів виставки державною власністю України», — заявили у Мінкульті. Питання, як і коли артефакти повернуться, ще не вирішили. У міністерстві кажуть, що зараз тривають переговори з музеєм Амстердамського університету щодо юридичних умов повернення виставки до Києва.

Те, що переговори навколо виставки тривають, кореспонденту «Укрінформу» підтвердили і в Музеї Алларда Пірсона. «У нас немає жодних новин або заяв на даний момент, вивчення ситуації ще триває», — зазначають у музеї.

У Міністерстві закордонних справ Нідерландів ситуацію навколо скарбів не коментують, називаючи це «приватною справою», та заявляють, що питання стосується виключно взаємин музею та «його українських партнерів». «Музей разом із правовими радниками вивчає ситуацію з юридичної точки зору. Тому питання не до нашого міністерства, вирішення ситуації є справою музею та його партнерів в Україні», — кажуть дипломати. Відзначимо, партнерів в Україні (!), а не в Росії.

При цьому не варто забувати про офіційну позицію голландської сторони — Нідерланди не визнають анексію Криму, підтримують територіальну цілісність України та неодноразово засуджували російську агресію.

Марина ГОНТА

Гага

(Радіо «Свобода»)

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральні концерти Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою – <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com